

ΔΙΕΘΝΕΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ**

**Ικανοποίηση εκπαιδευόμενων από τα προγράμματα που
προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου
Κατερίνης**

ΤΟΚΑΤΛΙΔΗΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ

A.M.: 422

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Επιβλέπων:

Αηδόνης Δημήτριος

Επίκουρος Καθηγητής

Κατερίνη, 2023

ΤΟΚΑΤΛΙΔΗΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ

Ικανοποίηση εκπαιδευόμενων από τα προγράμματα που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Εξεταστική Επιτροπή:

Επιβλέπων:	Αηδόνης Δημήτριος, Επίκουρος Καθηγητής
Εξεταστής Α:	Αχίλλας Χαρίσιος, Επίκουρος Καθηγητής
Εξεταστής Β:	Φωλίνας Δημήτριος, Αναπληρωτής Καθηγητής

«ΔΗΛΩΣΗ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ»

Με πλήρη επίγνωση των συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων, δηλώνω ότι είμαι αποκλειστικός συγγραφέας της παρούσας διατριβής και αναλαμβάνω πλήρως όλες τις συνέπειες του νόμου στην περίπτωση κατά την οποία αποδειχθεί, διαχρονικά, ότι η εργασία στο σύνολό της ή μέρος της είναι προϊόν λογοκλοπής.

Όνοματεπώνυμο Συγγραφέα:

ΤΟΚΑΤΛΙΔΗΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ

Υπογραφή (Ολογράφως, χωρίς μονογραφή):

Τοκατλίδης Θεοφάνης

Ημερομηνία (Ημέρα - Μήνας - Έτος):

27 Φεβρουαρίου 2023

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Στην οικογένειά μου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλους όσοι συμπαραστάθηκαν και βοήθησαν στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας. Ευχαριστώ ιδιαίτερος τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Αηδόνη Δημήτριο, για την άριστη συνεργασία που είχαμε σε όλη τη χρονική διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της Διά Βίου Μάθησης, είναι πολύ σημαντική καθώς συμβάλλει στην προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη και παράλληλα τους βοηθά να επιτύχουν μία καλύτερη ποιότητα ζωής. Ωστόσο, για να μπορέσουν να προκύψουν τα συγκεκριμένα οφέλη είναι αναγκαίο τα προγράμματα που προσφέρονται να διακρίνονται για την ποιότητά τους και κατά συνέπεια για την ικανότητά τους να εξυπηρετούν τις ανάγκες των εκπαιδευόμενων. Στην παρούσα ερευνητική εργασία έγινε προσπάθεια να διερευνηθεί η ποιότητα των προγραμμάτων που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης, μέσα από την ικανοποίηση των ενηλίκων συμμετεχόντων σε αυτά. Ο σκοπός της ερευνητικής αυτής εργασίας επιτεύχθηκε μέσω της επιλογής, ποσοτικής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίου που απαντήθηκε από 113 εκπαιδευόμενους στα προγράμματα που προσέφερε ο συγκεκριμένος φορέας μη τυπικής εκπαίδευσης τα τελευταία δύο έτη. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως τα προγράμματα κατάφεραν σε γενικές γραμμές να ανταποκριθούν στις προσδοκίες των εκπαιδευόμενων. Ειδικότερα, εντοπίστηκε μεγάλος βαθμός ικανοποίησης από το εκπαιδευτικό υλικό και από τους εκπαιδευτές. Μέτριος βαθμός ικανοποίησης εντοπίστηκε ως προς τις υποδομές και τα αποτελέσματα των προγραμμάτων, που σημαίνει πως υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης. Ακόμη, παρατηρήθηκε πως τα δημογραφικά χαρακτηριστικά διαφοροποιούν τις αντιλήψεις και την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από διάφορες διαστάσεις των προγραμμάτων. Τέλος, οι παράγοντες που φαίνεται πως επηρεάζουν σε μεγαλύτερο βαθμό τη συνολική ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων είναι το εκπαιδευτικό υλικό, οι εκπαιδευτές, οι υποδομές και τα αποτελέσματα των προγραμμάτων.

Λέξεις-κλειδιά: Εκπαίδευση ενηλίκων, Κέντρο Διά Βίου Μάθησης Δήμου Κατερίνης, Ποιότητα, Ικανοποίηση Εκπαιδευόμενων.

ABSTRACT

The participation of adults in programs carried out in the context of Lifelong Learning is very important as it contributes to their personal and professional development and at the same time helps them to achieve a better quality of life. However, in order for the specific benefits to occur, it is necessary for the programs offered to be distinguished for their quality and consequently for their ability to serve the needs of the trainees. In this research work, an attempt was made to investigate the quality of the programs offered by the Lifelong Learning Center of the Municipality of Katerini, through the satisfaction of the adult participants in them. To achieve the purpose of the research, a quantitative survey was carried out using a questionnaire answered by 113 trainees in the programs offered by the specific non-formal education institution in the last two years. The results of the research showed that the programs generally managed to meet the expectations of the trainees. In particular, a high degree of satisfaction with the educational material and the instructors was identified. A moderate degree of satisfaction was identified regarding the infrastructure and the results of the programs, which means that there is room for improvement. Furthermore, it was observed that the demographic characteristics differentiate the perceptions and satisfaction of the trainees from various dimensions of the programs. Finally, the factors that seem to influence to a greater extent the overall satisfaction of the trainees are the educational material, the trainers, the infrastructures and the results of the programs.

Keywords: Adult education, Center for Lifelong Learning of the Municipality of Katerini, Quality, Student Satisfaction.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΦΙΕΡΩΣΗ.....	iv
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	v
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	vi
ABSTRACT.....	vii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	x
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	xi
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	3
1.1 Εκπαίδευση ενηλίκων και διά βίου μάθηση	3
1.1.1 Η εκπαίδευση ενηλίκων και η εξέλιξή της στην Ελλάδα	3
1.1.2 Η αναγκαιότητα της εκπαίδευσης ενηλίκων.....	5
1.1.3 Το προφίλ των ενηλίκων εκπαιδευόμενων και οι εκπαιδευτικές τους ανάγκες.....	7
1.1.4 Ο ρόλος των εκπαιδευτών ενηλίκων	8
1.2 Κίνητρα και εμπόδια συμμετοχής στα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων	10
1.2.1 Τα κίνητρα των ενηλίκων εκπαιδευόμενων.....	10
1.2.2 Τα εμπόδια συμμετοχής των ενηλίκων εκπαιδευόμενων	11
1.3 Ποιότητα των προγραμμάτων ενηλίκων και ικανοποίηση εκπαιδευόμενων	12
1.3.1 Η σημασία της ποιότητας στην εκπαίδευση και στην εκπαίδευση ενηλίκων	12
1.3.2 Η σημασία της αξιολόγησης στην εκπαίδευση ενηλίκων.....	15
1.3.3 Αποτελέσματα ερευνών για την ποιότητα των προγραμμάτων ενηλίκων και την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων.....	18
1.4 Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα.....	20
2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	22
2.1 Ερευνητική μέθοδος.....	22
2.2 Πληθυσμός και δείγμα	22
2.3 Εργαλείο συλλογής δεδομένων.....	23
2.4 Ερευνητική διαδικασία	25
3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	26
3.1 Δημογραφικά στοιχεία εκπαιδευόμενων.....	26
3.2 Στοιχεία για το πρόγραμμα που παρακολούθησαν οι εκπαιδευόμενοι.....	29
3.3 Λόγοι συμμετοχής στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.....	31
3.4 Αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού.....	33

3.5	Αξιολόγηση εκπαιδευτών	35
3.6	Αξιολόγηση υποδομών	37
3.7	Αξιολόγηση προγράμματος με βάση το αποτέλεσμα	39
3.8	Συνολική ικανοποίηση εκπαιδευόμενων.....	41
3.9	Διαφοροποίηση αντιλήψεων εκπαιδευόμενων ως προς τα δημογραφικά στοιχεία τους	42
3.10	Παράγοντες διαμόρφωσης της συνολικής ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων	57
4.	ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	63
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	70
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	73
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	77

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

- Πίνακας 1.** Συγκεντρωτικά δημογραφικά στοιχεία εκπαιδευόμενων28
- Πίνακας 2.** Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για τους λόγους παρακολούθησης του εκπαιδευτικού προγράμματος32
- Πίνακας 3.** Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από διάφορες διαστάσεις του εκπαιδευτικού προγράμματος34
- Πίνακας 4.** Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από διάφορα χαρακτηριστικά των εκπαιδευτών36
- Πίνακας 5.** Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από διάφορα χαρακτηριστικά των υποδομών38
- Πίνακας 6.** Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από το κατά πόσο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ανταποκρίθηκε στις ανάγκες τους40
- Πίνακας 7.** Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για τη συνολική ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από τη συμμετοχή τους στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα42
- Πίνακας 8.** Συγκρίσεις ως προς το φύλο των εκπαιδευόμενων43
- Πίνακας 9.** Συγκρίσεις ως προς την ηλικιακή ομάδα των εκπαιδευόμενων45
- Πίνακας 10.** Συγκρίσεις ως προς τις σπουδές των εκπαιδευόμενων49
- Πίνακας 11.** Συγκρίσεις ως προς την εργασιακή κατάσταση των εκπαιδευόμενων53
- Πίνακας 12.** Συσχέτιση μεταξύ της ικανοποίησης από διάφορα χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών προγραμμάτων με το επίπεδο συνολικής ικανοποίησης, την πρόθεση σύστασης και την πρόθεση μελλοντικής συμμετοχής57
- Πίνακας 13.** Γραμμική παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή το επίπεδο συνολικής ικανοποίησης από τη συμμετοχή στα εκπαιδευτικά προγράμματα59
- Πίνακας 14.** Γραμμική παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή την πρόθεση σύστασης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε φίλους/γνωστούς60
- Πίνακας 15.** Γραμμική παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή την πρόθεση μελλοντικής συμμετοχής σε εκπαιδευτικά προγράμματα61

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

- Διάγραμμα 1.* Αποτελέσματα για το φύλο των εκπαιδευόμενων26
- Διάγραμμα 2.* Αποτελέσματα για την ηλικιακή ομάδα των εκπαιδευόμενων27
- Διάγραμμα 3.* Αποτελέσματα για το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των εκπαιδευόμενων27
- Διάγραμμα 4.* Αποτελέσματα για την επαγγελματική κατάσταση των εκπαιδευόμενων28
- Διάγραμμα 5.* Αποτελέσματα για τον τίτλο του προγράμματος30
- Διάγραμμα 6.* Αποτελέσματα για το ακαδημαϊκό έτος παρακολούθησης του προγράμματος31
- Διάγραμμα 7.* Λόγοι παρακολούθησης του εκπαιδευτικού προγράμματος33
- Διάγραμμα 8.* Επίπεδο ικανοποίησης από το εκπαιδευτικό υλικό35
- Διάγραμμα 9.* Επίπεδο ικανοποίησης από τους εκπαιδευτές37
- Διάγραμμα 10.* Επίπεδο ικανοποίησης από τις υποδομές39
- Διάγραμμα 11.* Επίπεδο ικανοποίησης από το κατά πόσο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ανταποκρίθηκε στις ανάγκες τους41
- Διάγραμμα 12.* Σημαντικές διαφορές με βάση το φύλο των εκπαιδευόμενων αναφορικά με την ικανοποίηση από τα εκπαιδευτικά προγράμματα45
- Διάγραμμα 13.* Σημαντικές διαφορές με βάση την ηλικιακή ομάδα των εκπαιδευόμενων αναφορικά με την ικανοποίηση από τα εκπαιδευτικά προγράμματα48
- Διάγραμμα 14.* Σημαντικές διαφορές με βάση τις σπουδές των εκπαιδευόμενων αναφορικά με τους λόγους που τους παρακίνησαν να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα52
- Διάγραμμα 15.* Σημαντικές διαφορές με βάση τις σπουδές των εκπαιδευόμενων αναφορικά με την ικανοποίηση από τα εκπαιδευτικά προγράμματα53
- Διάγραμμα 16.* Σημαντικές διαφορές με βάση την εργασιακή κατάσταση των εκπαιδευόμενων αναφορικά με την ικανοποίηση από τα εκπαιδευτικά προγράμματα57

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί μία οργανωμένη μορφή εκπαίδευσης που εντάσσεται στο πλαίσιο της Διά Βίου Μάθησης και έχει ως στόχο αφενός την παροχή ευκαιριών συνεχούς ανάπτυξης σε προσωπικό και σε επαγγελματικό επίπεδο και αφετέρου την παροχή ευκαιριών σε άτομα, τα οποία δεν είχαν τη δυνατότητα να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες που τους είχαν παρουσιαστεί ή σε άτομα τα οποία δεν μπόρεσαν να έχουν πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα για διάφορους τεχνικούς και μη, λόγους (Καραλής, 2018; Κόκκος, 2005).

Η εκπαίδευση ενηλίκων παρέχεται σήμερα τόσο από φορείς τυπικής εκπαίδευσης, όσο και από φορείς μη τυπικής εκπαίδευσης, δημιουργώντας ένα ολοκληρωμένο δίκτυο που παρέχει σημαντικές δυνατότητες και ευκαιρίες προσωπικής και επαγγελματικής ανάπτυξης για τους ενήλικες πολίτες (Κόκκος, 2020). Τα προγράμματα που δημιουργούνται και προσφέρονται στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων έχουν πολλούς και διαφορετικούς στόχους όπως είναι η επαγγελματική ανάπτυξη των εργαζομένων, η αύξηση της ανταγωνιστικότητας του ανθρώπινου δυναμικού, η προσωπική ανάπτυξη των πολιτών, η απόκτηση δεξιοτήτων και γνώσεων που διευκολύνουν την λειτουργικότητα των πολιτών όπως επίσης και η δυνατότητα επανένταξης των ατόμων που εντάσσονται σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες (Αλεξανδράκης & Αλεξανδράκης, 2018; Διγώνης & Τασούδης, 2021; Θεοδωρακοπούλου, 2019; Σακκούλης και συν., 2017).

Για όλους τους παραπάνω λόγους τα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων είναι πολύ σημαντικά και ωφέλιμα. Ωστόσο, για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στους παραπάνω στόχους, πρέπει να διακρίνονται για την ποιότητά τους, δηλαδή να έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες των συμμετεχόντων και να υλοποιούνται με γνώμονα την ανταπόκρισή τους σε αυτές, στον μέγιστο δυνατό βαθμό (Μαριτσάς, 2019). Η μέτρηση της ποιότητας των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων μπορεί να υλοποιηθεί μέσα από διάφορες διαδικασίες αξιολόγησής τους. Μία από τις πλέον γνωστές μορφές αξιολόγησης, πραγματοποιείται από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους οι οποίοι εκτιμούν διάφορα αντικείμενα και διάφορους άξονές τους (Βεργίδης & Καραλής, 2008).

Στην παρούσα ερευνητική εργασία έγινε προσπάθεια να διερευνηθεί η ποιότητα των προγραμμάτων που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης,

μέσα από την ικανοποίηση των ενηλίκων συμμετεχόντων σε αυτά. Ουσιαστικά, πραγματοποιήθηκε μία προσπάθεια απολογιστικής αξιολόγησης από τους συμμετέχοντες στα παρεχόμενα προγράμματα των τελευταίων δύο ετών, προκειμένου να εντοπιστούν βασικές αδυναμίες και σημαντικά δυνατά στοιχεία, που θα χρησιμοποιηθούν για τον ορθό σχεδιασμό μελλοντικών προγραμμάτων.

Η εργασία αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια, που έχουν διαφορετικό περιεχόμενο και διαφορετικό σκοπό. Το πρώτο κεφάλαιο είναι το κεφάλαιο της βιβλιογραφικής επισκόπησης το οποίο εξετάζει το θεωρητικό πλαίσιο γύρω από την εκπαίδευση ενηλίκων και τη διά βίου μάθηση, τα κίνητρα και τα εμπόδια που ωθούν και απωθούν αντίστοιχα τους ενήλικες από τη συμμετοχή τους σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων, τη σημασία της ποιότητάς τους και τη διαδικασία της αξιολόγησής τους. Επιπρόσθετα, στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα διαφόρων άλλων ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί σε προηγούμενο χρόνο με σκοπό να αξιολογήσουν προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων, με έμφαση σε αυτά που έχουν πραγματοποιηθεί από Κέντρα Διά Βίου Μάθησης διαφόρων Δήμων της χώρας. Στο τέλος του πρώτου κεφαλαίου παρουσιάζεται ο σκοπός και τα ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας, όπως διαμορφώθηκαν μέσα από τη βιβλιογραφική επισκόπηση.

Το δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζει το μεθοδολογικό πλαίσιο της εργασίας. Ειδικότερα, παραθέτει πληροφορίες σχετικά με την επιλογή της ερευνητικής στρατηγικής, με τον πληθυσμό και το δείγμα της έρευνας, με το εργαλείο συλλογής δεδομένων και τον τρόπο με τον οποίον κατασκευάστηκε καθώς επίσης και με την ερευνητική διαδικασία. Το τρίτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζει τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ερευνητική διαδικασία, χρησιμοποιώντας πίνακες, διαγράμματα και λεκτικό συνοδευτικό κείμενο. Τέλος, το τέταρτο κεφάλαιο της εργασίας αφορά στη συζήτηση των αποτελεσμάτων, δηλαδή στη διαδικασία επεξήγησης των ευρημάτων σύμφωνα με τα ευρήματα της διαθέσιμης βιβλιογραφίας.

1. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

1.1 Εκπαίδευση ενηλίκων και διά βίου μάθηση

1.1.1 Η εκπαίδευση ενηλίκων και η εξέλιξή της στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τον Κόκκο (2005, σελ. 38) «ο όρος εκπαίδευση ενηλίκων σηματοδοτεί το οργανωμένο μέρος της Διά Βίου Μάθησης που αφορά ενηλίκους και ταυτόχρονα υποδηλώνει την ανθρωπιστική κατεύθυνση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που πραγματοποιούνται σε αυτό το πλαίσιο». Τα προγράμματα που δημιουργούνται στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων στηρίζονται σε πολλές και διαφορετικές μορφές μάθησης, προκειμένου να μπορούν να ανταποκρίνονται και να καλύπτουν όσο το δυνατόν με πιο σφαιρικό τρόπο τις ανάγκες του συνόλου των ενηλίκων που επιδιώκουν να συνεχίζουν να μαθαίνουν καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους (Τσάτσου-Νικολούλη, 2020).

Ειδικότερα, υπάρχουν προγράμματα τα οποία στηρίζονται α) στην αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, όπου ο εκπαιδευόμενος είναι αυτός που ορίζει τους στόχους και σχεδιάζει χωρίς καθοδήγηση την εκπαιδευτική διαδικασία, β) στη μάθηση μέσω της εμπειρίας, κατά την οποία ο εκπαιδευόμενος χρησιμοποιεί τα προσωπικά του βιώματα κατά την εκπαιδευτική διαδικασία ώστε να κατανοήσει τις πληροφορίες που λαμβάνει με έναν πιο εμπειρικό τρόπο, γ) στην ανοικτή μάθηση, όπου ο εκπαιδευόμενος συλλέγει πληροφορίες από κάθε πιθανή πηγή που προσφέρεται ελεύθερα, δ) στην εξατομικευμένη μάθηση, που λαμβάνει χώρα καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου και ε) στον αναστοχασμό, που αφορά σε μία ιδιαίτερα παραγωγική διαδικασία μέσω της οποίας ο εκπαιδευόμενος αξιολογεί τις πληροφορίες που λαμβάνει, τις εμπειρίες του και επαναπροσδιορίζει τις αντιλήψεις και τις πεποιθήσεις του (Τσάτσου-Νικολούλη, 2020).

Η εκπαίδευση ενηλίκων ως ένα οργανωμένο μέρος της Διά Βίου Εκπαίδευσης εμφανίστηκε πρωτίστως στην Ευρώπη και έπειτα στις ΗΠΑ, από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα καθώς αναγνωρίστηκε η ανάγκη πρόσβασης των πολιτών που εντάσσονται στα κατώτερα κοινωνικά και οικονομικά στρώματα στην εκπαίδευση, προκειμένου να λάβουν τα απαιτούμενα εφόδια για να μπορέσουν να εργαστούν και να ζήσουν (Ρεντίφης, 2018). Έκτοτε, άρχισε να αναπτύσσεται με αργούς ρυθμούς σε πολλές χώρες αλλά χωρίς να προσανατολίζεται αποκλειστικά στις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες

καθώς εστίαζε σε ζητήματα επαγγελματικής κατάρτισης, πολιτικής, πολιτισμού και ανάπτυξης βασικών δεξιοτήτων (Χαρακόπουλος & Τσιλιμένη, 2020).

Σύμφωνα με τον Βεργίδη (2008) στην Ελλάδα η εκπαίδευση ενηλίκων άρχισε να οργανώνεται και να αναπτύσσεται ως θεσμός από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα και έπειτα. Τα πρώτα εγχειρήματα ήταν ιδιαίτερα ανώριμα αλλά πολύ σημαντικά καθώς εστίαζαν στον αλφαριθμητισμό και στη μόρφωση του γενικού πληθυσμού που ήταν αγράμματος. Αναφορά πρέπει να γίνει στον Φιλολογικό Σύνδεσμο Παρνασσός, του οποίου ο στόχος ήταν η δημιουργία νυκτερινών σχολείων σε πολλές πόλεις της χώρας προκειμένου οι πολίτες να μπορέσουν να μάθουν ανάγνωση και γραφή. Μνεία πρέπει να γίνει και στην Εταιρεία των Φίλων του Λαού που λειτουργούσε στην Αθήνα και εστίαζε στη μόρφωση του λαού καθώς ο ιδρυτής της Οικονόμου, πίστευε πως με αυτόν τον τρόπο ο ελληνικός λαός θα μπορούσε να αφυπνιστεί και να έχει ενεργή συμμετοχή και στα κοινωνικά και στα πολιτικά δρώμενα.

Προς τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, άρχισαν να πραγματοποιούνται πιο οργανωμένες και συντονισμένες προσπάθειες καθώς έγινε αντιληπτό, πως είναι σημαντικό το ανθρώπινο δυναμικό της χώρας να μην αντιμετωπίζει προβλήματα αναλφαριθμητισμού προκειμένου να μπορέσει να αξιοποιηθεί στη βιομηχανία. Υπό το πρίσμα αυτό, το Εμπορικό και Βιοτεχνικό Επιμελητήριο της Αθήνας προχώρησε στην ίδρυση νυκτερινών σχολείων που παρείχαν πέραν της βασικής και τεχνική κατάρτιση στους εκπαιδευόμενους. Το συγκεκριμένο εγχείρημα, αποτελεί και μία από τις πρώτες οργανωμένες προσπάθειες που καταβάλλονται για την παροχή ευκαιριών τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης, δεδομένου ότι οι κυβερνήσεις της εποχής έδιναν έμφαση στις κλασικές σπουδές (Βεργίδης, 1999).

Αργότερα, προς τα μέσα του 20^{ου} αιώνα και συγκεκριμένα το 1929 η κυβέρνηση του Βενιζέλου καθιερώνει τη λειτουργία των νυκτερινών σχολείων ώστε να υπάρχει πρόσβαση στην εκπαίδευση για όλους τους ενήλικες και να καταπολεμηθεί με τον τρόπο αυτό το πρόβλημα του αναλφαριθμητισμού. Έπειτα, η κυβέρνηση Ράλλη δημιούργησε τη Διεύθυνση Λαϊκής Επιμόρφωσης του Υπουργείου Παιδείας, η οποία προχώρησε στη δημιουργία διαφόρων σχετικών φορέων που παρείχαν τη δυνατότητα εκπαίδευσης σε ενήλικες που δεν είχαν καταφέρει να έχουν πρόσβαση στο βασικό εκπαιδευτικό σύστημα. Κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας του 1967, δόθηκε ιδιαίτερα μεγάλη έμφαση στην εκπαίδευση των ενηλίκων, η οποία ωστόσο δεν

έδινε έμφαση στην μόρφωση των ενηλίκων αλλά στην πολιτική χειραγώγησή τους (Ρεντίφης, 2018).

Η εκπαίδευση ενηλίκων άρχισε να καθιερώνεται στην Ελλάδα από το 1981 και έπειτα, που συμπίπτει με την επίσημη ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ. Ειδικότερα, από το 1981 και έπειτα δημιουργήθηκαν επιμορφωτικά κέντρα και ιδρύθηκαν φορείς που ασχολήθηκαν αποκλειστικά με τη διαρκή εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, όπως είναι το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων και το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης και Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών. Σήμερα, με τον Νόμο 3879/2010, η εκπαίδευση ενηλίκων ως τμήμα της Διά Βίου Μάθησης παρέχεται από φορείς τυπικής εκπαίδευσης όπως είναι τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης, τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης και τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και από φορείς μη τυπικής εκπαίδευσης όπως είναι τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης (Ρεντίφης, 2018).

1.1.2 Η αναγκαιότητα της εκπαίδευσης ενηλίκων

Τα προγράμματα που πραγματοποιούνται στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων είναι εξέχουσας σημασίας καθώς μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά την ποιότητα της ζωής των ενηλίκων που συμμετέχουν σε αυτά. Ειδικότερα, πολλά προγράμματα πραγματοποιούνται και έχουν ως στόχο την επιμόρφωση των ατόμων που συμμετέχουν σε αυτά, προκειμένου να μπορέσουν να αποκομίσουν πρόσθετες γνώσεις που θα τους βοηθήσουν να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους, να παράγουν ποιοτικότερο έργο και τελικώς να αποκτήσουν μία καλύτερη θέση εργασίας ή ακόμη και υψηλότερες οικονομικές απολαβές. Χαρακτηριστικά προγράμματα αφορούν σε εργαζόμενους όπως είναι οι εκπαιδευτικοί και οι επαγγελματίες υγείας (Διγώνης & Τασούδης, 2021; Σακκούλης και συν., 2017). Άλλα προγράμματα λαμβάνουν χώρα, με στόχο να μπορέσουν να αποκτήσουν οι συμμετέχοντες γνώσεις και δεξιότητες που είναι αναγκαίες όχι για την εξέλιξή τους στο εργασιακό τους περιβάλλον αλλά για να μπορέσουν να εισέλθουν στην αγορά εργασίας, καθώς δεν είχαν την ευκαιρία να αποκτήσουν σχετικές γνώσεις στο παρελθόν (Καραλής, 2018).

Βέβαια, τα προγράμματα στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων δεν εστιάζουν αποκλειστικά στην επαγγελματική κατάρτιση του πληθυσμού αλλά και στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που θα μπορέσουν να συμβάλλουν στην απόκτηση μίας καλύτερης ποιότητας ζωής μέσω της αύξησης της λειτουργικότητάς τους.

Προγράμματα που βοηθούν τους ενήλικες πολίτες όλων των ηλικιών να έχουν γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για τη διευκόλυνση της καθημερινότητάς τους, είναι απαραίτητα σε μία εποχή που εξελίσσεται τόσο γρήγορα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων προγραμμάτων αφορούν σε άτομα τρίτης ηλικίας και μπορεί να σχετίζονται με την καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων ή με προγράμματα διατροφής και άσκησης που βοηθούν ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού να απολαμβάνει μία καλή ποιότητα ζωής (Αλεξανδράκης & Αλεξανδράκης, 2018).

Τα προγράμματα που εντάσσονται στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων είναι πολύ σημαντικά καθώς δημιουργούν νέους ορίζοντες και νέες ευκαιρίες για άτομα που βρίσκονται στο κοινωνικό περιθώριο. Σύμφωνα με τους Μπουρδάκη και Δεληγιάννη (2019) πολλά και διαφορετικά προγράμματα που σχεδιάζονται, απευθύνονται σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και έχουν ως στόχο να βοηθήσουν τα άτομα αυτά να αποκτήσουν τις απαιτούμενες γνώσεις που χρειάζονται προκειμένου να καταφέρουν να ενταχθούν στην κοινωνία. Τα άτομα που εντάσσονται στις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες μέσα από τη συμμετοχή τους στα προγράμματα αυτά καταφέρνουν πέρα από το να αποκομίζουν γνώσεις, να αποκτούν υψηλά επίπεδα αυτοπεποίθησης και να νιώθουν πως έχουν όλα τα εφόδια που χρειάζονται για να αναζητήσουν μία νέα δουλειά και να δημιουργήσουν προϋποθέσεις για μία νέα ζωή.

Η Θεοδωρακοπούλου (2019) μέσα από τη μελέτη της κατέληξε πως τα προγράμματα που παρέχονται στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων είναι μείζονος σημασίας και για τους μετανάστες. Οι μετανάστες μέσα από τη δυνατότητα συμμετοχής σε σχετικά προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων έχουν τη δυνατότητα να μάθουν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής, να έρθουν κοντά στην επικρατούσα κουλτούρα και να μπορέσουν να αποκτήσουν γνώσεις που απαιτούνται για την εύρεση εργασίας στη νέα χώρα στην οποία βρίσκονται. Συνεπώς, η εκπαίδευση ενηλίκων και τα προγράμματα που προσφέρονται είναι αναμφίβολα αναγκαία και για τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα, η οποία τα τελευταία χρόνια αυξάνεται ολοένα και περισσότερο λόγω των κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών συνθηκών που επικρατούν κατά κύριο λόγο στις χώρες της Ανατολής.

1.1.3 Το προφίλ των ενήλικων εκπαιδευόμενων και οι εκπαιδευτικές τους ανάγκες

Σύμφωνα με τον Rogers (1999) οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι έχουν διαφορετικά γενικά χαρακτηριστικά από αυτά που έχουν οι μαθητές που φοιτούν στις εκπαιδευτικές μονάδες της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ειδικότερα, πέρα από την ηλικία που είναι όλοι μεγαλύτεροι των 18 ετών, είναι άτομα που δεν βρίσκονται στην αρχή της διεργασίας της ανάπτυξης της προσωπικότητας, των αξιών και των πεποιθήσεών τους αλλά είναι άτομα τα οποία έχουν ήδη αναπτυχθεί και φέρνουν μαζί τους ένα σύνολο από αξίες, πεποιθήσεις και εμπειρίες. Σημειώνεται, πως για να μπορέσουν να αποκομίσουν όφελος και να καλλιεργήσουν τις δεξιότητές τους, οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να αξιοποιήσουν τις εμπειρίες τους και να δημιουργηθούν προϋποθέσεις βιωματικής μάθησης (Φραγκούλης & Χριστόπουλος, 2014).

Επίσης, είναι άτομα που γνωρίζουν τι χρειάζονται, ποιες είναι οι ικανότητες και οι δεξιότητες που θέλουν να αποκτήσουν και να καλλιεργήσουν, αντίστοιχα. Το γεγονός αυτό τους δημιουργεί και συγκεκριμένες προσδοκίες από το πρόγραμμα που παρακολουθούν, καθιστώντας τους πιο απαιτητικούς. Οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι στην πλειοψηφία των περιπτώσεων επιλέγουν να παρακολουθήσουν κάποιο πρόγραμμα λόγω ότι έχουν συγκεκριμένες προσδοκίες από αυτό. Όταν το πρόγραμμα δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις προσδοκίες τους αυτές, οι εκπαιδευόμενοι λαμβάνουν χαμηλή ικανοποίηση και πολλές φορές γίνονται απρόθυμοι και ως προς την ολοκλήρωσή του (Φραγκούλης & Χριστόπουλος, 2014).

Ακόμη, οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι είναι άτομα τα οποία έχουν ανταγωνιστικά ενδιαφέροντα, που σημαίνει πως καλούνται να «μοιράσουν» τον διαθέσιμο χρόνο τους με τέτοιο τρόπο ώστε να ικανοποιήσουν από τη μία πλευρά της εκπαιδευτικές τους ανάγκες και από την άλλη να ανταποκριθούν στις επαγγελματικές, τις οικογενειακές και τις κοινωνικές τους υποχρεώσεις. Αν τα προγράμματα που παρακολουθούν είναι ιδιαίτερα απαιτητικά, τότε θα αναγκαστούν να παραγκωνίσουν κάποιες από τις υποχρεώσεις τους ή θα αναγκαστούν να παραμερίσουν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που παρακολουθούν (Rogers, 1999).

Πολύ σημαντικό είναι να αναφερθεί πως οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι αποζητούν την ενεργητική συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αυτό σημαίνει πως δεν

επιθυμούν να παρακολουθήσουν κάποιο εκπαιδευτικό ή επιμορφωτικό πρόγραμμα, στο οποίο θα είναι απλώς παθητικοί αποδέκτες πληροφοριών αλλά να συνδράμουν και αυτοί μέσα από τις κεκτημένες γνώσεις και τα προσωπικά τους βιώματα στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Πατσός, 2015). Για τον λόγο αυτό και οι εκπαιδευτές ενηλίκων όπως και οι φορείς που σχεδιάζουν και υλοποιούν προγράμματα στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων θα πρέπει να χρησιμοποιούν όσο το δυνατόν περισσότερες τεχνικές που ενεργοποιούν τη συμμετοχή των ενηλίκων εκπαιδευόμενων και τους παρέχουν κίνητρα να συμβάλλουν στην πορεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Χολέβας & Σιαφαρίκα, 2015).

Επιπρόσθετα, οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι έχουν διαμορφώσει συγκεκριμένα μοντέλα μάθησης, που σημαίνει πως δεν είναι εύπλαστοι και ευέλικτοι καθώς έχουν στηριχθεί στον δικό τους, εξατομικευμένο τρόπο μάθησης. Άλλοι ενήλικες επιλέγουν τον ακουστικό τρόπο για να μπορέσουν να αποκτήσουν γνώσεις και να καλλιεργήσουν δεξιότητες και άλλοι τον γραπτό τρόπο καθώς για να αφομοιώσουν τις πληροφορίες που τους δίνονται πρέπει να τις δουν γραμμένες. Ακόμη, άλλοι ενήλικες μαθαίνουν γρηγορότερα και άλλοι με πιο αργούς ρυθμούς, ειδικά αν οι πληροφορίες που λαμβάνουν δεν σχετίζονται με τις εμπειρίες που έχουν αποκομίσει μέχρι το συγκεκριμένο στάδιο της ζωής τους. Όλα τα παραπάνω στοιχεία καταδεικνύουν, πως οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις από τους ανήλικους μαθητές και πως απαιτούνται ιδιαίτεροι χειρισμοί από τα προγράμματα στα οποία συμμετέχουν και από τους εκπαιδευτές τους (Rogers, 1999).

1.1.4 Ο ρόλος των εκπαιδευτών ενηλίκων

Σύμφωνα με τον Jarvis (2004) ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων είναι πολύ σημαντικός στην εκπαιδευτική διεργασία καθώς δεν είναι απλός πομπός πληροφοριών. Πιο συγκεκριμένα, υποστηρίζει πως ο εκπαιδευτής ενηλίκων ασκεί ένα ιδιαίτερα σύνθετο και πολύπλοκο έργο, καθώς δεν αρκείται μόνο στην παροχή πληροφοριών που αποτελούν τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και για την καλλιέργεια δεξιοτήτων, αλλά λειτουργεί ως καθοδηγητής, εμπνευστής και υποστηρικτής των εκπαιδευόμενων.

Σύμφωνα με τον Κόκκο (2005) και με τον Rogers (1999) ο εκπαιδευτής ενηλίκων πρέπει να κατέχει τον ρόλο του συντονιστή της εκπαιδευτικής διαδικασίας και παράλληλα και του συμβούλου. Αυτό σημαίνει, πως ο εκπαιδευτής ενηλίκων δεν είναι αυτός που καθορίζει την εκπαιδευτική διαδικασία αλλά αυτός που καθοδηγεί τους

εκπαιδευόμενους να ενεργήσουν με τον κατάλληλο τρόπο, ώστε η εκπαιδευτική διαδικασία να αποκτήσει βιωματικό χαρακτήρα και να ανταποκριθεί πλήρως στις ανάγκες και στις προσδοκίες τους.

Ο εκπαιδευτής ενηλίκων πρέπει να λειτουργεί και ως εμπνευστής καθώς πολλές φορές οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι, δύνανται να αισθάνονται ανησυχία και φοβίες ως προς τον βαθμό στον οποίον μπορούν να ανταποκριθούν στο πρόγραμμα που παρακολουθούν. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο εκπαιδευτής ενηλίκων πρέπει να αξιοποιεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις επικοινωνιακές του δεξιότητες και να παρέχει στους ενήλικες εκπαιδευόμενους τη στήριξη που χρειάζονται. Πρέπει να τους βοηθά να κατανοήσουν πως θα έχουν βοήθεια καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος και πως δεν θα πρέπει να νιώσουν απομονωμένοι και χωρίς στήριξη (Κουτζεκλίδου & Λιοναράκης, 2019).

Για να μπορέσει ο εκπαιδευτής ενηλίκων να διαδραματίσει έναν τόσο σύνθετο ρόλο θα πρέπει να διαθέτει μία σειρά από ικανότητες και δεξιότητες. Αρχικά θα πρέπει να έχει πολύ καλή γνώση της ύλης που διδάσκει στους ενήλικες εκπαιδευόμενους και να μπορεί να χρησιμοποιεί τεχνικές και μεθόδους που διατηρούν αναλλοίωτο το ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων. Επίσης, είναι πολύ σημαντικό να έχει αναπτυγμένες ψηφιακές δεξιότητες ώστε να μπορεί να χρησιμοποιεί με επιτυχία τα διαθέσιμα εποπτικά μέσα και τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές που έχει στη διάθεσή του. Ακόμη, είναι αναγκαίο να διαθέτει ικανότητες διαχείρισης κρίσεων και επίλυσης προβλημάτων, ώστε να μπορεί να αντιμετωπίζει άμεσα προβλήματα που δύνανται να προκύψουν κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Καθοριστικής σημασίας είναι η κατοχή αναπτυγμένων επικοινωνιακών δεξιοτήτων καθώς επίσης και αναπτυγμένης ενσυναίσθησης, προκειμένου να είναι εφικτή η αναγνώριση και η κατανόηση των συναισθημάτων των εκπαιδευόμενων. Τέλος, ο εκπαιδευτής ενηλίκων πρέπει να είναι ανεκτικός και υπεύθυνος και να διαθέτει αναπτυγμένη αίσθηση του χιούμορ ώστε να διαμορφώνει ένα ευχάριστο κλίμα στην τάξη του (Παπαϊωάννου & Ανάγνου, 2016).

Κλείνοντας είναι σημαντικό να τονιστεί πως οι εκπαιδευτές ενηλίκων διαδραματίζουν εξέχοντα ρόλο και στην απόφαση των εκπαιδευόμενων να ολοκληρώσουν το πρόγραμμα που παρακολουθούν ή να το εγκαταλείψουν. Αν οι εκπαιδευτές, αδυνατούν να κατανοήσουν τις πραγματικές ανάγκες των εκπαιδευόμενων, να τους προσεγγίσουν και να τους στηρίξουν, να τους παρέχουν κίνητρα, να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικές μεθόδους διδασκαλίας και να ενθαρρύνουν την ενσωμάτωσή τους,

τότε υπάρχει μεγάλος κίνδυνος οι δεύτεροι να εγκαταλείψουν την προσπάθεια που καταβάλλουν και τελικώς να μην ολοκληρώσουν την παρακολούθηση του προγράμματος (Απέργη, 2019).

1.2 Κίνητρα και εμπόδια συμμετοχής στα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων

1.2.1 Τα κίνητρα των ενηλίκων εκπαιδευόμενων

Η διερεύνηση των κινήτρων που ωθούν τους ενήλικες στην παρακολούθηση προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων έχει απασχολήσει αρκετούς ερευνητές. Ένας από αυτούς είναι ο Καραλής (2018), ο οποίος μέσα από την έρευνά του κατέληξε πως οι παράγοντες εκείνοι που λειτουργούν ως κίνητρα είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που δημιουργούν προϋποθέσεις για αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους ως εργαζόμενοι και η αποκόμιση τίτλων που οδηγούν στην αύξηση των οικονομικών απολαβών. Ακόμη, η δυνατότητα προσωπικής εξέλιξης και η σύναψη σχέσεων με άλλα άτομα είναι επίσης σημαντικά κίνητρα για τη συμμετοχή των ενηλίκων στα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων. Η αύξηση των τυπικών προσόντων και η απόκτηση εφοδίων που μπορούν να οδηγήσουν σε μία πιο ελκυστική εργασία είναι επίσης παράγοντες που επηρεάζουν θετικά την πρόθεση των ενηλίκων να παρακολουθήσουν κάποιο σχετικό πρόγραμμα. Ένα ακόμη κίνητρο που ωθεί αρκετούς ενήλικες στην παρακολούθηση κάποιου προγράμματος εκπαίδευσης ενηλίκων είναι η προσπάθεια των ενηλίκων ως γονείς, να δώσουν το καλό παράδειγμα στα παιδιά τους.

Οι Μπουρδάκη και Δεληγιάννη (2019) υποστηρίζουν πως πολλά και διαφορετικά κίνητρα μπορούν να ωθήσουν τους ενήλικες να συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως είναι η εσωτερική ανάγκη που βιώνουν να αποκτήσουν υψηλότερα επίπεδα αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης όπως επίσης και η ανάγκη απόκτησης εφοδίων που διασφαλίζουν τη δυνατότητα εύρεσης εργασίας. Πιο απλά, οι συμμετέχοντες στα συγκεκριμένα προγράμματα δεν αποκτούν μόνο τις αναγκαίες γνώσεις και δεξιότητες αλλά και την εσωτερική δύναμη που θα τους οδηγήσει στη διεκδίκηση μίας καλύτερης ζωής. Συνεπώς, τα κίνητρα που εντοπίζονται στην έρευνα αυτή έχουν περισσότερο συναισθηματικό χαρακτήρα και έπειτα πρακτικό.

Σύμφωνα με τη Θεοδωρακοπούλου (2019) ένα από τα βασικότερα κίνητρα που παρακινούν τους ενήλικες να συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων είναι η ανάγκη απόκτησης εφοδίων που θα τους επιτρέψουν να εξελιχθούν

επαγγελματικά. Από τη στιγμή, που οι συμμετέχοντες στα προγράμματα θα αποκομίσουν γνώσεις και δεξιότητες που τους επιτρέπουν να διεκδικήσουν μία καλύτερη θέση εργασίας, θα έχουν σημαντικά μεγαλύτερες ευκαιρίες να απολαύσουν μία καλύτερη ποιότητα ζωής και κατά συνέπεια να έχουν και μία ποιοτικότερη κοινωνική ζωή. Τα κίνητρα που σχετίζονται με την ικανοποίηση βασικών αναγκών φαίνεται πως υπερισχύουν των κινήτρων που ανταποκρίνονται σε ανώτερες ανάγκες.

Οι Σταμπούλης και συν. (2017) καταλήγουν πως ένα από τα κυριότερα κίνητρα που ωθούν τους ενήλικες να πάρουν μέρος σε κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων αποτελεί το ενδιαφέρον που εκδηλώνουν για μάθηση. Ειδικότερα, υπάρχουν αρκετοί ενήλικες που καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους αναζητούν τη μάθηση και επιδιώκουν να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα που τους βοηθούν να αποκομίζουν περισσότερες γνώσεις. Το ενδιαφέρον αυτόν δεν πηγάζει αποκλειστικά από την ανάγκη να αναζητήσουν μία νέα εργασία αλλά από την ανάγκη να αναπτυχθούν σε προσωπικό επίπεδο. Ακόμη, αναφέρουν πως ένα από τα κίνητρα εκείνα που ωθούν τους ενήλικες να πάρουν μέρος σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που σχετίζονται με την εργασία τους. Αυτό σημαίνει, πως οι ενήλικες διαμορφώνουν πρόθεση και επιθυμία να συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων όταν αυτά συμβάλλουν στην απόκτηση εφοδίων, απαραίτητων για την επαγγελματική τους εξέλιξη.

1.2.2 Τα εμπόδια συμμετοχής των ενηλίκων εκπαιδευόμενων

Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως πέρα από τους παράγοντες που ωθούν τους ενήλικες να συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων, υπάρχουν και παράγοντες που τους αποτρέπουν. Ο Καραλής (2018) μέσα από την έρευνα που πραγματοποίησε κατέληξε σε μία σειρά παραγόντων που αναστέλλουν την πρόθεση και την επιθυμία των ενηλίκων να συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων. Ο πρώτος από αυτούς τους παράγοντες είναι το κόστος συμμετοχής, το οποίο σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι εφικτό να το επωμιστούν οι ενήλικες που επιθυμούν να λαμβάνουν εκπαιδευτικές υπηρεσίες στο πλαίσιο της διά βίου μάθησης. Η έλλειψη χρόνου εξαιτίας επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων είναι επίσης κάποιοι παράγοντες που εμποδίζουν τους ενήλικες να παρακολουθήσουν κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων που τους ενδιαφέρει. Η έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με τα προγράμματα που είναι διαθέσιμα αλλά και η δυσκολία μετακίνησης στον χώρο που διεξάγονται, είναι επίσης σημαντικοί αποτρεπτικοί παράγοντες.

Σύμφωνα με τους Σταμπούλης και συν. (2017) οι κύριοι παράγοντες που λειτουργούν ανασταλτικά ως προς τη συμμετοχή των ενηλίκων στα σχετικά προγράμματα σχετίζονται με τον τόπο και τον χρόνο διεξαγωγής τους. Πιο αναλυτικά, πολλοί ενήλικες δεν συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων καθώς πολλά από αυτά πραγματοποιούνται σε περιοχές στις οποίες η πρόσβαση είναι δύσκολη και σε ώρες που είναι απαγορευτικές λόγω οικογενειακών και επαγγελματικών υποχρεώσεων. Ωστόσο, άλλοι παράγοντες που λειτουργούν ανασταλτικά αλλά δεν είναι τόσο σημαντικοί, είναι η έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με τα διαθέσιμα προγράμματα και τις επιμέρους λεπτομέρειές τους. Διαπιστώνεται πως οι συγκεκριμένοι παράγοντες έρχονται σε συμφωνία με τους παράγοντες που εντοπίζονται και στην έρευνα του Καραλή (2018).

Οι Boeren et al. (2012) εντόπισαν και αυτοί μία σειρά εμποδίων που αποτρέπουν τους ενήλικες να πάρουν μέρος σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων. Οι παράγοντες αυτοί είναι η έλλειψη προσωπικού χρόνου που μπορεί να αφιερωθεί τόσο στην παρακολούθηση του προγράμματος, όσο και στη μελέτη που συνεπάγεται, οι ακατάλληλες ώρες που διεξάγονται τα περισσότερα προγράμματα, το υψηλό κόστος που δεν μπορούν να επωμιστούν στις περισσότερες περιπτώσεις οι ενήλικες, η δυσκολία μεταφοράς προς τον χώρο διεξαγωγής των προγραμμάτων και οι οικογενειακές υποχρεώσεις. Εύκολα διαπιστώνεται πως υπάρχει σύγκλιση μεταξύ των ευρημάτων των ερευνών που πραγματοποιούνται τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό. Αυτό σημαίνει πως οι ενήλικες ανεξάρτητα της χώρας στην οποία διαμένουν, αντιμετωπίζουν ανάλογα εμπόδια που τους αποτρέπουν να συμμετάσχουν σε κάποιο πρόγραμμα που θα συμβάλλει στην προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη.

1.3 Ποιότητα των προγραμμάτων ενηλίκων και ικανοποίηση εκπαιδευόμενων

1.3.1 Η σημασία της ποιότητας στην εκπαίδευση και στην εκπαίδευση ενηλίκων

Η ποιότητα είναι μία ευρύτερη έννοια, γύρω από την οποία έχουν αναπτυχθεί αρκετοί ορισμοί εκ των οποίων ένας από τους επικρατέστερους αναφέρει πως η ποιότητα ορίζεται ως ο βαθμός στον οποίον ένα προϊόν ή μία υπηρεσία μπορεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες των πελατών. Υπό το πρίσμα αυτό, η ποιότητα στον χώρο της εκπαίδευσης,

αναφέρεται στον βαθμό που οι υπηρεσίες που παρέχονται από τις εκπαιδευτικές μονάδες όλων των βαθμίδων ανταποκρίνονται στις προσδοκίες και ικανοποιούν τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών και των εκπαιδευόμενων (Al-Tarawneh & Mubaslat, 2011; Τσιότρας, 2016).

Για τη διασφάλιση της ποιότητας στον χώρο της εκπαίδευσης πολλές εκπαιδευτικές μονάδες αρχίζουν και ενσωματώνουν σταδιακά τη φιλοσοφία της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας (ΔΟΠ) (Soleh-Uz-Zaman & Amjalin, 2016). Η φιλοσοφία της ΔΟΠ μπορεί να εφαρμοστεί στην εκπαίδευση σε τρία διαφορετικά επίπεδα. Αρχικά, μπορεί να εφαρμοστεί σε διοικητικό επίπεδο με απώτερο σκοπό να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών μονάδων και παράλληλα να μειωθεί το κόστος λειτουργίας τους. Στη συνέχεια μπορεί να εφαρμοστεί σε επίπεδο διδασκαλίας και σε επίπεδο υιοθέτησης τεχνικών και μέσων που διευκολύνουν και δίνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον στη διδασκαλία. Τέλος, μπορεί να αξιοποιηθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία, ζητώντας ουσιαστικά από όλους τους εμπλεκόμενους να συμμετέχουν ενεργά σε ενέργειες που ενθαρρύνουν τη συνεχή βελτίωση (Τσιότρας, 2016).

Η ΔΟΠ στον χώρο της εκπαίδευσης συνεπάγεται συνεχείς ενέργειες που οδηγούν σε μετασχηματισμούς, ώστε να είναι εφικτή η συνεχής βελτίωση, η συνεχής αντιμετώπιση αδυναμιών και προβλημάτων και η ικανότητα ανταπόκρισης στις απαιτήσεις της κοινωνίας και στις αλλαγές που σημειώνονται σε αυτή (Bunglowala & Asthana, 2016; Ιωακειμίδου και συν., 2019).

Η φιλοσοφία της ΔΟΠ στην εκπαίδευση καθοδηγείται από κάποιες αρχές, που αφορούν α) στην επικέντρωση στον μαθητή ή στον εκπαιδευόμενο αλλά και στην επικέντρωση στους εκπαιδευτικούς και στους εκπαιδευτές, β) στην παρακίνηση όλων των μελών να έχουν ενεργή συμμετοχή στις διαδικασίες αλλαγής και στις μεταρρυθμίσεις, γ) στη συστηματική εφαρμογή μετρήσεων ώστε να παρακολουθείται η ποιότητα του παρεχόμενου έργου και να εντοπίζονται άμεσα τα προβλήματα και οι αδυναμίες πριν διογκωθούν, δ) η δέσμευση πρωτίστως της διοίκησης και έπειτα των υπολοίπων μελών ως προς την υιοθέτηση όλων των ενδεδειγμένων πρακτικών που διασφαλίζουν τη συνεχή βελτίωση, ε) η εφαρμογή καλών πρακτικών που διαμορφώνουν το κλίμα της συνεχούς βελτίωσης όπως είναι οι συνεχείς διαφοροποιήσεις στην εκπαιδευτική διαδικασία μέχρι αυτή να αποδίδει τα μέγιστα, στ) ο διαφοροποιημένος ρόλος του εκπαιδευτικού ή του εκπαιδευτή, ο οποίος είναι σύνθετος καθώς καλείται να

λειτουργήσει ως διεκπεραιωτής, ως συντονιστής, ως σύμβουλος και ως εμπνευστής και τέλος ζ) ο συμμετοχικός ρόλος των γονέων (στην περίπτωση που πρόκειται για εκπαιδευτικές μονάδες της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) (Τσιότρας, 2016).

Σύμφωνα με τους Δάρρα και Παπανθύμου (2017) η ΔΟΠ μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης καθώς επίσης και από όλους τους φορείς της, προκειμένου να είναι εφικτή η παροχή ποιοτικών εκπαιδευτικών υπηρεσιών που αποδίδουν μεγάλη ωφέλεια στους μαθητές/εκπαιδευόμενους. Μέσω της εφαρμογής της ΔΟΠ είναι εφικτή η βελτίωση των διαδικασιών που επιτελούνται στις εκπαιδευτικές μονάδες καθώς εντοπίζονται και επιλύονται προβλήματα. Ακόμη, μέσω της εφαρμογής της ΔΟΠ, οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές αποκτούν περισσότερες γνώσεις και δεξιότητες, μέσω της συνεχούς συμμετοχής τους σε επιμορφωτικά προγράμματα και σεμινάρια, όπως και μέσα από την ανάπτυξη συνεργασιών και μπορούν να παράγουν έργο που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της κοινωνίας και των μαθητών ή των εκπαιδευόμενων (Ιωακειμίδου και συν., 2019).

Ακόμη πιο συγκεκριμένα, στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων, η ΔΟΠ μπορεί να δημιουργήσει προϋποθέσεις ώστε οι εκπαιδευόμενοι να συμμετέχουν σε προγράμματα τα οποία έχουν αξιόλογο και μοναδικό περιεχόμενο και ξεχωριστή οργάνωση που συμβάλλουν στην προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη. Οι εκπαιδευτές δύνανται να έχουν περισσότερα εφόδια και δεξιότητες, που καθιστούν τη διδασκαλία πιο ενδιαφέρουσα και πιο εποικοδομητική και οι εκπαιδευτικές μονάδες ορθότερη οργάνωση και κατάλληλα πρωτόκολλα λειτουργίας. Με τον τρόπο αυτόν, οι εκπαιδευόμενοι γίνονται περισσότερο ανταγωνιστικοί και μπορούν να διεκδικήσουν μία καλύτερη θέση εργασίας και κατά συνέπεια μία καλύτερη ζωή (Δάρρα & Παπανθύμου, 2017).

Η αποτίμηση της ποιότητας στον χώρο της εκπαίδευσης είναι μία ιδιαίτερα δύσκολη διαδικασία αλλά παράλληλα πολύ σημαντική. Χωρίς την αποτίμηση δεν μπορούν να εντοπιστούν τα αδύνατα και τα δυνατά σημεία και δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν ενέργειες που έχουν ως στόχο τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Για την αποτελεσματική αποτίμηση της ποιότητας των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορες τεχνικές, εργαλεία και μέσα, όπως είναι η μελέτη των δομικών χαρακτηριστικών των προγραμμάτων, η επιμόρφωση και η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών, η αξιολόγηση των εγχειριδίων και του

υλικού που χρησιμοποιείται, η αξιολόγηση των εποπτικών μέσων και του εξοπλισμού που χρησιμοποιείται καθώς και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν και αφορούν στις γνώσεις και στις δεξιότητες που έχουν αποκομίσει και αναπτύξει οι συμμετέχοντες στα εκπαιδευτικά προγράμματα (Αθανασοπούλου & Παπαδούρης, 2020).

1.3.2 Η σημασία της αξιολόγησης στην εκπαίδευση ενηλίκων

Η αξιολόγηση αφορά σε μία διαδικασία που πραγματοποιείται στον χώρο της εκπαίδευσης με στόχο τον εντοπισμό των αδύνατων και των δυνατών σημείων ενός εκπαιδευτικού οργανισμού ή ενός εκπαιδευτικού προγράμματος. Στη βάση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από την αξιολόγηση, εντοπίζονται οι διαθέσιμες εναλλακτικές, επιλέγονται οι καλύτερες δυνατές, και σχεδιάζονται δράσεις γύρω από αυτές, ώστε να αξιοποιηθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα δυνατά σημεία και να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες (Βεργίδης & Καραλής, 2008).

Σύμφωνα με τους Χαρακόπουλο και Τσιλεμένη (2020) η αξιολόγηση των προγραμμάτων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων είναι εξέχουσας σημασίας διαδικασία, λόγω ότι μέσα από αυτή μπορεί να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητά τους ως προς τον βαθμό που επιτεύχθηκαν οι στόχοι και ως προς τον βαθμό ανταπόκρισης στις εκπαιδευτικές ανάγκες των εκπαιδευόμενων. Πιο αναλυτικά, μέσα από τη διαδικασία της αξιολόγησης, οι διοργανωτές ενός εκπαιδευτικού προγράμματος και οι εκπαιδευτές μπορούν να κατανοήσουν αν κατάφεραν να ανταποκριθούν στις προσδοκίες των εκπαιδευόμενων, αν μπόρεσαν να πετύχουν τους στόχους που έθεσαν εκ των προτέρων και αν τελικώς συνέβαλαν στην προσωπική και επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευόμενων.

Μία από τις βασικές τυπολογίες αξιολόγησης των προγραμμάτων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων, αφορά η διαμορφωτική και η απολογιστική αξιολόγηση. Πρόκειται για δύο διαφορετικούς τύπους αξιολόγησης που έχουν διαφορετική φιλοσοφία και διαφορετική χρήση. Η διαμορφωτική αξιολόγηση χρησιμοποιείται όταν σκοπός είναι η βελτίωση της εσωτερικής λειτουργίας αλλά και των εκτιμώμενων αποτελεσμάτων. Πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος και επιχειρεί να βοηθήσει τους συντελεστές του να κατανοήσουν ποια είναι τα προβλήματα που χαρακτηρίζουν το πρόγραμμα ώστε να αντιμετωπιστούν άμεσα, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι να μπορέσουν να λάβουν ποιοτικές εκπαιδευτικές

υπηρεσίες. Πρόκειται ουσιαστικά, για μία άμεση και συνεχή μορφή ανατροφοδότησης προκειμένου το πρόγραμμα να μπορέσει να ανταποκριθεί πλήρως στις εκπαιδευτικές ανάγκες των ενηλίκων που συμμετέχουν σε αυτό (Βεργίδης & Καραλής, 2008).

Η απολογιστική αξιολόγηση πραγματοποιείται με την ολοκλήρωση του εκπαιδευτικού προγράμματος και έχει ως στόχο να εξετάσει αν και σε ποιον βαθμό ήταν αποτελεσματικό και ικανό να ανταποκριθεί στις ανάγκες των ενηλίκων που πήραν μέρος σε αυτό. Μέσω της απολογιστικής αξιολόγησης είναι εφικτό να διαπιστωθεί αν τελικώς το πρόγραμμα κατάφερε να επιτύχει τους στόχους του, αν το πρόγραμμα είναι ωφέλιμο και πρέπει να πραγματοποιηθεί εκ νέου με τα ίδια χαρακτηριστικά ή με διαφοροποιήσεις, αν το πρόγραμμα δεν προσέφερε κανένα όφελος στους εκπαιδευόμενους και πρέπει να καταργηθεί καθώς επίσης και αν πρόκειται για ένα πρόγραμμα που παρουσιάζει ομοιότητες με κάποιο άλλο ως προς τα αποτελέσματα που επιτυγχάνει (Βεργίδης & Καραλής, 2008).

Επίσης, η αξιολόγηση των προγραμμάτων στον χώρο της εκπαίδευσης μπορεί να είναι είτε εσωτερική, είτε εξωτερική. Η εσωτερική αξιολόγηση μπορεί να γίνεται είτε από άτομα που βρίσκονται στο εσωτερικό περιβάλλον του οργανισμού που πραγματοποιεί το πρόγραμμα ή και από άτομα που παρακολουθούν το πρόγραμμα. Η εσωτερική αξιολόγηση έχει αφενός θετικά και αφετέρου αρνητικά στοιχεία. Στα θετικά στοιχεία συγκαταλέγεται το γεγονός πως τα άτομα που πραγματοποιούν την αξιολόγηση ενδιαφέρονται σε μεγαλύτερο βαθμό για την πορεία του προγράμματος και επιδιώκουν να κατανοήσουν σε μεγαλύτερο βάθος τα πιθανά προβλήματα που προκύπτουν. Επίσης, τα ευρήματα μπορούν να αξιοποιηθούν άμεσα καθώς γίνονται άμεσα γνωστά σε όλα τα μέλη του οργανισμού που σχετίζονται με την πραγματοποίηση του προγράμματος. Ακόμη, έχουν μία καλύτερη και πιο ολοκληρωμένη εικόνα σχετικά με τον οργανισμό αλλά και το ίδιο το πρόγραμμα. Ωστόσο, στα αρνητικά στοιχεία εντάσσεται ο κίνδυνος της έλλειψης αντικειμενικότητας και της αγνόησης κάποιων σημαντικών προβλημάτων, σε μία προσπάθεια υπεράσπισης του οργανισμού και του προγράμματος (Χαρακόπουλος & Τσιλεμένη, 2020).

Από την άλλη πλευρά, η εξωτερική αξιολόγηση γίνεται από άτομα που δεν σχετίζονται με τον οργανισμό που πραγματοποιεί το πρόγραμμα, όπως και από άτομα που δεν το έχουν παρακολουθήσει ως εκπαιδευόμενοι. Τα άτομα που προέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον του οργανισμού έχουν συνήθως πιο αντικειμενική κρίση και μπορούν να καταλήξουν σε ανάλογα ευρήματα. Ωστόσο, πολλές φορές δεν γνωρίζουν

βασικές λεπτομέρειες και βασικά στοιχεία που σχετίζονται με τον τρόπο λειτουργίας του οργανισμού αλλά ακόμη και με τα χαρακτηριστικά των εκπαιδευόμενων, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε ιδιαίτερα αυστηρές κρίσεις. Ακόμη, τα άτομα που προέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον του οργανισμού που διεξάγει το πρόγραμμα, έχουν μεγάλη εμπειρία και μπορούν να προβούν σε μία αξιολόγηση που διαθέτει και το στοιχείο της σύγκρισης με άλλα ανάλογα προγράμματα, οδηγώντας σε ευρήματα που έχουν μεγάλο ενδιαφέρον (Χαρακόπουλος & Τσιλεμένη, 2020).

Η αξιολόγηση ενός προγράμματος στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να γίνεται στη βάση συγκεκριμένων αντικειμένων και συγκεκριμένων αξόνων. Κάποια από τα αντικείμενα που αξιολογούνται σε μεγάλο βαθμό, όσον αφορά στα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων είναι α) η οργανωτική και διοικητική υποστήριξη, β) οι κτηριακές εγκαταστάσεις, οι χώροι και οι υποδομές, γ) η διάθεση κατάλληλων εποπτικών μέσων που υποστηρίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία, δ) οι εκπαιδευτές, ε) το εκπαιδευτικό υλικό, στ) το περιεχόμενο και η θεματολογία του προγράμματος. Για κάθε ένα από τα παραπάνω αντικείμενα αξιολόγησης είναι πολύ σημαντικό να καθορίζονται και συγκεκριμένοι άξονες, για παράδειγμα στην περίπτωση που το αντικείμενο είναι οι κτηριακές εγκαταστάσεις οι άξονες μπορεί να είναι η πρόσβαση, ο χώρος στάθμευσης, ο φωτισμός, η καθαριότητα, η θερμοκρασία κτλ. (Βεργίδης & Καραλής, 2008).

Κλείνοντας την ενότητα πρέπει να αναφερθεί πως η αξιολόγηση των προγραμμάτων που προσφέρονται στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων, παρόλο που υφίσταται ως έννοια δεν εφαρμόζεται πρακτικά καθώς δεν υπάρχει κάποιο σχετικό νομικό πλαίσιο. Η Υπουργική Απόφαση 111384/2003 επέβαλλε την αξιολόγηση ανά δύο έτη όσον αφορά στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων καθώς επίσης και τον βαθμό σύνδεσης του περιεχομένου των προγραμμάτων, των αποτελεσμάτων που αφορούν στις γνώσεις και στις δεξιότητες των εκπαιδευόμενων και των αναγκών της αγοράς. Ωστόσο, ο θεσμός της αξιολόγησης καταργήθηκε με τον Νόμο 4093/2012 καθιστώντας σαφές, πως η ποιότητα των παρεχόμενων προγραμμάτων μπορεί να ελέγχεται και να εκτιμάται μόνο αν εντάσσεται στη φιλοσοφία του εκάστοτε οργανισμού που παρέχει προγράμματα στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων (Κόκκος, 2020).

1.3.3 Αποτελέσματα ερευνών για την ποιότητα των προγραμμάτων ενηλίκων και την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων

Η διερεύνηση της ικανοποίησης των ενηλίκων που συμμετέχουν σε σχετικά προγράμματα είναι μία διαδικασία πολύ σημαντική, δεδομένης της ικανότητας που έχει να οδηγήσει σε αποτελέσματα που αξιολογούν διάφορες διαστάσεις τους. Οι Boeren et al. (2012) προχώρησαν στην υλοποίηση έρευνας σε ενήλικες εκπαιδευόμενους προκειμένου να εξετάσουν τον βαθμό ικανοποίησής τους και να εντοπίσουν αν υπάρχουν σημεία που πρέπει να βελτιωθούν, ώστε το πρόγραμμα που παρακολουθούν να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και στις προσδοκίες τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες δήλωσαν ικανοποιημένοι από το κλίμα που υπάρχει μέσα στην τάξη, από τις γνώσεις που αποκόμισαν και από τις δυνατότητες που τους παρέχει ως προς τον τρόπο αξιοποίησης των γνώσεων αυτών. Ωστόσο, ως προς την οργάνωση του προγράμματος τα ευρήματα δεν είναι τόσο σαφή. Μπορεί η πλειοψηφία των συμμετεχόντων να δήλωσε υψηλό βαθμό ικανοποίησης από τον τρόπο με τον οποίον οργανώνεται και υλοποιείται το πρόγραμμα, αλλά ένα σημαντικό ποσοστό που ξεπερνά το 25% δήλωσε δυσαρέσκεια.

Μία από τις έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα και εστιάζουν στην ικανοποίηση των ενηλίκων εκπαιδευόμενων που παρακολουθούν προγράμματα που προσφέρονται από ΙΕΚ και συγκεκριμένα από τους εκπαιδευτές, πραγματοποιήθηκε από τους Αλεξανδροπούλου και συν. (2021). Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν πως οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι είναι ικανοποιημένοι από την επικοινωνία και τη σχέση που αναπτύσσουν με τους εκπαιδευτές τους. Ειδικότερα, θεωρούν πως οι εκπαιδευτές τους είναι ιδιαίτερα υποστηρικτικοί και ενθαρρυντικοί, πως διακρίνονται για την ηρεμία τους, πως χρησιμοποιούν ιδιαίτερα κατανοητό λόγο και πως τους δίνουν επεξηγήσεις όταν αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Όλα αυτά τα στοιχεία λειτουργούν ιδιαίτερα θετικά στην ποιότητα της επικοινωνίας που αναπτύσσουν οι εκπαιδευόμενοι με τους εκπαιδευτές και στην ικανοποίηση που λαμβάνουν ως προς τη διάσταση των εκπαιδευτών.

Ενδιαφέρουσα είναι η έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τον Μαρίτσα (2019) με στόχο την αξιολόγηση των προγραμμάτων του Κέντρου Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Πύργου. Από τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας προέκυψαν ιδιαίτερα ενδιαφέροντα στοιχεία που αποδεικνύουν την ποιότητα των παρεχόμενων προγραμμάτων. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε χαμηλός βαθμός ικανοποίησης από το

εκπαιδευτικό υλικό καθώς κατά τη διάρκεια της έναρξης του προγράμματος παρατηρήθηκαν σημαντικές ελλείψεις. Το γεγονός αυτό οδήγησε πολλούς από τους εκπαιδευτές να αναπτύξουν οι ίδιοι το δικό τους υλικό, που σημαίνει πως το πρόγραμμα τελικώς διαμορφώθηκε από τους εκπαιδευτές και όχι από την έρευνα που είχε προηγηθεί αναφορικά με τις εκπαιδευτικές ανάγκες των ατόμων που αποτελούν την ομάδα στόχο του προγράμματος. Ως προς τη χρήση των εποπτικών μέσων, εντοπίστηκε αρκετά υψηλή ικανοποίηση καθώς δεν παρατηρήθηκαν ελλείψεις, παρά μόνο στις περιπτώσεις εκείνες που τα μαθήματα πραγματοποιούνταν εκτός των κτηριακών υποδομών. Επίσης, υψηλός ήταν και ο βαθμός ικανοποίησης των ενηλίκων εκπαιδευόμενων από τις κτηριακές υποδομές, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν εντοπίστηκαν κάποιες αδυναμίες που αναφέρονται στη θερμοκρασία των χώρων ή στην ηχομόνωση και στον περιορισμό των εξωτερικών θορύβων. Επιπλέον, εντοπίστηκε υψηλός βαθμός ικανοποίησης των ενηλίκων εκπαιδευόμενων από τους εκπαιδευτές τους και πως ο συγκεκριμένος παράγοντας καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τη συνολική ικανοποίησή τους και την επιτυχία του προγράμματος. Ως προς τα αποτελέσματα πρέπει να σημειωθεί πως υψηλός ήταν ο βαθμός ικανοποίησης ως προς το σύνολο των γνώσεων που αποκόμισαν αλλά και ως προς τις κοινωνικές σχέσεις που δημιούργησαν. Σημειώνεται πως οι εκπαιδευόμενοι αισθάνθηκαν πως αξιοποίησαν τον ελεύθερο χρόνο τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο καθώς κατάφεραν να αποκομίσουν πρόσθετες γνώσεις και να καλλιεργήσουν τις δεξιότητές τους.

Μία ακόμη από τις έρευνες που πραγματοποιήθηκαν για την αξιολόγηση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας που προσφέρουν τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης και συγκεκριμένα του Δήμου Καρδίτσας, πραγματοποιήθηκε από τη Τζαφάλια (2016). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως οι περισσότεροι εκπαιδευόμενοι έμειναν ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από την υλικοτεχνική υποδομή, χωρίς ωστόσο να υποστηρίζουν πως δεν εντοπίστηκαν κάποια προβλήματα. Κάποιοι εκπαιδευόμενοι υποστήριξαν πως είχαν προβλήματα με τον προτζέκτορα, με την ταχύτητα των ηλεκτρονικών υπολογιστών καθώς επίσης και με την ποιότητα της σύνδεσης του διαδικτύου. Ακόμη, διαπιστώθηκε πως η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων ήταν ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από τις αίθουσες καθώς τις χαρακτήρισαν άνετες και βολικές. Επίσης, όλοι οι συμμετέχοντες υποστήριξαν πως έμειναν ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από τη θερμοκρασία των χώρων και την καθαριότητά τους. Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευόμενοι υποστήριξαν πως το περιεχόμενο του προγράμματος

που παρακολούθησαν ήταν ιδιαίτερα ικανοποιητικό, καθώς ανταποκρίθηκε στις ανάγκες και στις προσδοκίες τους όπως και ότι η χρονική διάρκειά τους ήταν κατάλληλη. Ως προς το εκπαιδευτικό υλικό, παρατηρείται μέτριος βαθμός ικανοποίησης καθώς αρκετοί από τους συμμετέχοντες δεν έλαβαν εγκαίρως το διαθέσιμο υλικό, γεγονός που περιορίσε την αποτελεσματικότητα του προγράμματος που παρακολούθησαν. Ωστόσο, όσοι από τους συμμετέχοντες είχαν πρόσβαση στο εκπαιδευτικό υλικό έμειναν ικανοποιημένοι καθώς το περιεχόμενό του ήταν απλό και κατανοητό και ανταποκρινόταν σε μεγάλο βαθμό στις ανάγκες του. Σημαντικό είναι να αναφερθεί πως οι συμμετέχοντες δήλωσαν υψηλό βαθμό ικανοποίησης από τη σχέση τους και από την επικοινωνία που ανέπτυξαν με τους εκπαιδευτές. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι ανέφεραν πως μέσα από τη συμμετοχή τους στο συγκεκριμένο πρόγραμμα κατάφεραν να ικανοποιήσουν σε μεγάλο βαθμό τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες και τις προσδοκίες τους καθώς απόκτησαν σημαντικές γνώσεις και δεξιότητες που διευκολύνουν την καθημερινότητά τους.

Παρόλο που τα παραπάνω ευρήματα όσον αφορά στην ποιότητα του έργου που παρέχουν τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης των Δήμων της χώρας είναι ιδιαίτερα θετικά, ο Κόκκος (2020) υποστηρίζει πως στο πλαίσιο της προσπάθειας συνεχούς βελτίωσης όπως αυτή υποστηρίζεται μέσα από τη φιλοσοφία της ΔΟΠ, πρέπει να γίνονται συνεχείς προσπάθειες. Οι προσπάθειες αυτές αφορούν στην ενίσχυση των Κέντρων Διά Βίου Μάθησης των Δήμων με συμβουλευτικές υπηρεσίες ώστε να είναι εφικτός ο σχεδιασμός ανταγωνιστικών και πραγματικά χρήσιμων προγραμμάτων για τους ενήλικες συμμετέχοντες. Επίσης, αναφέρει την αναγκαιότητα επιμόρφωσης των στελεχών των συγκεκριμένων φορέων άτυπης εκπαίδευσης όπως και στην αναγκαιότητα διάθεση πόρων ώστε να είναι εφικτή η πραγματοποίηση προγραμμάτων που ανταποκρίνονται πλήρως στις ανάγκες των ενηλίκων, της εκάστοτε περιοχής.

1.4 Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας ερευνητικής εργασίας είναι να διερευνήσει την ποιότητα των προγραμμάτων που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης, μέσα από την ικανοποίηση των ενηλίκων συμμετεχόντων σε αυτά. Ειδικότερα, τα ερευνητικά ερωτήματα στα οποία δίνονται απαντήσεις είναι τα παρακάτω:

1^ο Ε.Ε.: Ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους οι ενήλικες συμμετέχουν στα προγράμματα που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης;

2° Ε.Ε. Ποιος είναι ο βαθμός ικανοποίησης των ενηλίκων συμμετεχόντων στα προγράμματα που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης, από το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιείται;

3° Ε.Ε. Ποιος είναι ο βαθμός ικανοποίησης των ενηλίκων συμμετεχόντων στα προγράμματα που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης, από τους εκπαιδευτές;

4° Ε.Ε. Ποιος είναι ο βαθμός ικανοποίησης των ενηλίκων συμμετεχόντων στα προγράμματα που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης, από τις υποδομές;

5° Ε.Ε. Ποιος είναι ο βαθμός ικανοποίησης των ενηλίκων συμμετεχόντων στα προγράμματα που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης, από τα αποτελέσματα του προγράμματος;

6° Ε.Ε. Ποιος είναι ο συνολικός βαθμός ικανοποίησης των ενηλίκων συμμετεχόντων στα προγράμματα που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης;

7° Ε.Ε. Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την ικανοποίηση των ενηλίκων συμμετεχόντων από τα προγράμματα που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης;

8° Ε.Ε. Πώς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ενηλίκων συμμετεχόντων από τα προγράμματα που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης, επηρεάζουν την ικανοποίηση που λαμβάνουν από αυτά;

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

2.1 Ερευνητική μέθοδος

Για την επίτευξη του σκοπού της εργασίας όπως και για την απάντηση όλων των ερευνητικών ερωτημάτων που έχουν τεθεί, έχει επιλεγθεί να χρησιμοποιηθεί η ποσοτική έρευνα. Ειδικότερα, η ποσοτική έρευνα ενδείκνυται για τη διερεύνηση των στάσεων και των αντιλήψεων των υποκειμένων της έρευνας απέναντι σε ένα κοινωνικό ζήτημα και ειδικά στις περιπτώσεις εκείνες που είναι επιθυμητή η ποσοτικοποίηση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν (Creswell, 2011). Ακόμη, ένας λόγος που οδηγεί στην επιλογή της ποσοτικής έρευνας είναι η ύπαρξη προγενέστερων στοιχείων σχετικά με το υπό διερεύνηση ζήτημα. Όταν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα, τότε προτείνεται η διεξαγωγή ποσοτικής έρευνας, που θα έρθουν να συμπληρώσουν τα υφιστάμενα ευρήματα ή ακόμη και να τα απορρίψουν. Αν όμως δεν υπάρχουν πληροφορίες για ένα κοινωνικό ζήτημα, τότε απαιτείται η εις βάθος διερεύνησή του και προτείνεται η ποιοτική έρευνα (Bryman, 2017). Επίσης, η ποσοτική έρευνα, λόγω ότι χρησιμοποιεί στατιστικούς ελέγχους μπορεί να εντοπίσει την ύπαρξη σχέσεων μεταξύ διαφόρων μεταβλητών (Aruke, 2017).

Όλοι οι παραπάνω λόγοι, εξηγούν την επιλογή της ποσοτικής έρευνας στην προκειμένη περίπτωση. Ακόμη, πρέπει να σημειωθεί πως αφορά σε μία ποσοτική έρευνα που εντάσσεται στο πλαίσιο μίας απολογιστικής αξιολόγησης των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων που παρέχει ένας φορέας μη τυπικής εκπαίδευσης, όπως είναι το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης.

2.2 Πληθυσμός και δείγμα

Στο Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης τα προγράμματα που υλοποιήθηκαν την εκπαιδευτική περίοδο 2020-2021 παρακολούθησαν 135 άτομα, ενώ την εκπαιδευτική περίοδο 2021-2022 παρακολούθησαν 53 άτομα. Συνεπώς, το σύνολο του πληθυσμού της έρευνας που παρακολούθησαν τα προσφερόμενα προγράμματα κατά τη διάρκεια των δύο αυτών ετών, είναι 188 ενήλικες εκπαιδευόμενοι. Από τους 188 ενήλικες συμμετείχαν στην έρευνα 113, οι οποίοι συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο οικειοθελώς.

2.3 Εργαλείο συλλογής δεδομένων

Για τη συλλογή των απαιτούμενων πρωτογενών δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 8 ενότητες με ερωτήσεις διαφορετικού περιεχομένου. Η πρώτη ενότητα είναι των δημογραφικών χαρακτηριστικών που αποτελείται από 4 ερωτήσεις απλής επιλογής που εξετάζουν το φύλο, την ηλικία, το εκπαιδευτικό υπόβαθρο και την επαγγελματική κατάσταση των εκπαιδευόμενων στα υπό αξιολόγηση προγράμματα. Η πέμπτη ερώτηση είναι ανοικτού τύπου και ζητά από τους συμμετέχοντες να συμπληρώσουν την εθνικότητά τους.

Η δεύτερη ενότητα αποτελείται από δύο ερωτήσεις που έχουν διερευνητικό χαρακτήρα καθώς εντοπίζουν το πρόγραμμα που παρακολούθησαν οι συμμετέχοντες και το ακαδημαϊκό έτος παρακολούθησης. Οι δύο ερωτήσεις είναι απλής επιλογής.

Η τρίτη ενότητα αποτελείται από 6 ερωτήσεις-δηλώσεις που εστιάζουν στα κίνητρα που ώθησαν τους συμμετέχοντες να παρακολουθήσουν κάποιο από τα προγράμματα που προσέφερε το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε ποιον βαθμό ορισμένοι παράγοντες λειτούργησαν ως κίνητρα. Οι απαντήσεις παίρνουν τιμές από το 1 έως το 5, καθώς χρησιμοποιείται κλίμακα Likert, όπου το 1 συμβολίζει το καθόλου και το 5 το πάρα πολύ. Σημειώνεται πως οι συγκεκριμένοι παράγοντες έχουν εντοπιστεί και σε άλλες μελέτες ως κίνητρα όπως αυτές των Καραλής (2018), των Μπουρδάκη και Δεληγιάννη (2019), της Θεοδωρακοπούλου (2019) και των Σταμπούλης και συν. (2017).

Η τέταρτη ενότητα αξιολογεί την ποιότητα του εκπαιδευτικού υλικού που χρησιμοποιήθηκε στα διάφορα προγράμματα, μέσα από τη διερεύνηση του βαθμού ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων. Οι συμμετέχοντες έδωσαν απαντήσεις σε 6 ερωτήσεις-δηλώσεις που αξιολογούσαν το έντυπο, το ψηφιακό και το πρόσθετο υλικό, την ανταπόκριση του εκπαιδευτικού υλικού στη θεματική, την ποιότητα της γλώσσας και της υποστήριξης της διάλεξης. Όπως και στην προηγούμενη ενότητα, έτσι και σε αυτή χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα Likert, η οποία πήρε τιμές από το 1 έως το 5, όπου το 1 συμβολίζει την ελάχιστη ικανοποίηση και το 5 τη μέγιστη δυνατή ικανοποίηση.

Η πέμπτη ενότητα είχε στόχο την αξιολόγηση των εκπαιδευτών μέσα από την συλλογή δεδομένων αναφορικά με 7 άξονες, που είναι το επίπεδο γνώσεων, οι επικοινωνιακές δεξιότητες, η χρήση της γλώσσας, η ικανότητα επίλυσης αποριών, η ικανότητα επίλυσης τεχνικών προβλημάτων, οι δεξιότητες χρήσης των νέων τεχνολογιών και οι

ικανότητες διαχείρισης προβλημάτων μέσα στην τάξη. Όπως και στις προηγούμενες ενότητες, έτσι και σε αυτή χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα Likert σε 7 ερωτήσεις-δηλώσεις, η οποία πήρε τιμές από το 1 έως το 5, όπου το 1 συμβολίζει την ελάχιστη ικανοποίηση και το 5 τη μέγιστη δυνατή ικανοποίηση.

Η έκτη ενότητα εκτιμά την ποιότητα των υποδομών του Κέντρου Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης, ως προς συγκεκριμένους άξονες. Οι άξονες είναι η ευκολία πρόσβασης, η ευκολία στάθμευσης, η καθαριότητα των αιθουσών, των τουαλετών και των κοινοχρήστων χώρων, ο εξοπλισμός θρανίων κτλ., ο τεχνολογικός εξοπλισμός, η σύνδεση στο διαδίκτυο, ο φωτισμός στις αίθουσες και στους κοινόχρηστους χώρους, η θερμοκρασία στις αίθουσες και στους κοινόχρηστους χώρους. Όπως και στις προηγούμενες ενότητες, έτσι και σε αυτή χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα Likert σε 11 ερωτήσεις-δηλώσεις, η οποία πήρε τιμές από το 1 έως το 5, όπου το 1 συμβολίζει την ελάχιστη ικανοποίηση και το 5 τη μέγιστη δυνατή ικανοποίηση.

Η έβδομη ενότητα αξιολογεί τα αποτελέσματα του προγράμματος, δηλαδή τον βαθμό στον οποίον το πρόγραμμα ανταποκρίθηκε στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων, τον βαθμό στον οποίον οι εκπαιδευόμενοι αισθάνονται πως αυξήθηκε η ανταγωνιστικότητά τους, τον βαθμό στον οποίον συνέβαλε στην προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη και τον βαθμό που τους βοήθησε να κερδίσουν την εκτίμηση της οικογένειας και του κοινωνικού περιβάλλοντός τους. Όπως και στις προηγούμενες ενότητες, έτσι και σε αυτή χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα Likert σε 4 ερωτήσεις-δηλώσεις, η οποία πήρε τιμές από το 1 έως το 5, όπου το 1 συμβολίζει την ελάχιστη ικανοποίηση και το 5 τη μέγιστη δυνατή ικανοποίηση.

Τέλος, στην όγδοη ενότητα υπάρχουν 3 ερωτήσεις που εστιάζουν στη διερεύνηση του βαθμού ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων από τη συνολική εμπειρία που έλαβαν. Επίσης, μία ερώτηση εξετάζει την πιθανότητα οι εκπαιδευόμενοι να παρακολουθήσουν κάποιο πρόγραμμα εκ νέου στο μέλλον και άλλη μία ερώτηση την πιθανότητα να συστήσουν το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης, σε κάποιο οικείο πρόσωπό τους που ενδιαφέρεται να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που εντάσσεται στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Σημειώνεται πως ανάλογες ερωτήσεις έχουν χρησιμοποιηθεί και σε άλλες έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί από άλλους ερευνητές προκειμένου να διερευνήσουν την ποιότητα των προγραμμάτων που παρέχουν τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης των Δήμων

(Μαρίτσας, 2019; Τζαφάλια, 2016). Καταληκτικά, πρέπει να αναφερθεί πως τα συγκεκριμένα αντικείμενα και οι συγκεκριμένοι άξονες είναι ιδιαίτερα βασικοί κατά την αξιολόγηση προγραμμάτων στην εκπαίδευση ενηλίκων (Βεργίδης & Καραλής, 2008).

2.4 Ερευνητική διαδικασία

Το ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε με σκοπό την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων και την ικανοποίηση του σκοπού της έρευνας, αναρτήθηκε σε Google Forms και έπειτα ο σύνδεσμος προωθήθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και στα 188 άτομα που πήραν μέρος στα διάφορα προγράμματα του Κέντρου Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης κατά τα τελευταία δύο έτη. Σημειώνεται πως σε πρώτο στάδιο, ανταποκρίθηκε μικρός αριθμός ενηλίκων που παρακολούθησαν κάποιο από τα διαθέσιμα προγράμματα με αποτέλεσμα να χρειαστεί υπενθύμιση ή ακόμη και τηλεφωνική επικοινωνία, ώστε να διαμορφωθεί το τελικό δείγμα των 113 ατόμων. Η έρευνα ξεκίνησε στις 29/10/2022 και ολοκληρώθηκε στις 4/12/2022.

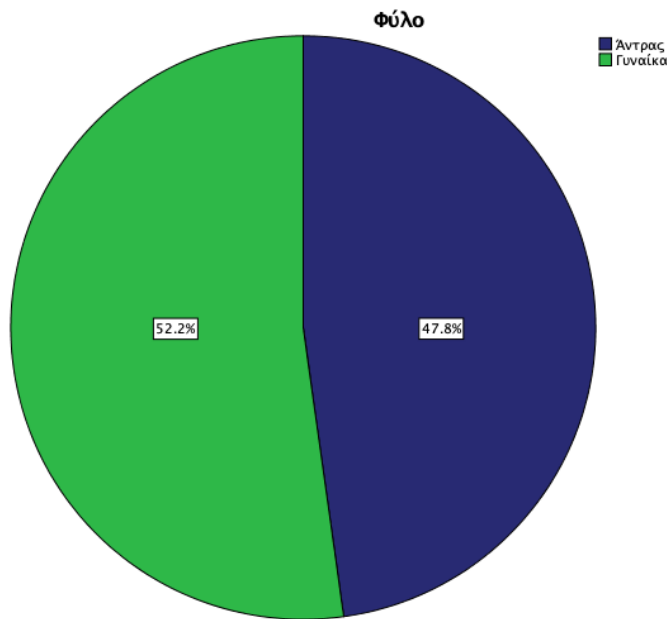
Ένα ακόμη σημείο στο οποίο πρέπει να γίνει αναφορά είναι οι ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν προκειμένου να μπορέσει να διασφαλιστεί η ηθική της. Σύμφωνα με τον Creswell (2011) και τον Bryman (2017) αρκετές ενέργειες πρέπει να πραγματοποιηθούν ώστε η διεξαγωγή μίας έρευνας να μην μπορεί να βλάψει τους συμμετέχοντες σε αυτή. Η πρώτη και η πλέον βασική ενέργεια είναι η ενημέρωση όλων των εν δυνάμει συμμετεχόντων σχετικά με τον σκοπό διεξαγωγής της έρευνας. Η δεύτερη σημαντική ενέργεια αφορά στη δυνατότητα εγκατάλειψης της έρευνας, σε όποιο στάδιο και αν βρίσκεται ο συμμετέχοντας. Η επόμενη βασική ενέργεια είναι η διασφάλιση της εθελοντικής συμμετοχής όλων των συμμετεχόντων, που σημαίνει πως δεν πρέπει να ασκηθεί πίεση σε κανέναν και για κανέναν λόγο. Επίσης, πολύ βασικές ενέργειες είναι η διατήρηση της ανωνυμίας των συμμετεχόντων και η προσεκτική διαχείριση των απαντήσεων τους.

Στην προκειμένη περίπτωση έλαβαν χώρα όλες οι παραπάνω ενέργειες καθώς μαζί με το ερωτηματολόγιο στάλθηκε και ένα εισαγωγικό σημείωμα, το οποίο ενημέρωνε πλήρως όλους τους εν δυνάμει συμμετέχοντες στην έρευνα σχετικά με τα «δικαιώματά» τους.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

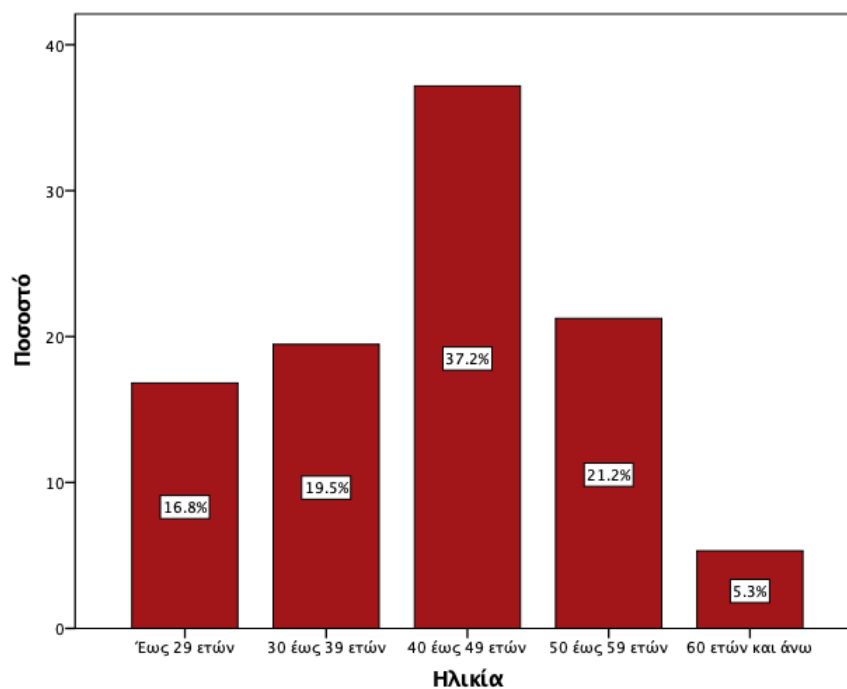
3.1 Δημογραφικά στοιχεία εκπαιδευόμενων

Συνολικά στην έρευνα συμμετείχαν 113 εκπαιδευόμενοι από τα προγράμματα που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης. Από τους 113 εκπαιδευόμενους του δείγματος, οι 59 (52.2%) ήταν γυναίκες και οι 54 (47.8%) ήταν άντρες (Διάγραμμα 1).

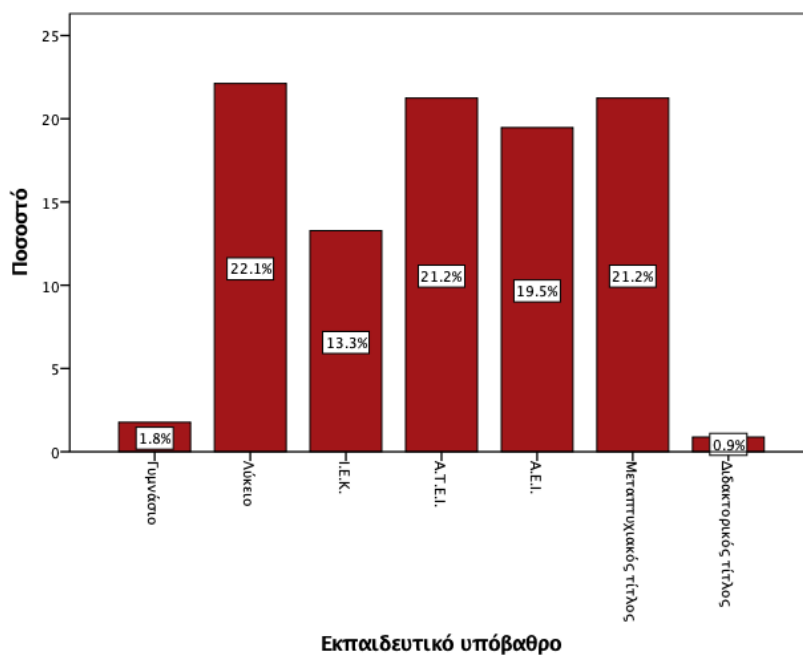
Διάγραμμα 1. Αποτελέσματα για το φύλο των εκπαιδευόμενων

Τα στοιχεία που αφορούν την ηλικιακή ομάδα των εκπαιδευόμενων έδειξαν πως το 16.8% (n=19) εξ αυτών ήταν ηλικίας μικρότερης των 29 ετών, το 19.5% (n=22) ήταν ηλικίας μεταξύ των 30 και 39 ετών, το 37.2% (n=42) ήταν ηλικίας μεταξύ των 40 και 49 ετών, το 21.2% (n=24) ήταν ηλικίας μεταξύ των 50 και 59 ετών και το 5.3% (n=6) ήταν ηλικίας άνω των 60 ετών (Διάγραμμα 2).

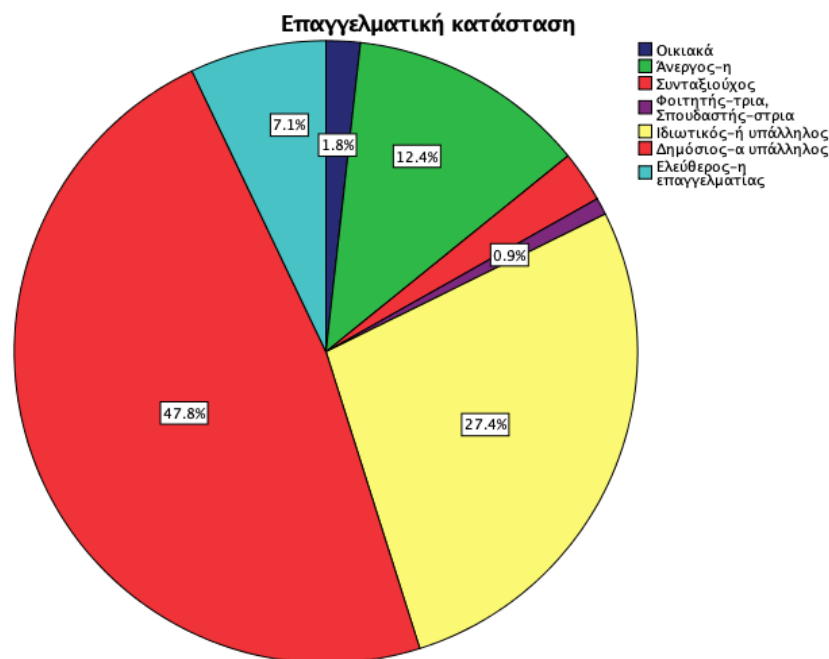
Διάγραμμα 2. Αποτελέσματα για την ηλικιακή ομάδα των εκπαιδευόμενων

Τα στοιχεία που αφορούν το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των εκπαιδευόμενων έδειξαν πως το 23.9% (v=19) εξ αυτών ήταν απόφοιτοι Γυμνασίου/ Λυκείου, το 13.3% (v=5) ήταν απόφοιτοι Ι.Ε.Κ., το 40.7% (v=46) ήταν απόφοιτοι Α.Τ.Ε.Ι./ Α.Ε.Ι και το 22.1% (v=25) ήταν κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου (Διάγραμμα 3).

Διάγραμμα 3. Αποτελέσματα για το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των εκπαιδευόμενων

Τέλος, από το Διάγραμμα 4 προκύπτει πως το 17.8% του δείγματος ήταν μη εργαζόμενοι (άνεργοι, συνταξιούχοι, απασχολούμενοι με οικιακά και φοιτητές, το 27.4% (n=31) ήταν ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 47.8% (n=54) ήταν δημόσιοι υπάλληλοι και το 7.1% (n=8) ήταν ελεύθεροι επαγγελματίες.

Διάγραμμα 4. Αποτελέσματα για την επαγγελματική κατάσταση των εκπαιδευόμενων
Στον Πίνακα 1 που ακολουθεί δίνονται τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος συγκεντρωτικά.

Πίνακας 1. Συγκεντρωτικά δημογραφικά στοιχεία εκπαιδευόμενων

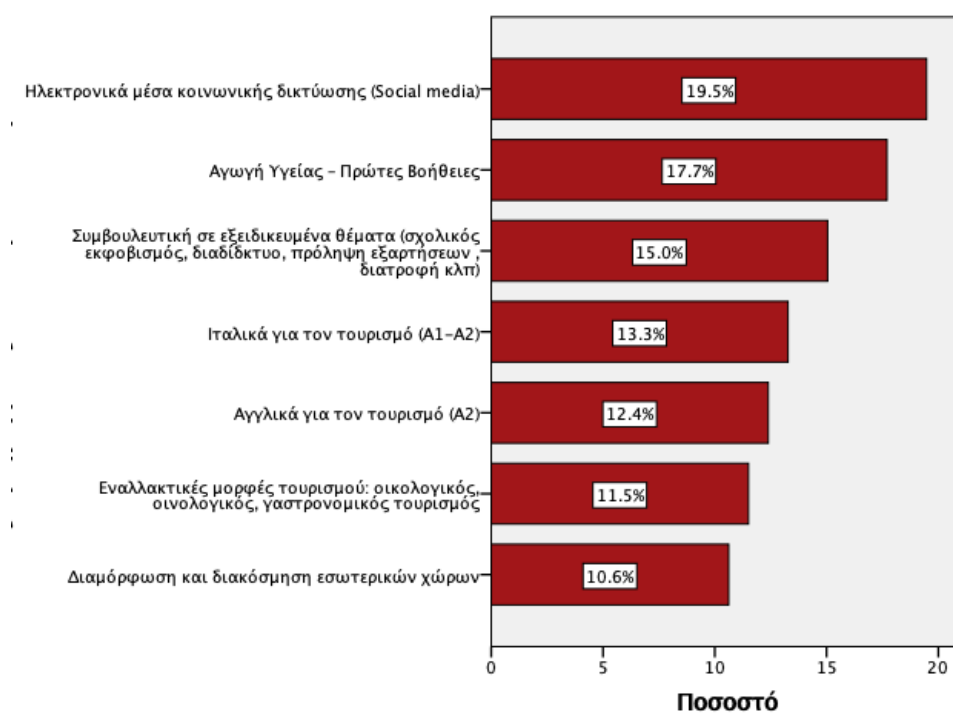
		n	%
Φύλο	Άντρας	54	47.8%
	Γυναίκα	59	52.2%
Ηλικία	Έως 29 ετών	19	16.8%
	30 έως 39 ετών	22	19.5%
	40 έως 49 ετών	42	37.2%
	50 έως 59 ετών	24	21.2%

	60 ετών και άνω	6	5.3%
Εκπαιδευτικό υπόβαθρο	Γυμνάσιο	2	1.8%
	Λύκειο	25	22.1%
	I.E.K.	15	13.3%
	A.T.E.I.	24	21.2%
	A.E.I.	22	19.5%
	Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών	24	21.2%
	Διδακτορικός τίτλος σπουδών	1	0.9%
Επαγγελματική κατάσταση	Οικιακά	2	1.8%
	Άνεργος-η	14	12.4%
	Συνταξιούχος	3	2.7%
	Φοιτητής/τρια, Σπουδαστής/στρια	1	0.9%
	Ιδιωτικός/ή υπάλληλος	31	27.4%
	Δημόσιος/α υπάλληλος	54	47.8%
	Ελεύθερος/η επαγγελματίας	8	7.1%

3.2 Στοιχεία για το πρόγραμμα που παρακολούθησαν οι εκπαιδευόμενοι

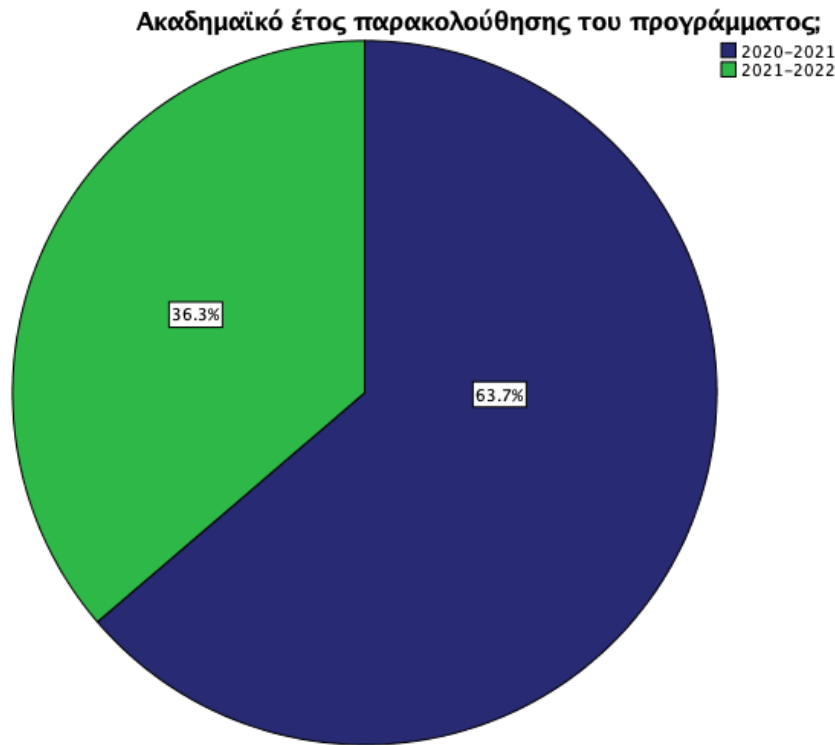
Τα ευρήματα της ανάλυσης δείχνουν πως από το σύνολο των 113 συμμετεχόντων σε προγράμματα που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης, το 19.5% είχαν παρακολουθήσει εκπαιδευτικό πρόγραμμα σχετικά με ηλεκτρονικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το 17.7% (v=20) είχαν παρακολουθήσει εκπαιδευτικό πρόγραμμα σχετικά με την Αγωγή Υγείας και τις Πρώτες Βοήθειες, το 15% (v=17) είχαν παρακολουθήσει εκπαιδευτικό πρόγραμμα που αφορά συμβουλευτική σε εξειδικευμένα θέματα, το 13.3% (v=15) είχαν παρακολουθήσει εκπαιδευτικό πρόγραμμα ιταλικών για τον τουρισμό, το 12.4% (v=14) είχαν παρακολουθήσει εκπαιδευτικό πρόγραμμα αγγλικών για τον τουρισμό, το 11.5% (v=13)) είχαν παρακολουθήσει εκπαιδευτικό πρόγραμμα σχετιζόμενο με τις εναλλακτικές μορφές

τουρισμού και το 10.6% (v=12) είχαν παρακολουθήσει εκπαιδευτικό πρόγραμμα που αφορά τη διαμόρφωση και διακόσμηση εσωτερικών χώρων (Διάγραμμα 5).

Διάγραμμα 5. Αποτελέσματα για τον τίτλο του προγράμματος

Από το Διάγραμμα 6 προκύπτει ότι από τους 133 συμμετέχοντες, οι 72 (63.7%) είχαν παρακολουθήσει εκπαιδευτικό πρόγραμμα την περίοδο 2020-2021 και οι 41 (36.3%) είχαν παρακολουθήσει εκπαιδευτικό πρόγραμμα την περίοδο 2021-2022.

Διάγραμμα 6. Αποτελέσματα για το ακαδημαϊκό έτος παρακολούθησης του προγράμματος

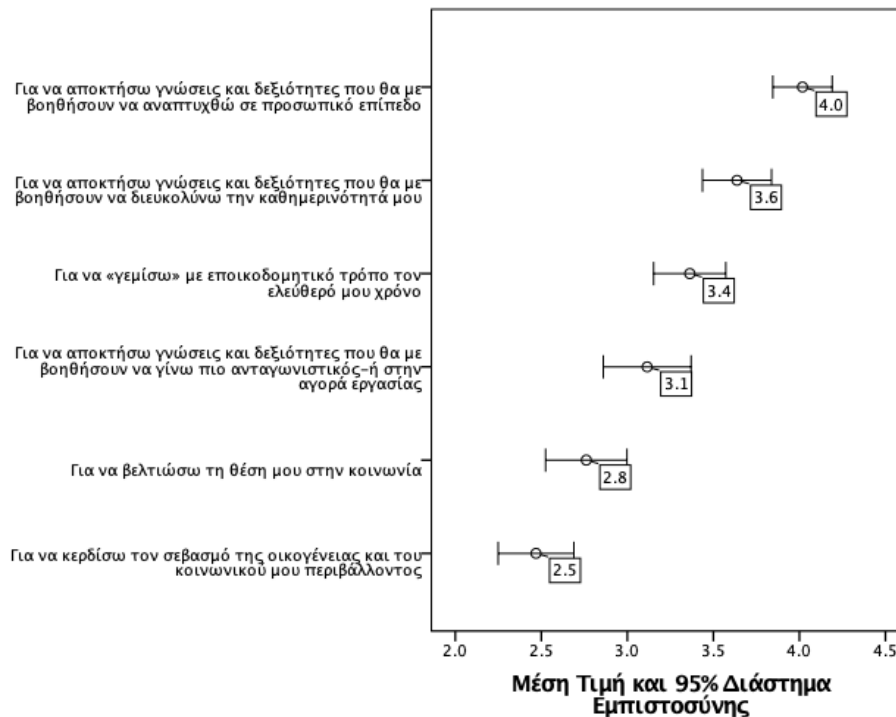
3.3 Λόγοι συμμετοχής στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα

Η επόμενη ενότητα ερωτήσεων είχε σκοπό να καταγράψει τους λόγους για τους οποίους οι εκπαιδευόμενοι εκδήλωσαν ενδιαφέρον για να παρακολουθήσουν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Από τον Πίνακα 2 προκύπτει πως ο σημαντικότερος λόγος για τον οποίο οι συμμετέχοντες παρακολουθήσαν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ήταν για να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να αναπτυχθούν σε προσωπικό επίπεδο (MT=4.0, TA=0.9). Επιπλέον, αρκετά σημαντικοί λόγοι ήταν η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που θα τους βοηθήσουν να διευκολύνουν την καθημερινότητά τους (MT=3.6, TA=1.1) και η αξιοποίηση του ελεύθερού τους χρόνου με εποικοδομητικό τρόπο (MT=3.4, TA=1.1). Σε μικρότερο βαθμό οι συμμετέχοντες ανέφεραν πως συμμετείχαν σε εκπαιδευτικά προγράμματα για να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας (MT=3.1, TA=1.4) και για να βελτιώσουν τη θέση τους στην κοινωνία (MT=2.8, TA=1.3). Τέλος, ο λιγότερο σημαντικός από τους αναφερόμενους λόγους ήταν η απόκτηση του σεβασμού της οικογένειας και του κοινωνικού περιβάλλοντος (MT=2.5, TA=1.2).

Πίνακας 2. Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για τους λόγους παρακολούθησης του εκπαιδευτικού προγράμματος

	1	2	3	4	5	ΜΤ	ΤΑ
Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να γίνω πιο ανταγωνιστικός-ή στην αγορά εργασίας	16.8%	19.5%	16.8%	29.2%	17.7%	3.1	1.4
Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να αναπτυχθώ σε προσωπικό επίπεδο	1.8%	5.3%	15.0%	45.1%	32.7%	4.0	0.9
Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να διευκολύνω την καθημερινότητά μου	4.4%	10.6%	23.9%	38.9%	22.1%	3.6	1.1
Για να «γεμίσω» με εποικοδομητικό τρόπο τον ελεύθερό μου χρόνο	8.0%	11.5%	32.7%	31.9%	15.9%	3.4	1.1
Για να βελτιώσω τη θέση μου στην κοινωνία	22.1%	18.6%	30.1%	19.5%	9.7%	2.8	1.3
Για να κερδίσω τον σεβασμό της οικογένειας και του κοινωνικού μου περιβάλλοντος	28.3%	20.4%	31.9%	15.0%	4.4%	2.5	1.2

Τα αποτελέσματα αναφορικά με τους λόγους συμμετοχής στα εκπαιδευτικά προγράμματα δίνονται στο Διάγραμμα 7 με τη μορφή μέσης τιμής και 95% διαστήματος εμπιστοσύνης, παρουσιάζοντας τους λόγους σε φθίνουσα ως προς τη σημαντικότητα σειρά.

Διάγραμμα 7. Λόγοι παρακολούθησης του εκπαιδευτικού προγράμματος

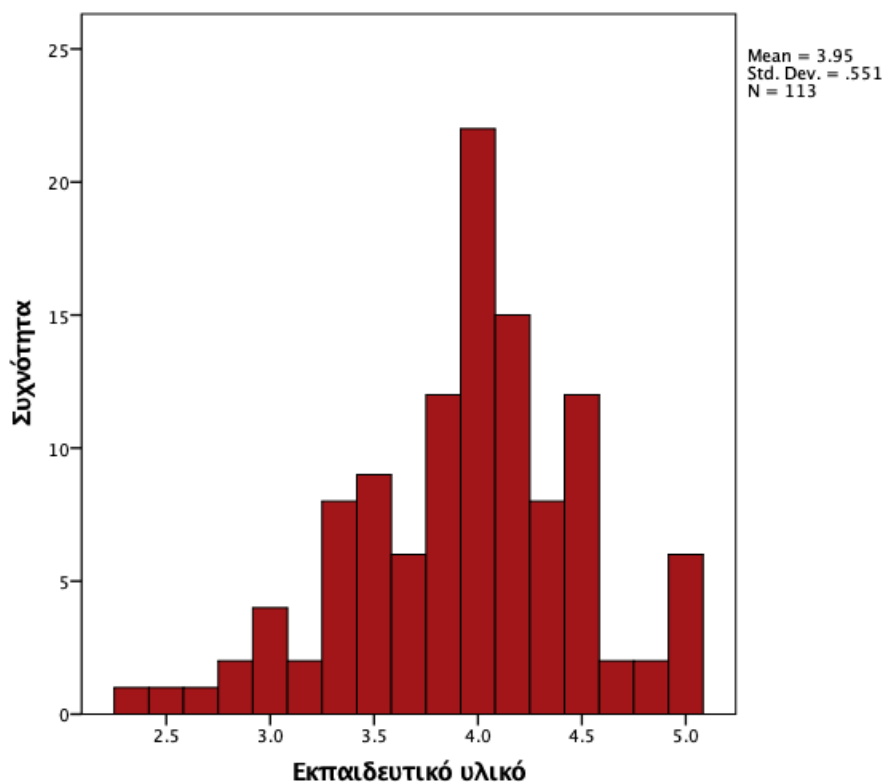
3.4 Αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που αφορούν την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα που συμμετείχαν. Από τον Πίνακα 3 προκύπτει πως οι συμμετέχοντες αναγνώρισαν πως το εκπαιδευτικό υλικό ανταποκρίθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό στο πρόγραμμα που παρακολούθησαν (MT=4.1, TA=0.7), αναγνώρισαν πως η γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε στο εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος ήταν σε πολύ μεγάλο βαθμό κατανοητή (MT=4.2, TA=0.7) και ανέφεραν πως το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος, τους βοηθά σε πολύ μεγάλο βαθμό να κατανοήσουν τη διάλεξη των εκπαιδευτών (MT=4.0, TA=0.7). Παρόμοια, οι συμμετέχοντες δήλωσαν πως είναι αρκετά ικανοποιημένοι από το έντυπο υλικό (MT=3.8, TA=0.8), από το ψηφιακό υλικό (MT=3.9, TA=0.8) και από το πρόσθετο υλικό (MT=3.7, TA=0.8) που χρησιμοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης του προγράμματος.

Πίνακας 3. Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από διάφορες διαστάσεις του εκπαιδευτικού προγράμματος

	1	2	3	4	5	ΜΤ	T Α
Πόσο ικανοποιημένος-η είστε από το έντυπο υλικό που χρησιμοποιήσατε κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης του προγράμματος	0.9 %	2.7%	26.5%	53.1%	16.8%	3.8	0.8
Πόσο ικανοποιημένος-η είστε από το ψηφιακό υλικό που χρησιμοποιήσατε κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης του προγράμματος	0.9 %	1.8%	25.7%	54.0%	17.7%	3.9	0.8
Πόσο ικανοποιημένος-η είστε από το πρόσθετο υλικό που σας δόθηκε κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης του προγράμματος	0.0 %	6.2%	31.0%	51.3%	11.5%	3.7	0.8
Σε ποιο βαθμό το εκπαιδευτικό υλικό ανταποκρίνεται στο πρόγραμμα που παρακολουθήσατε	0.0 %	1.8%	15.0%	50.4%	32.7%	4.1	0.7
Σε ποιο βαθμό η γλώσσα που χρησιμοποιείται στο εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος που παρακολουθήσατε, είναι κατανοητή	0.0 %	0.9%	11.5%	56.6%	31.0%	4.2	0.7
Σε ποιο βαθμό το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος που παρακολουθήσατε, σας βοηθά να κατανοήσετε τη διάλεξη των εκπαιδευτών	0.9 %	1.8%	12.4%	67.3%	17.7%	4.0	0.7

Στο Διάγραμμα 8 δίνονται τα αποτελέσματα της ανάλυσης σχετικά με το συνολικό επίπεδο ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων από το εκπαιδευτικό υλικό. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι εκπαιδευόμενοι είναι πολύ ικανοποιημένοι από το εκπαιδευτικό υλικό κατά τη διάρκεια του προγράμματος (MT=3.95, TA=0.55).

Διάγραμμα 8. Επίπεδο ικανοποίησης από το εκπαιδευτικό υλικό

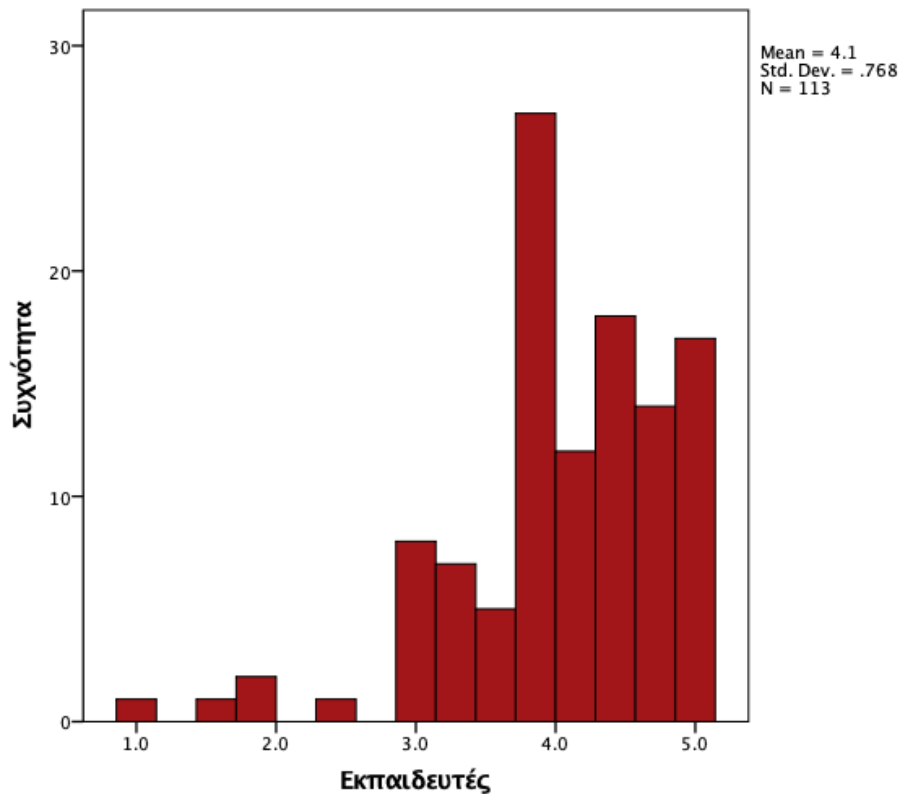
3.5 Αξιολόγηση εκπαιδευτών

Στη συνέχεια αξιολογήθηκε το επίπεδο ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων από τους εκπαιδευτές που συμμετείχαν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα που συμμετείχαν. Από τον Πίνακα 4 προκύπτει πως οι συμμετέχοντες είναι πολύ ικανοποιημένοι από το επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτών (MT=4.3, TA=0.8), από τη χρήση κατανοητής γλώσσας (MT=4.2, TA=0.9), από τις ικανότητες των εκπαιδευτών στην επίλυση αποριών (MT=4.2, TA=0.9) και από τις επικοινωνιακές δεξιότητες των εκπαιδευτών (MT=4.1, TA=0.9). Επιπλέον, οι συμμετέχοντες δήλωσαν πολύ ικανοποιημένοι από τις δεξιότητες των εκπαιδευτών στη χρήση νέων τεχνολογιών (MT=4.0, TA=0.9), από τις ικανότητες των εκπαιδευτών στη διαχείριση προβλημάτων μεταξύ των εκπαιδευόμενων (MT=4.0, TA=0.9) και από ικανότητες των εκπαιδευτών στην επίλυση τεχνικών προβλημάτων (MT=3.8, TA=0.9).

Πίνακας 4. Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από διάφορα χαρακτηριστικά των εκπαιδευτών

Σε ποιο βαθμό είστε ικανοποιημένος-η από τις ακόλουθες διαστάσεις που αφορούν στους εκπαιδευτές	1	2	3	4	5	MT	TA
Επίπεδο γνώσεων	0.9%	1.8%	11.5%	39.8%	46.0%	4.3	0.8
Επικοινωνιακές δεξιότητες	2.7%	1.8%	15.0%	39.8%	40.7%	4.1	0.9
Χρήση κατανοητής γλώσσας	1.8%	1.8%	12.4%	38.9%	45.1%	4.2	0.9
Ικανότητες επίλυσης αποριών	2.7%	1.8%	14.2%	35.4%	46.0%	4.2	0.9
Ικανότητες επίλυσης τεχνικών προβλημάτων	0.9%	5.3%	27.4%	43.4%	23.0%	3.8	0.9
Δεξιότητες χρήσης νέων τεχνολογιών	1.8%	2.7%	16.8%	49.6%	29.2%	4.0	0.9
Ικανότητες διαχείρισης προβλημάτων μεταξύ των εκπαιδευόμενων	1.8%	4.4%	18.6%	41.6%	33.6%	4.0	0.9

Στο Διάγραμμα 9 δίνονται τα αποτελέσματα της ανάλυσης σχετικά με το συνολικό επίπεδο ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων από τους εκπαιδευτές. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι εκπαιδευόμενοι είναι πολύ ικανοποιημένοι από τους εκπαιδευτές των εκπαιδευτικών προγραμμάτων (MT=4.10, TA=0.77).

Διάγραμμα 9. Επίπεδο ικανοποίησης από τους εκπαιδευτές

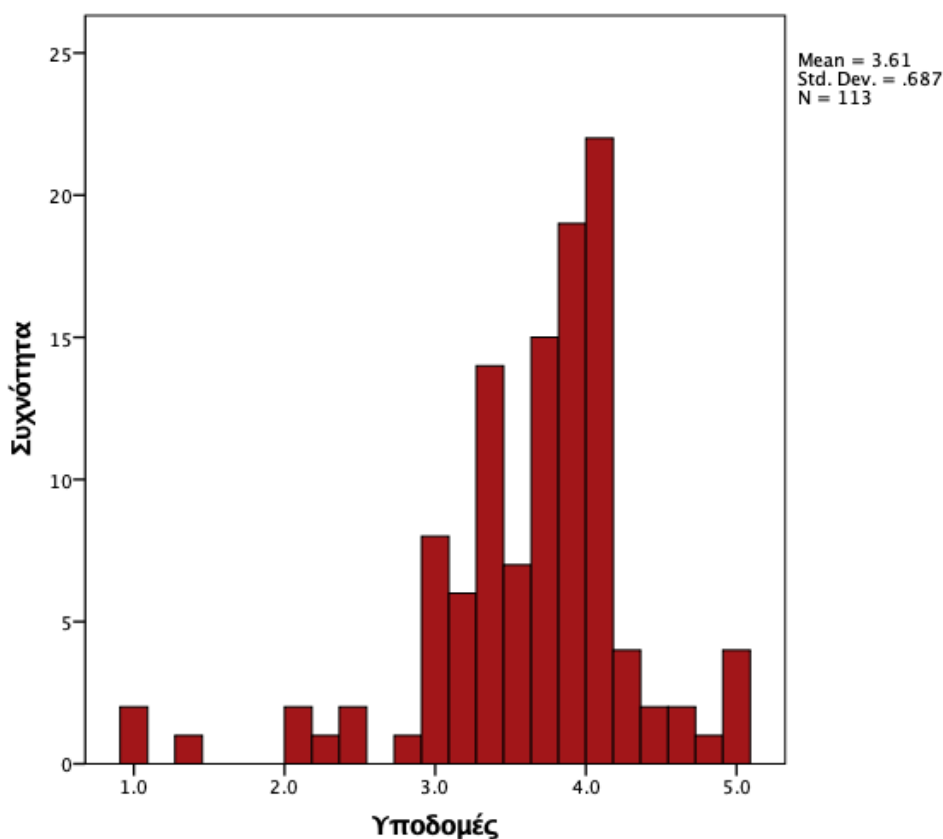
3.6 Αξιολόγηση υποδομών

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που αφορούν την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από τις υποδομές των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που συμμετείχαν. Από τον Πίνακα 5 προκύπτει πως οι συμμετέχοντες ήταν πολύ ικανοποιημένοι από την ευκολία πρόσβασης (MT=3.9, TA=0.9), από την καθαριότητα των αιθουσών (MT=3.8, TA=0.8) και από τον φωτισμό στις αίθουσες (MT=3.8, TA=0.8). Επιπλέον, οι συμμετέχοντες δήλωσαν αρκετά ικανοποιημένοι από την ευκολία στάθμευσης (MT=3.6, TA=1.0), από την καθαριότητα των τουαλετών και λοιπών χώρων (MT=3.6, TA=0.9), από τον εξοπλισμό σε ζητήματα θρανίων, γραφείων κλπ (MT=3.6, TA=0.8), από τη σύνδεση στο διαδίκτυο (MT=3.6, TA=1.0), από τον τεχνολογικό εξοπλισμό (MT=3.5, TA=0.9), από το φωτισμό στους κοινόχρηστους χώρους (MT=3.5, TA=0.9) και από τη θερμοκρασία στις αίθουσες (MT=3.5, TA=0.9). Λιγότερο ικανοποιημένοι δήλωσαν από τη θερμοκρασία κοινόχρηστους χώρους (MT=3.2, TA=0.9).

Πίνακας 5. Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από διάφορα χαρακτηριστικά των υποδομών

Σε ποιον βαθμό είστε ικανοποιημένος-η από τις ακόλουθες διαστάσεις που αφορούν στις υποδομές	1	2	3	4	5	MT	TA
Ευκολία πρόσβασης	1.8%	5.3%	17.7%	49.6%	25.7%	3.9	0.9
Ευκολία στάθμευσης	5.3%	5.3%	27.4%	43.4%	18.6%	3.6	1.0
Καθαριότητα αιθουσών	3.5%	1.8%	16.8%	65.5%	12.4%	3.8	0.8
Καθαριότητα τουαλετών και λοιπών χώρων	3.5%	7.1%	24.8%	57.5%	7.1%	3.6	0.9
Εξοπλισμός θρανίων, γραφείων, καρεκλών, πινάκων κ.τ.λ.	2.7%	6.2%	29.2%	54.0%	8.0%	3.6	0.8
Τεχνολογικός εξοπλισμός	2.7%	10.6%	31.9%	48.7%	6.2%	3.5	0.9
Σύνδεση στο διαδίκτυο	5.3%	4.4%	31.9%	45.1%	13.3%	3.6	1.0
Φωτισμός στις αίθουσες	2.7%	2.7%	15.9%	65.5%	13.3%	3.8	0.8
Φωτισμός στους κοινόχρηστους χώρους	2.7%	9.7%	31.0%	46.0%	10.6%	3.5	0.9
Θερμοκρασία στις αίθουσες	3.5%	5.3%	32.7%	49.6%	8.8%	3.5	0.9
Θερμοκρασία στους κοινόχρηστους χώρους	4.4%	13.3%	41.6%	34.5%	6.2%	3.2	0.9

Στο Διάγραμμα 10 δίνονται τα αποτελέσματα της ανάλυσης σχετικά με το συνολικό επίπεδο ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων από τις υποδομές στα εκπαιδευτικά προγράμματα. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι εκπαιδευόμενοι είναι αρκετά ικανοποιημένοι από τις υποδομές (MT=3.61, TA=0.69).

Διάγραμμα 10. Επίπεδο ικανοποίησης από τις υποδομές

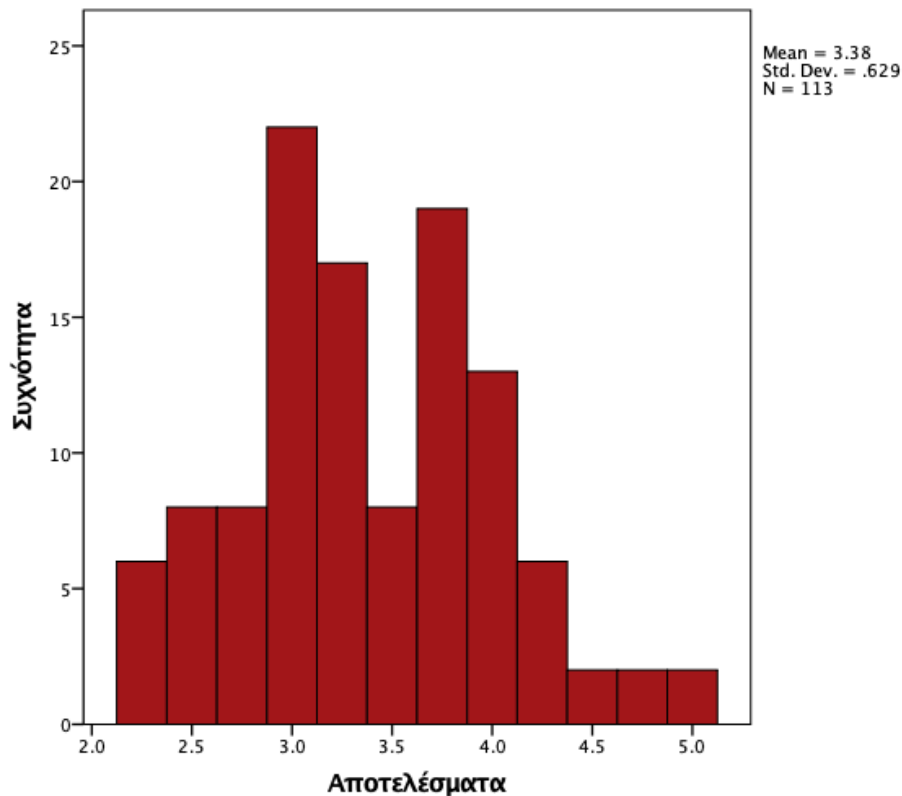
3.7 Αξιολόγηση προγράμματος με βάση το αποτέλεσμα

Τα αποτελέσματα σχετικά με την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από το κατά πόσο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ανταποκρίθηκε στις ανάγκες τους παρουσιάζονται στον Πίνακα 6. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν πως το πρόγραμμα που παρακολούθησαν ανταποκρίθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό στις εκπαιδευτικές τους ανάγκες (MT=3.9, TA=0.9) και τους βοήθησε σε πολύ μεγάλο βαθμό να αναπτυχθούν σε προσωπικό επίπεδο (MT=3.8, TA=0.9). Αντίθετα, σε μικρότερο βαθμό δήλωσαν πως το πρόγραμμα που παρακολούθησαν τους βοήθησε να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους στην αγορά εργασίας (MT=2.8, TA=1.2) και να κερδίσουν την εκτίμηση της οικογένειας και του κοινωνικού περιβάλλοντος (MT=2.8, TA=1.0).

Πίνακας 6. Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από το κατά πόσο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ανταποκρίθηκε στις ανάγκες τους

	1	2	3	4	5	ΜΤ	ΤΑ
Σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα που παρακολουθήσατε ανταποκρίνεται στις εκπαιδευτικές σας ανάγκες;	1.8%	2.7%	22.1%	47.8%	25.7%	3.9	0.9
Σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα που παρακολουθήσατε σας βοηθά να αυξήσετε την ανταγωνιστικότητά σας στην αγορά εργασίας;	15.9%	19.5%	25.7%	31.9%	7.1%	2.9	1.2
Σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα που παρακολουθήσατε σας βοηθά να αναπτυχθείτε σε προσωπικό επίπεδο;	0.0%	9.7%	23.9%	43.4%	23.0%	3.8	0.9
Σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα που παρακολουθήσατε σας βοηθά να κερδίσετε την εκτίμηση της οικογένειάς και του κοινωνικού σας περιβάλλοντος;	8.8%	31.9%	29.2%	25.7%	4.4%	2.8	1.0

Στο Διάγραμμα 11 δίνονται τα αποτελέσματα της ανάλυσης σχετικά με το συνολικό επίπεδο ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων από το κατά πόσο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ανταποκρίθηκε στις συνολικές ανάγκες τους. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι εκπαιδευόμενοι είναι σε μέτριο βαθμό ικανοποιημένοι από την ανταπόκριση του εκπαιδευτικού προγράμματος στις συνολικές ανάγκες τους (ΜΤ=3.38, ΤΑ=0.63).

Διάγραμμα 11. Επίπεδο ικανοποίησης από το κατά πόσο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ανταποκρίθηκε στις ανάγκες τους

3.8 Συνολική ικανοποίηση εκπαιδευόμενων

Στον Πίνακα 7 δίνονται τα περιγραφικά αποτελέσματα για τη συνολική ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από τη συμμετοχή τους στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα καθώς και τα αποτελέσματά τους για την πρόθεση να συστήσουν ένα παρόμοιο πρόγραμμα σε γνωστούς τους ή να συμμετέχουν οι ίδιοι σε ένα παρόμοιο πρόγραμμα στο μέλλον. Τα αποτελέσματα δείχνουν πως οι εκπαιδευόμενοι ήταν πολύ ικανοποιημένοι από το πρόγραμμα που παρακολούθησαν (MT=4.2, TA=0.8). Επιπλέον, αναγνωρίζουν πως είναι πολύ πιθανό να συστήσουν σε κάποιον δικό τους άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης (MT=4.3, TA=0.8). Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι δηλώνουν πως είναι πολύ πιθανό να παρακολουθήσουν ξανά κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης (MT=4.3, TA=0.8)

Πίνακας 7. Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για τη συνολική ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από τη συμμετοχή τους στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα

	1	2	3	4	5	ΜΤ	ΤΑ
Σε ποιο βαθμό είστε συνολικά ικανοποιημένος-η από το πρόγραμμα που παρακολουθήσατε;	0.0%	1.8%	15.9%	39.8%	42.5%	4.2	0.8
Θα συστήνατε σε κάποιον δικό σας άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης;	0.0%	2.7%	14.2%	35.4%	47.8%	4.3	0.8
Θα παρακολουθούσατε ξανά κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης;	0.0%	3.5%	14.2%	32.7%	49.6%	4.3	0.8

3.9 Διαφοροποίηση αντιλήψεων εκπαιδευόμενων ως προς τα δημογραφικά στοιχεία τους

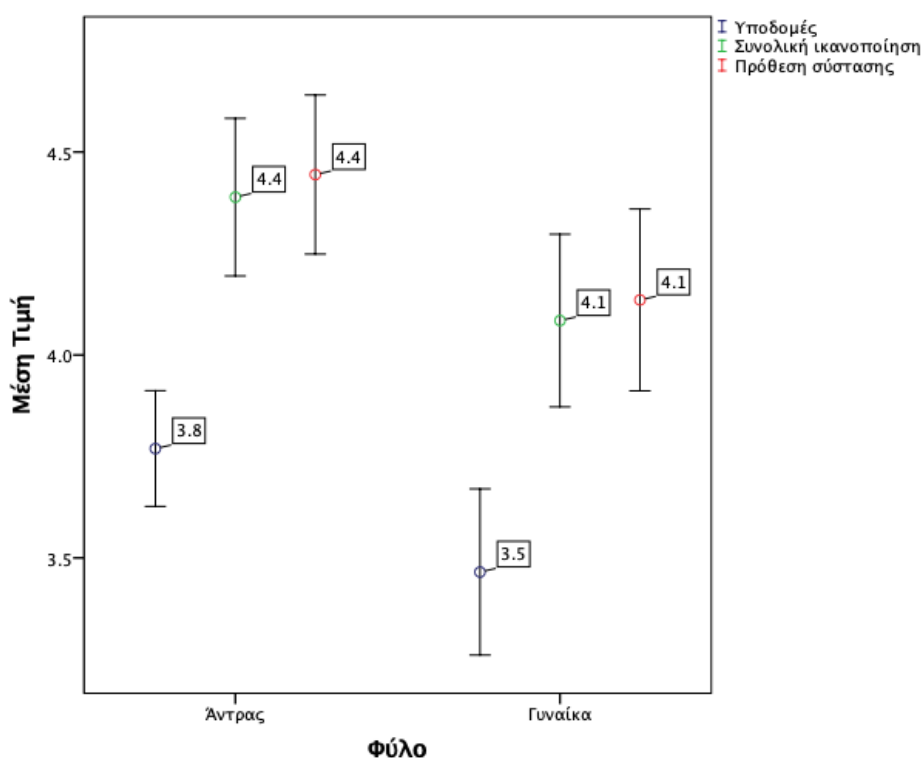
Στη συνέχεια διερευνήθηκε το κατά πόσο οι αντιλήψεις των εκπαιδευόμενων για τα εκπαιδευτικά προγράμματα διαφέρουν ως προς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά τους. Από τον Πίνακα 8 και τον έλεγχο t-test προέκυψε πως υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ αντρών και γυναικών στο κατά πόσο ένας λόγος που επέλεξαν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα ήταν να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να αναπτυχθούν σε προσωπικό επίπεδο ($t=-2.270$, $p=0.025$). Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι γυναίκες παρακινήθηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους άντρες από την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που θα τους βοηθήσουν να αναπτυχθούν σε προσωπικό επίπεδο.

Πίνακας 8. Συγκρίσεις ως προς το φύλο των εκπαιδευόμενων

		N	MT	TA	t	p
Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να γίνω πιο ανταγωνιστικός-ή στην αγορά εργασίας	Άντρας	54	3.1	1.2	-0.166	0.868
	Γυναίκα	59	3.1	1.5		
Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να αναπτυχθώ σε προσωπικό επίπεδο	Άντρας	54	3.8	1.0	-2.270	0.025
	Γυναίκα	59	4.2	0.8		
Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να διευκολύνω την καθημερινότητά μου	Άντρας	54	3.5	1.1	-1.121	0.265
	Γυναίκα	59	3.7	1.1		
Για να «γεμίσω» με εποικοδομητικό τρόπο τον ελεύθερό μου χρόνο	Άντρας	54	3.2	1.2	-1.444	0.152
	Γυναίκα	59	3.5	1.0		
Για να βελτιώσω τη θέση μου στην κοινωνία	Άντρας	54	2.6	1.2	-1.354	0.178
	Γυναίκα	59	2.9	1.3		
Για να κερδίσω τον σεβασμό της οικογένειας και του κοινωνικού μου περιβάλλοντος	Άντρας	54	2.4	1.1	-0.849	0.398
	Γυναίκα	59	2.6	1.2		
Εκπαιδευτικό υλικό	Άντρας	54	4.0	0.5	1.181	0.240
	Γυναίκα	59	3.9	0.6		
Εκπαιδευτές	Άντρας	54	4.2	0.7	0.956	0.341
	Γυναίκα	59	4.0	0.8		
Υποδομές	Άντρας	54	3.8	0.5	2.398	0.018
	Γυναίκα	59	3.5	0.8		
Αποτελέσματα	Άντρας	54	3.4	0.6	1.034	0.303
	Γυναίκα	59	3.3	0.7		
Συνολική ικανοποίηση	Άντρας	54	4.4	0.7	2.104	0.038

	Γυναίκα	59	4.1	0.8		
Πρόθεση σύστασης	Άντρας	54	4.4	0.7	2.061	0.042
	Γυναίκα	59	4.1	0.9		
Πρόθεση μελλοντικής συμμετοχής	Άντρας	54	4.4	0.7	1.745	0.084
	Γυναίκα	59	4.2	0.9		

Επιπλέον, καταγράφηκε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ αντρών και γυναικών στο επίπεδο ικανοποίησης από τις υποδομές ($t=2.398$, $p=0.018$), στο συνολικό επίπεδο ικανοποίησης ($t=2.104$, $p=0.038$) και στην πρόθεση να συστήσουν σε κάποιον δικό τους άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης ($t=2.061$, $p=0.042$). Από το Διάγραμμα 12 προκύπτει πως οι άντρες ήταν περισσότερο ικανοποιημένοι από τις υποδομές, εξέφρασαν μεγαλύτερο επίπεδο ικανοποίησης συνολικά και είναι πιο πιθανό να συστήσουν σε κάποιον δικό τους άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης.

Διάγραμμα 12. Σημαντικές διαφορές με βάση το φύλο των εκπαιδευόμενων αναφορικά με την ικανοποίηση από τα εκπαιδευτικά προγράμματα

Στον Πίνακα 9 δίνονται τα αποτελέσματα του ελέγχου one-way ANOVA με βάση την ηλικιακή ομάδα των εκπαιδευόμενων. Από τον Πίνακα 9 προκύπτει πως υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά με βάση την ηλικία στο κατά πόσο ένας λόγος που επέλεξαν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα ήταν να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας ($F=3.091$, $p=0.030$). Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι πολίτες ηλικίας έως 29 ετών παρακινούνται σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τους μεγαλύτερους σε ηλικία εκπαιδευόμενους από την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που θα τους βοηθήσουν να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας.

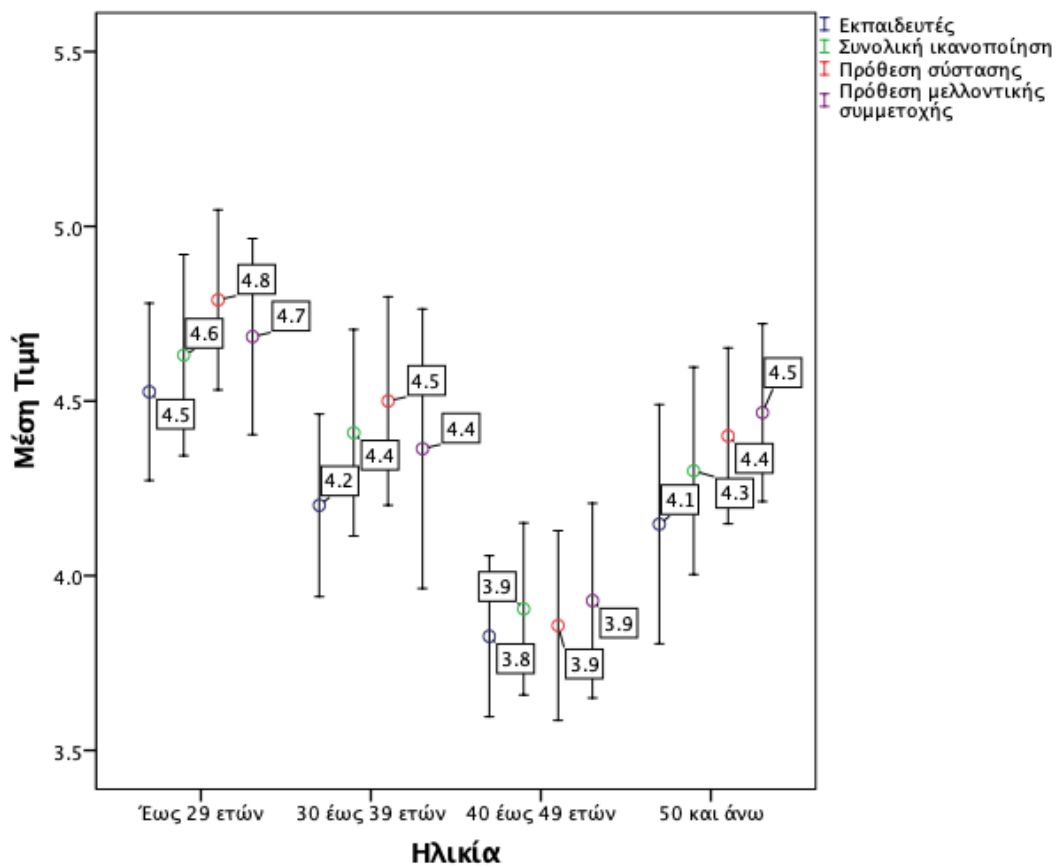
Πίνακας 9. Συγκρίσεις ως προς την ηλικιακή ομάδα των εκπαιδευόμενων

		N	MT	TA	F	p
Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να γίνω πιο ανταγωνιστικός-ή στην αγορά εργασίας	Έως 29	19	3.5	1.3	3.091	0.030
	30 έως 39	22	3.2	1.4		
	40 έως 49	42	3.3	1.3		
	50 και άνω	30	2.5	1.4		
Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να αναπτυχθώ σε προσωπικό επίπεδο	Έως 29	19	3.8	1.1	1.817	0.148
	30 έως 39	22	4.1	0.8		
	40 έως 49	42	4.2	0.8		
	50 και άνω	30	3.8	1.0		
Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να διευκολύνω την καθημερινότητά μου	Έως 29	19	3.4	1.0	1.215	0.308
	30 έως 39	22	3.7	0.9		
	40 έως 49	42	3.9	1.0		
	50 και άνω	30	3.4	1.3		
Για να «γεμίσω» με εποικοδομητικό τρόπο τον	Έως 29	19	3.2	1.1	0.343	0.794
	30 έως 39	22	3.2	1.1		

ελεύθερό μου χρόνο	40 έως 49	42	3.5	1.2		
	50 και άνω	30	3.4	1.1		
Για να βελτιώσω τη θέση μου στην κοινωνία	Έως 29	19	2.6	1.2	0.319	0.811
	30 έως 39	22	2.8	1.2		
	40 έως 49	42	2.9	1.3		
	50 και άνω	30	2.7	1.4		
Για να κερδίσω τον σεβασμό της οικογένειας και του κοινωνικού μου περιβάλλοντος	Έως 29	19	2.3	1.0	0.452	0.717
	30 έως 39	22	2.5	1.1		
	40 έως 49	42	2.6	1.3		
	50 και άνω	30	2.4	1.2		
Εκπαιδευτικό υλικό	Έως 29	19	4.2	0.5	2.303	0.081
	30 έως 39	22	3.9	0.4		
	40 έως 49	42	3.8	0.5		
	50 και άνω	30	4.0	0.6		
Εκπαιδευτές	Έως 29	19	4.5	0.5	4.235	0.007
	30 έως 39	22	4.2	0.6		
	40 έως 49	42	3.8	0.7		
	50 και άνω	30	4.1	0.9		
Υποδομές	Έως 29	19	3.8	0.3	0.479	0.698
	30 έως 39	22	3.6	0.7		
	40 έως 49	42	3.5	0.7		
	50 και άνω	30	3.6	0.8		
Αποτελέσματα	Έως 29	19	3.5	0.6	1.288	0.282
	30 έως 39	22	3.5	0.6		
	40 έως 49	42	3.3	0.6		

	50 και άνω	30	3.4	0.7		
Σε ποιο βαθμό είστε συνολικά	Έως 29	19	4.6	0.6	5.091	0.002
ικανοποιημένος-η από το	30 έως 39	22	4.4	0.7		
πρόγραμμα που	40 έως 49	42	3.9	0.8		
παρακολουθήσατε;	50 και άνω	30	4.3	0.8		
Θα συστήνατε σε κάποιον δικό	Έως 29	19	4.8	0.5	8.583	0.000
σας άνθρωπο να	30 έως 39	22	4.5	0.7		
παρακολουθήσει κάποιο	40 έως 49	42	3.9	0.9		
πρόγραμμα που οργανώνει το	50 και άνω	30	4.4	0.7		
Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του						
Δήμου Κατερίνης;						
Θα παρακολουθούσατε ξανά	Έως 29	19	4.7	0.6	4.965	0.003
κάποιο πρόγραμμα που	30 έως 39	22	4.4	0.9		
οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου	40 έως 49	42	3.9	0.9		
Μάθησης του Δήμου Κατερίνης;	50 και άνω	30	4.5	0.7		

Επιπλέον, καταγράφηκε στατιστικά σημαντική διαφορά ως προς την ηλικιακή ομάδα στο επίπεδο ικανοποίησης από τους εκπαιδευτές ($F=4.235$, $p=0.0007$), στο συνολικό επίπεδο ικανοποίησης ($F=5.091$, $p=0.002$), στην πρόθεση να συστήσουν σε κάποιον δικό τους άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης ($F=8.583$, $p=0.000$) και στην πρόθεσή τους να παρακολουθήσουν ξανά κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης ($F=4.965$, $p=0.003$). Από το Διάγραμμα 13 προκύπτει πως οι πολίτες ηλικίας έως 29 ετών ήταν περισσότερο ικανοποιημένοι από τους εκπαιδευτές, εξέφρασαν μεγαλύτερο επίπεδο ικανοποίησης συνολικά, είναι πιο πιθανό να συστήσουν σε κάποιον δικό τους άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης και είναι πιο πιθανό να παρακολουθήσουν ξανά κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης.

Διάγραμμα 13. Σημαντικές διαφορές με βάση την ηλικιακή ομάδα των εκπαιδευόμενων αναφορικά με την ικανοποίηση από τα εκπαιδευτικά προγράμματα

Στον Πίνακα 10 δίνονται τα αποτελέσματα του ελέγχου one-way ANOVA με βάση το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των εκπαιδευόμενων. Από τον Πίνακα 10 προκύπτει πως υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στο κατά πόσο ένας λόγος που επέλεξαν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα ήταν να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας ($F=3.363, p=0.022$) και για να βελτιώσουν τη θέση τους στην κοινωνία ($F=3.331, p=0.022$).

Πίνακας 10. Συγκρίσεις ως προς τις σπουδές των εκπαιδευόμενων

		N	MT	T		p
				A	F	
Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να γίνω πιο ανταγωνιστικός-ή στην αγορά εργασίας	Γυμνάσιο/ Λύκειο	27	2.5	1.3	3.363	0.021
	I.E.K.	15	3.4	1.3		
	A.T.E.I/ A.E.I.	46	3.5	1.3		
	Μεταπτυχιακό/ PhD	25	3.0	1.5		
Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να αναπτυχθώ σε προσωπικό επίπεδο	Γυμνάσιο/ Λύκειο	27	3.8	1.0	1.075	0.363
	I.E.K.	15	3.9	0.9		
	A.T.E.I/ A.E.I.	46	4.2	0.9		
	Μεταπτυχιακό/ PhD	25	4.0	0.9		
Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να διευκολύνω την καθημερινότητά μου	Γυμνάσιο/ Λύκειο	27	3.2	1.3	1.988	0.120
	I.E.K.	15	3.7	1.0		
	A.T.E.I/ A.E.I.	46	3.8	1.0		
	Μεταπτυχιακό/ PhD	25	3.7	1.0		
Για να «γεμίσω» με εποικοδομητικό τρόπο τον ελεύθερό μου χρόνο	Γυμνάσιο/ Λύκειο	27	3.1	1.4	1.288	0.282
	I.E.K.	15	3.8	0.9		
	A.T.E.I/ A.E.I.	46	3.4	1.0		
	Μεταπτυχιακό/ PhD	25	3.3	1.1		
Για να βελτιώσω τη θέση μου στην κοινωνία	Γυμνάσιο/ Λύκειο	27	2.1	1.1	3.331	0.022
	I.E.K.	15	2.7	1.2		
	A.T.E.I/ A.E.I.	46	3.1	1.3		
	Μεταπτυχιακό/ PhD	25	2.9	1.3		
Για να κερδίσω τον σεβασμό της οικογένειας και του	Γυμνάσιο/ Λύκειο	27	2.1	0.9	1.010	0.391
	I.E.K.	15	2.4	1.1		

κοινωνικού περιβάλλοντος	μου Α.Τ.Ε.Ι/ Α.Ε.Ι.	46	2.6	1.3		
	Μεταπτυχιακό/ PhD	25	2.6	1.3		
Εκπαιδευτικό υλικό	Γυμνάσιο/ Λύκειο	27	4.2	0.4	4.497	0.005
	Ι.Ε.Κ.	15	4.0	0.7		
	Α.Τ.Ε.Ι/ Α.Ε.Ι.	46	3.9	0.5		
	Μεταπτυχιακό/ PhD	25	3.7	0.6		
Εκπαιδευτές	Γυμνάσιο/ Λύκειο	27	4.4	0.7	3.405	0.020
	Ι.Ε.Κ.	15	4.2	0.8		
	Α.Τ.Ε.Ι/ Α.Ε.Ι.	46	4.1	0.6		
	Μεταπτυχιακό/ PhD	25	3.7	1.0		
Υποδομές	Γυμνάσιο/ Λύκειο	27	3.7	0.7	1.792	0.153
	Ι.Ε.Κ.	15	3.8	0.7		
	Α.Τ.Ε.Ι/ Α.Ε.Ι.	46	3.6	0.6		
	Μεταπτυχιακό/ PhD	25	3.4	0.9		
Αποτελέσματα	Γυμνάσιο/ Λύκειο	27	3.4	0.5	1.042	0.377
	Ι.Ε.Κ.	15	3.5	0.8		
	Α.Τ.Ε.Ι/ Α.Ε.Ι.	46	3.4	0.6		
	Μεταπτυχιακό/ PhD	25	3.2	0.7		
Σε ποιο βαθμό είστε συνολικά ικανοποιημένος-η από το πρόγραμμα παρακολουθήσατε;	Γυμνάσιο/ Λύκειο	27	4.6	0.5	6.836	0.000
	Ι.Ε.Κ.	15	4.5	0.7		
	Α.Τ.Ε.Ι/ Α.Ε.Ι.	46	4.1	0.7		
	Μεταπτυχιακό/ PhD	25	3.8	1.0		
Θα συστήνατε σε κάποιον δικό σας άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο	Γυμνάσιο/ Λύκειο	27	4.6	0.8	6.431	0.000
	Ι.Ε.Κ.	15	4.7	0.6		
	Α.Τ.Ε.Ι/ Α.Ε.Ι.	46	4.2	0.8		

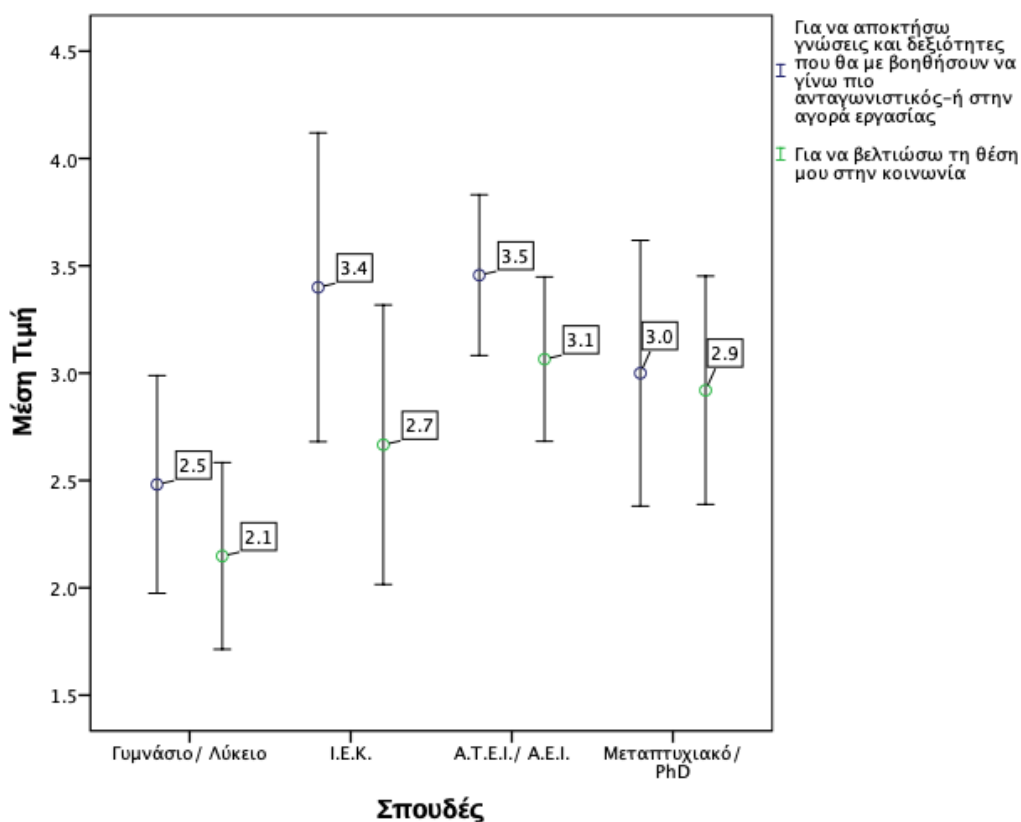
πρόγραμμα που οργανώνει το

Κέντρο Διά Βίου Μάθησης Μεταπτυχιακό/ PhD 25 3.8 0.8

του Δήμου Κατερίνης;

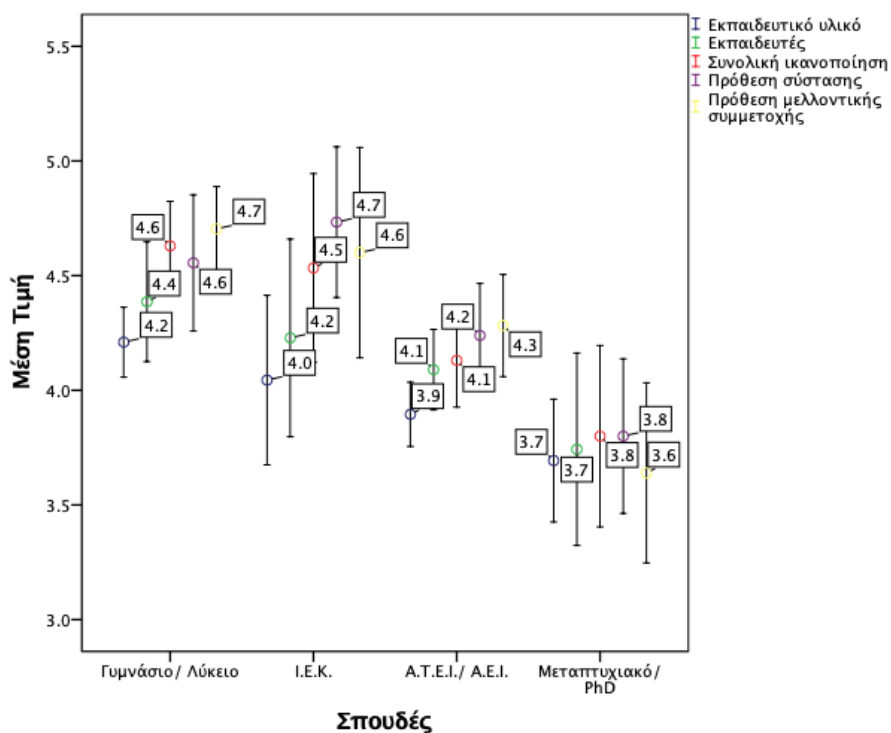
Θα παρακολουθούσατε ξανά	Γυμνάσιο/ Λύκειο	27	4.7	0.5	9.692	0.000
κάποιο πρόγραμμα που	Ι.Ε.Κ.	15	4.6	0.8		
οργανώνει το Κέντρο Διά	Α.Τ.Ε.Ι/ Α.Ε.Ι.	46	4.3	0.8		
Βίου Μάθησης του Δήμου	Μεταπτυχιακό/ PhD	25	3.6	1.0		
Κατερίνης;						

Τα αποτελέσματα από το Διάγραμμα 14 δείχνουν ότι οι πολίτες που ήταν απόφοιτοι Γυμνασίου/ Λυκείου παρακινούνται σε μικρότερο βαθμό από την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που θα τους βοηθήσουν να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας και από το να βελτιώσουν της θέση τους στην κοινωνία.

Διάγραμμα 14. Σημαντικές διαφορές με βάση τις σπουδές των εκπαιδευόμενων αναφορικά με τους λόγους που τους παρακίνησαν να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα

Επιπλέον, καταγράφηκε στατιστικά σημαντική διαφορά ως προς το εκπαιδευτικό υπόβαθρο στο επίπεδο ικανοποίησης από τους εκπαιδευτές ($F=3.405$, $p=0.020$), στο επίπεδο ικανοποίησης από το εκπαιδευτικό υλικό ($F=4.497$, $p=0.005$), στο συνολικό επίπεδο ικανοποίησης ($F=6.836$, $p=0.000$), στην πρόθεση να συστήσουν σε κάποιον δικό τους άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης ($F=6.431$, $p=0.000$) και στην πρόθεση τους να παρακολουθήσουν ξανά κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης ($F=9.692$, $p=0.003$). Από το Διάγραμμα 15 προκύπτει πως οι εκπαιδευόμενοι που είναι απόφοιτοι Γυμνασίου/ Λυκείου και οι εκπαιδευόμενοι που είναι απόφοιτοι Ι.Ε.Κ ήταν περισσότερο ικανοποιημένοι από το εκπαιδευτικό υλικό και τους εκπαιδευτές, εξέφρασαν μεγαλύτερο επίπεδο ικανοποίησης συνολικά, είναι πιο πιθανό να συστήσουν σε κάποιον δικό τους άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης και είναι πιο πιθανό να παρακολουθήσουν ξανά κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης.

Διάγραμμα 15. Σημαντικές διαφορές με βάση τις σπουδές των εκπαιδευόμενων αναφορικά με την ικανοποίηση από τα εκπαιδευτικά προγράμματα

Στον Πίνακα 11 δίνονται τα αποτελέσματα του ελέγχου one-way ANOVA με βάση την εργασιακή κατάσταση των εκπαιδευόμενων. Από τον Πίνακα 11 προκύπτει πως υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στο συνολικό επίπεδο ικανοποίησης ($F=3.475$, $p=0.019$), στην πρόθεση να συστήσουν σε κάποιον δικό τους άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης ($F=5.173$, $p=0.002$) και στην πρόθεση τους να παρακολουθήσουν ξανά κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης ($F=3.472$, $p=0.019$).

Πίνακας 11. Συγκρίσεις ως προς την εργασιακή κατάσταση των εκπαιδευόμενων

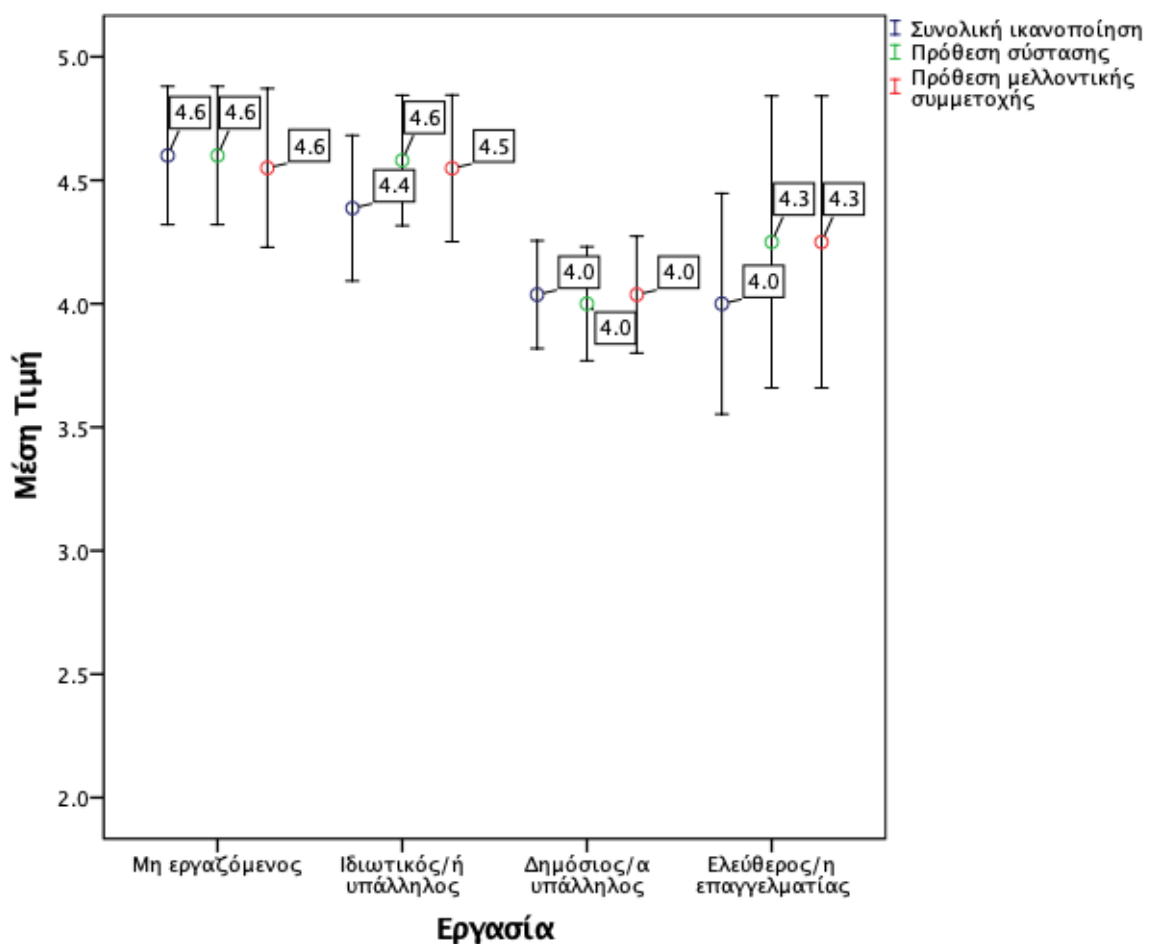
	N	MT	T A	F	p	
Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να γίνω πιο ανταγωνιστικός-ή στην αγορά εργασίας	Μη εργαζόμενος	20	2.8	1.4	1.158	0.329
	Ιδιωτικός/ή υπάλληλος	31	3.4	1.4		
	Δημόσιος/α υπάλληλος	54	3.0	1.3		
	Ελεύθερος/η επαγγελματίας	8	3.5	1.2		
Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να αναπτυχθώ σε προσωπικό επίπεδο	Μη εργαζόμενος	20	3.6	1.1	2.271	0.084
	Ιδιωτικός/ή υπάλληλος	31	3.9	1.0		
	Δημόσιος/α υπάλληλος	54	4.2	0.8		
	Ελεύθερος/η επαγγελματίας	8	4.3	0.7		
Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να διευκολύνω	Μη εργαζόμενος	20	3.7	1.0	1.483	0.223
	Ιδιωτικός/ή υπάλληλος	31	3.4	1.2		
	Δημόσιος/α υπάλληλος	54	3.8	1.0		

την καθημερινότητά μου	Ελεύθερος/η επαγγελματίας	8	3.4	1.1		
Για να «γεμίσω» με εποικοδομητικό τρόπο τον ελεύθερό μου χρόνο	Μη εργαζόμενος	20	3.2	1.2	0.874	0.457
	Ιδιωτικός/ή υπάλληλος	31	3.3	1.4		
	Δημόσιος/α υπάλληλος	54	3.5	1.0		
	Ελεύθερος/η επαγγελματίας	8	3.1	1.0		
Για να βελτιώσω τη θέση μου στην κοινωνία	Μη εργαζόμενος	20	2.4	1.1	1.400	0.247
	Ιδιωτικός/ή υπάλληλος	31	2.6	1.4		
	Δημόσιος/α υπάλληλος	54	3.0	1.3		
	Ελεύθερος/η επαγγελματίας	8	2.8	1.0		
Για να κερδίσω τον σεβασμό της οικογένειας και του κοινωνικού περιβάλλοντος	Μη εργαζόμενος	20	2.5	1.1	1.086	0.358
	Ιδιωτικός/ή υπάλληλος	31	2.2	1.2		
	Δημόσιος/α υπάλληλος	54	2.6	1.2		
	Ελεύθερος/η επαγγελματίας	8	2.6	0.9		
Εκπαιδευτικό υλικό	Μη εργαζόμενος	20	4.1	0.6	1.715	0.168
	Ιδιωτικός/ή υπάλληλος	31	4.0	0.5		
	Δημόσιος/α υπάλληλος	54	3.8	0.5		
	Ελεύθερος/η επαγγελματίας	8	4.1	0.5		
Εκπαιδευτές	Μη εργαζόμενος	20	4.4	0.8	1.518	0.214
	Ιδιωτικός/ή υπάλληλος	31	4.2	0.8		
	Δημόσιος/α υπάλληλος	54	4.0	0.7		

	Ελεύθερος/η επαγγελματίας	8	4.0	0.6		
Υποδομές	Μη εργαζόμενος	20	3.6	0.5	0.364	0.779
	Ιδιωτικός/ή υπάλληλος	31	3.6	0.8		
	Δημόσιος/α υπάλληλος	54	3.6	0.7		
	Ελεύθερος/η επαγγελματίας	8	3.8	0.5		
Αποτελέσματα	Μη εργαζόμενος	20	3.4	0.6	1.440	0.235
	Ιδιωτικός/ή υπάλληλος	31	3.5	0.7		
	Δημόσιος/α υπάλληλος	54	3.3	0.6		
	Ελεύθερος/η επαγγελματίας	8	3.7	0.4		
Σε ποιο βαθμό είστε συνολικά ικανοποιημένος-η από το πρόγραμμα που παρακολουθήσατε;	Μη εργαζόμενος	20	4.6	0.6	3.475	0.019
	Ιδιωτικός/ή υπάλληλος	31	4.4	0.8		
	Δημόσιος/α υπάλληλος	54	4.0	0.8		
	Ελεύθερος/η επαγγελματίας	8	4.0	0.5		
Θα συστήνατε σε κάποιον δικό σας άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης;	Μη εργαζόμενος	20	4.6	0.6	5.173	0.002
	Ιδιωτικός/ή υπάλληλος	31	4.6	0.7		
	Δημόσιος/α υπάλληλος	54	4.0	0.8		
	Ελεύθερος/η επαγγελματίας	8	4.3	0.7		
Θα παρακολουθούσατε ξανά κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου	Μη εργαζόμενος	20	4.6	0.7	3.472	0.019
	Ιδιωτικός/ή υπάλληλος	31	4.5	0.8		
	Δημόσιος/α υπάλληλος	54	4.0	0.9		

Μη εργαζόμενος= Άνεργος/ Φοιτητής/ Συνταξιούχος/ Οικιακά

Από το Διάγραμμα 16 προκύπτει πως οι μη εργαζόμενοι και οι ιδιωτικοί υπάλληλοι εξέφρασαν μεγαλύτερο επίπεδο ικανοποίησης συνολικά, είναι πιο πιθανό να συστήσουν σε κάποιον δικό τους άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης και είναι πιο πιθανό να παρακολουθήσουν ξανά κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης.

Διάγραμμα 16. Σημαντικές διαφορές με βάση την εργασιακή κατάσταση των εκπαιδευόμενων αναφορικά με την ικανοποίηση από τα εκπαιδευτικά προγράμματα

3.10 Παράγοντες διαμόρφωσης της συνολικής ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων

Τέλος, διερευνήθηκε το ποιοι παράγοντες διαμορφώνουν τη συνολική ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από τα εκπαιδευτικά προγράμματα, την πρόθεση να συστήσουν τα εκπαιδευτικά προγράμματα σε άλλους και την πρόθεση να συμμετέχουν ξανά σε εκπαιδευτικά προγράμματα. Από τον Πίνακα 12 προκύπτει πως υπάρχει σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ του συνολικού επιπέδου ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων με την ικανοποίηση από το εκπαιδευτικό υλικό ($r=0.654, p<0.01$), με την ικανοποίηση από τους εκπαιδευτές ($r=0.619, p<0.01$), με την ικανοποίηση από τις υποδομές ($r=0.375, p<0.01$) και με την ικανοποίηση από τα αποτελέσματα των προγραμμάτων ($r=0.403, p<0.01$). Παρόμοια, καταγράφηκε στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ της πρόθεσης να συστήσουν τα εκπαιδευτικά προγράμματα σε άλλους και της ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων από το εκπαιδευτικό υλικό ($r=0.644, p<0.01$), με την ικανοποίηση από τους εκπαιδευτές ($r=0.665, p<0.01$), με την ικανοποίηση από τις υποδομές ($r=0.464, p<0.01$) και με την ικανοποίηση από τα αποτελέσματα των προγραμμάτων ($r=0.384, p<0.01$). Τέλος, καταγράφηκε στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ της πρόθεσης να συμμετέχουν ξανά σε εκπαιδευτικά προγράμματα και της ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων από το εκπαιδευτικό υλικό ($r=0.645, p<0.01$), με την ικανοποίηση από τους εκπαιδευτές ($r=0.641, p<0.01$), με την ικανοποίηση από τις υποδομές ($r=0.328, p<0.01$) και με την ικανοποίηση από τα αποτελέσματα των προγραμμάτων ($r=0.327, p<0.01$).

Πίνακας 12. Συσχέτιση μεταξύ της ικανοποίησης από διάφορα χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών προγραμμάτων με το επίπεδο συνολικής ικανοποίησης, την πρόθεση σύστασης και την πρόθεση μελλοντικής συμμετοχής

Εκπαιδευτικό υλικό	Εκπαιδευτές	Υποδομές	Αποτελέσματα	Συνολική		Πρόθεση μελλοντικής συμμετοχής
				ή Πρόθεση σύστασης	Πρόθεση σύστασης	
				ικανοποίησης		

Εκπαιδευτικό υλικό	r	1	.700**	.488**	.530**	.654**	.644**	.645**
	p		.000	.000	.000	.000	.000	.000
	n	113	113	113	113	113	113	113
Εκπαιδευτές	r	.700**	1	.513**	.423**	.619**	.665**	.641**
	p	.000		.000	.000	.000	.000	.000
	n	113	113	113	113	113	113	113
Υποδομές	r	.488**	.513**	1	.487**	.375**	.464**	.328**
	p	.000	.000		.000	.000	.000	.000
	n	113	113	113	113	113	113	113
Αποτελέσματα	r	.530**	.423**	.487**	1	.403**	.384**	.327**
	p	.000	.000	.000		.000	.000	.000
	n	113	113	113	113	113	113	113
Συνολική ικανοποίηση	r	.654**	.619**	.375**	.403**	1	.790**	.705**
	p	.000	.000	.000	.000		.000	.000
	n	113	113	113	113	113	113	113
Πρόθεση σύστασης	r	.644**	.665**	.464**	.384**	.790**	1	.777**
	p	.000	.000	.000	.000	.000		.000
	n	113	113	113	113	113	113	113
Πρόθεση μελλοντικής συμμετοχής	r	.645**	.641**	.328**	.327**	.705**	.777**	1
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000	
	n	113	113	113	113	113	113	113

** . Σημαντική συσχέτιση σε επίπεδο $\alpha = 0.01$

Στον Πίνακα 13 δίνονται τα ευρήματα της γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή το επίπεδο συνολικής ικανοποίησης από τη συμμετοχή στα εκπαιδευτικά προγράμματα. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι σημαντικότερες διαστάσεις που

προβλέπουν το 47.9% της μεταβλητότητας της συνολικής ικανοποίησης από τα εκπαιδευτικά προγράμματα είναι η ικανοποίηση από το εκπαιδευτικό υλικό ($b=0.611$, $t=4.479$, $p<0.01$) και η ικανοποίηση από τους εκπαιδευτές ($b=0.322$, $t=3.289$, $p<0.01$)

Πίνακας 13. Γραμμική παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή το επίπεδο συνολικής ικανοποίησης από τη συμμετοχή στα εκπαιδευτικά προγράμματα

Model	R	R Square	Adjusted Square	R Std. Error of the Estimate
1	.654 ^a	.427	.422	.5924
2	.692 ^b	.479	.469	.5678

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	29.060	1	29.060	82.800	.000 ^b
	Residual	38.958	111	.351		
	Total	68.018	112			
2	Regression	32.548	2	16.274	50.470	.000 ^c
	Residual	35.469	110	.322		
	Total	68.018	112			

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	.581	.405		1.435	.154
	Εκπαιδευτικό υλικό	.925	.102	.654	9.099	.000
2	(Constant)	.499	.389		1.283	.202

Εκπαιδευτικό υλικό	.611	.136	.432	4.479	.000
Εκπαιδευτές	.322	.098	.317	3.289	.001

Στον Πίνακα 14 δίνονται τα ευρήματα της γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την πρόθεση σύστασης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε φίλους/γνωστούς. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι σημαντικότερες διαστάσεις που προβλέπουν το 50.5% της πρόθεση σύστασης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε φίλους/γνωστούς είναι η ικανοποίηση από το εκπαιδευτικό υλικό ($b=0.514$, $t=3.735$, $p<0.01$) και η ικανοποίηση από τους εκπαιδευτές ($b=0.442$, $t=4.473$, $p<0.01$)

Πίνακας 14. Γραμμική παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή την πρόθεση σύστασης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε φίλους/γνωστούς

Model	R	R Square	Adjusted Square	R Std. Error of the Estimate
1	.665 ^a	.443	.438	.6052
2	.711 ^b	.505	.496	.5727

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	32.283	1	32.283	88.142	.000 ^b
	Residual	40.655	111	.366		
	Total	72.938	112			
2	Regression	36.858	2	18.429	56.185	.000 ^c
	Residual	36.080	110	.328		
	Total	72.938	112			

Model	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients	t	Sig.
-------	-----------------------------	---------------------------	---	------

		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1.414	.311		4.546	.000
	Εκπαιδευτές	.699	.075	.665	9.388	.000
2	(Constant)	.445	.392		1.134	.259
	Εκπαιδευτές	.442	.099	.420	4.473	.000
	Εκπαιδευτικό υλικό	.514	.138	.351	3.735	.000

Τέλος, στον Πίνακα 15 δίνονται τα ευρήματα της γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την πρόθεση μελλοντικής συμμετοχής σε εκπαιδευτικά προγράμματα. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι σημαντικότερες διαστάσεις που προβλέπουν το 48.7% της πρόθεση συμμετοχής σε εκπαιδευτικά προγράμματα είναι η ικανοποίηση από το εκπαιδευτικό υλικό ($b=0.587$, $t=4.025$, $p<0.01$) και η ικανοποίηση από τους εκπαιδευτές ($b=0.407$, $t=3.893$, $p<0.01$)

Πίνακας 15. Γραμμική παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή την πρόθεση μελλοντικής συμμετοχής σε εκπαιδευτικά προγράμματα

Model	R	R Square	Adjusted Square	R Std. Error of the Estimate
1	.645 ^a	.416	.411	.6443
2	.698 ^b	.487	.478	.6067

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	32.866	1	32.866	79.183	.000 ^b
	Residual	46.072	111	.415		
	Total	78.938	112			
2	Regression	38.446	2	19.223	52.221	.000 ^c

Residual	40.492	110	.368
Total	78.938	112	

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	.402	.440		.914	.363
	Εκπαιδευτικό υλικό	.984	.111	.645	8.898	.000
2	(Constant)	.299	.416		.719	.474
	Εκπαιδευτικό υλικό	.587	.146	.385	4.025	.000
	Εκπαιδευτές	.407	.105	.372	3.893	.000

4. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 113 εκπαιδευόμενοι που παρακολούθησαν τα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων που σχεδίασε και υλοποίησε το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης, τα δύο τελευταία ακαδημαϊκά έτη, προκειμένου να εκτιμηθεί η ποιότητά τους μέσα από τη διερεύνηση της ικανοποίησής τους. Τα προγράμματα εκείνα που συγκέντρωσαν τη μεγαλύτερη συμμετοχή αφορούσαν στα Ηλεκτρονικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στην Αγωγή υγείας και στην εκμάθηση Πρώτων Βοηθειών καθώς επίσης και στη Συμβουλευτική σε εξειδικευμένα ζητήματα.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώθηκε πως ο σημαντικότερος λόγος για τον οποίο οι συμμετέχοντες παρακολούθησαν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ήταν η επιθυμία να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να αναπτυχθούν σε προσωπικό επίπεδο. Επιπλέον, αρκετά σημαντικοί λόγοι ήταν απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που θα τους βοηθήσουν να διευκολύνουν την καθημερινότητά τους και η αξιοποίηση του ελεύθερού τους χρόνου με εποικοδομητικό τρόπο. Οι συγκεκριμένοι παράγοντες έχουν εντοπιστεί ως κίνητρα και σε άλλες έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σε προγενέστερες έρευνες (Θεοδωρακοπούλου, 2019; Καραλής, 2018; Σταμπούλης και συν., 2017). Σε μικρότερο βαθμό οι συμμετέχοντες ανέφεραν πως συμμετείχαν σε εκπαιδευτικά προγράμματα για να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας και για να βελτιώσουν τη θέση τους στην κοινωνία. Τα ευρήματα αυτά, δεν συνάδουν με την κεκτημένη γνώση που υπάρχει μέχρι σήμερα, καθώς η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ενηλίκων στην αγορά εργασίας σύμφωνα με τους Καραλής (2018) και Σταμπούλης και συν. (2017) είναι από τους σημαντικότερους. Η διαφορά αυτή ενδέχεται να οφείλεται στο γεγονός πως οι συμμετέχοντες, στην πλειοψηφία τους είναι ήδη εργαζόμενοι και δεν θεωρούν πως η παρακολούθηση των προγραμμάτων θα αλλάξει το επίπεδο της ανταγωνιστικότητάς τους. Τέλος, ο λιγότερο σημαντικός από τους αναφερόμενους λόγους ήταν η απόκτηση του σεβασμού της οικογένειας και του κοινωνικού περιβάλλοντος.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα στοιχεία που αφορούν στην αξιολόγηση των διαφόρων αντικειμένων των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων που πραγματοποίησε το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης. Οι συμμετέχοντες αναγνώρισαν πως το εκπαιδευτικό υλικό ανταποκρίθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό στο πρόγραμμα που παρακολούθησαν. Ακόμη, αναγνώρισαν πως η

γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε στο εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος ήταν σε πολύ μεγάλο βαθμό κατανοητή και ανέφεραν πως το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος, τους βοηθά σε πολύ μεγάλο βαθμό να κατανοήσουν τη διάλεξη των εκπαιδευτών. Παρόμοια, οι συμμετέχοντες δήλωσαν πως είναι αρκετά ικανοποιημένοι από το έντυπο υλικό, από το ψηφιακό υλικό και από το πρόσθετο υλικό που χρησιμοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης του προγράμματος. Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι είναι πολύ ικανοποιημένοι από το εκπαιδευτικό υλικό κατά τη διάρκεια του προγράμματος. Τα ευρήματα αυτά είναι πολύ ευχάριστα, καθώς σε άλλες έρευνες που έχουν διεξαχθεί σε προγενέστερο χρόνο, οι εκπαιδευόμενοι δεν ήταν ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από το εκπαιδευτικό υλικό που έλαβαν και χρησιμοποίησαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος (Μαρίτσας, 2019; Τζαφάλια, 2016).

Σημαντικά είναι και τα ευρήματα που αφορούν στην ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από τους εκπαιδευτές. Οι συμμετέχοντες είναι πολύ ικανοποιημένοι από το επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτών, από τη χρήση κατανοητής γλώσσας, από τις ικανότητες των εκπαιδευτών στην επίλυση αποριών και από τις επικοινωνιακές δεξιότητες των εκπαιδευτών. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες δήλωσαν πολύ ικανοποιημένοι από τις δεξιότητες των εκπαιδευτών στη χρήση νέων τεχνολογιών, από τις ικανότητες των εκπαιδευτών στη διαχείριση προβλημάτων μεταξύ των εκπαιδευόμενων και από ικανότητες των εκπαιδευτών στην επίλυση τεχνικών προβλημάτων. Γενικότερα, παρατηρήθηκε πως οι εκπαιδευόμενοι είναι πολύ ικανοποιημένοι από τους εκπαιδευτές των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Σημειώνεται, πως οι εκπαιδευόμενοι όχι μόνο σε αυτή την έρευνα αλλά και σε άλλες είναι ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από τους εκπαιδευτές τους (Αλεξανδροπούλου και συν., 2021; Μαρίτσας, 2019; Τζαφάλια, 2016). Το στοιχείο αυτό δείχνει πως οι εκπαιδευτές ενηλίκων γνωρίζουν τις ανάγκες των εκπαιδευόμενων και κατανοούν τη διαφορετικότητά τους σε σχέση με τους μαθητές στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ακόμη, δείχνει πως οι εκπαιδευτές διαθέτουν όλα εκείνα τα εφόδια που συμβάλλουν στη διαμόρφωση μίας αποτελεσματικής σχέσης με τους εκπαιδευόμενους. Αξίζει να αναφερθεί πως πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό εύρημα καθώς η κακή σχέση και η κακή ποιότητα επικοινωνίας με τους εκπαιδευτές μπορεί να αποτελέσει έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που ωθούν τους ενήλικες

εκπαιδευόμενους να εγκαταλείψουν την παρακολούθηση του προγράμματος που έχουν ήδη ξεκινήσει (Απέργη, 2019).

Ακόμη μέσα από τα αποτελέσματα της έρευνας παρατηρήθηκε πως οι συμμετέχοντες ήταν πολύ ικανοποιημένοι από την ευκολία πρόσβασης, από την καθαριότητα των αιθουσών και από τον φωτισμό στις αίθουσες. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες δήλωσαν αρκετά ικανοποιημένοι από την ευκολία στάθμευσης, από την καθαριότητα των τουαλετών και λοιπών χώρων, από τον εξοπλισμό σε ζητήματα θρανίων, γραφείων κλπ, από τη σύνδεση στο διαδίκτυο, από τον τεχνολογικό εξοπλισμό, από το φωτισμό στους κοινόχρηστους χώρους και από τη θερμοκρασία στις αίθουσες. Λιγότερο ικανοποιημένοι δήλωσαν από τη θερμοκρασία κοινόχρηστους χώρους. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι εκπαιδευόμενοι είναι αρκετά ικανοποιημένοι από τις υποδομές. Τα ευρήματα αυτά δεν είναι τόσο ενθαρρυντικά, όσο είναι τα ευρήματα άλλων προγενέστερων ερευνών όπως αυτά του Μαριτσά (2019) και της Τζαφάλια (2016) τα οποία υποστηρίζουν πως οι εκπαιδευόμενοι έλαβαν σημαντική ικανοποίηση από τις υποδομές. Η διαφορά αυτή οφείλεται στο γεγονός πως όλοι οι Δήμοι δεν διαθέτουν τις ίδιες κτηριακές εγκαταστάσεις, ώστε να μπορούν να προσφέρουν την ίδια εμπειρία στους εκπαιδευόμενους ως προς τη συγκεκριμένη διάσταση.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν πως το πρόγραμμα που παρακολούθησαν ανταποκρίθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό στις εκπαιδευτικές τους ανάγκες και τους βοήθησε σε πολύ μεγάλο βαθμό να αναπτυχθούν σε προσωπικό επίπεδο. Αντίθετα, σε μικρότερο βαθμό δήλωσαν πως το πρόγραμμα που παρακολούθησαν τους βοήθησε να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους στην αγορά εργασίας και να κερδίσουν την εκτίμηση της οικογένειας και του κοινωνικού περιβάλλοντος. Γενικότερα, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι εκπαιδευόμενοι είναι σε μέτριο βαθμό ικανοποιημένοι από την ανταπόκριση του εκπαιδευτικού προγράμματος στις συνολικές ανάγκες τους. Τα ευρήματα αυτά δείχνουν πως πρέπει να γίνουν αρκετές βελτιώσεις ώστε να μπορούν τα παρεχόμενα προγράμματα να ανταποκρίνονται πλήρως στις εκπαιδευτικές ανάγκες των συμμετεχόντων και να επιτυγχάνουν τους στόχους τους. Το εύρημα αυτό, έρχεται σε συμφωνία με τις θέσεις του Κόκκου (2020) σύμφωνα με τις οποίες τα προγράμματα που παρέχονται από τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης των Δήμων, δεν είναι τόσο ποιοτικά και δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων. Υπό το πρίσμα αυτό είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθούν ενέργειες που αφορούν στην ενίσχυση των Κέντρων Διά Βίου

Μάθησης των Δήμων με συμβουλευτικές υπηρεσίες ώστε να είναι εφικτός ο σχεδιασμός ανταγωνιστικών και πραγματικά χρήσιμων προγραμμάτων για τους ενήλικες συμμετέχοντες.

Τα αποτελέσματα δείχνουν πως οι εκπαιδευόμενοι ήταν πολύ ικανοποιημένοι από το πρόγραμμα που παρακολούθησαν. Επιπλέον, αναγνωρίζουν πως είναι πολύ πιθανό να συστήσουν σε κάποιον δικό τους άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι δηλώνουν πως είναι πολύ πιθανό να παρακολουθήσουν ξανά κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης, όπως έχει εντοπιστεί και σε άλλες έρευνες (Μαρίτσας, 2019; Τζαφάλια, 2016).

Μπορεί ο βαθμός ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων να κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα, αλλά αυτό δεν σημαίνει πως δεν υπάρχουν κάποια περιθώρια βελτίωσης. Τα διοικητικά στελέχη πρέπει να προχωρήσουν σε ενέργειες που θα συμβάλλουν στη βελτίωση των κτηριακών υποδομών ή ακόμη και στη χρήση άλλων υποδομών που είναι αρτιότερες και ανταποκρίνονται σε μεγαλύτερο βαθμό στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων. Επίσης, πρέπει να αναζητήσουν συμβουλευτική υποστήριξη προκειμένου να μπορέσουν να προσφέρουν προγράμματα αυξημένης αποτελεσματικότητας. Η διευθέτηση αυτών των δύο ζητημάτων, θα οδηγήσουν στην περαιτέρω αύξηση της ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων που σηματοδοτεί και την αύξηση της ποιότητας των προγραμμάτων, που πλέον αποτελεί βασικό στόχο των οργανισμών που παρέχουν εκπαιδευτικές υπηρεσίες και διακρίνοντα από τη φιλοσοφία της ΔΟΠ (Ιωακειμίδου και συν., 2019).

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει και στα αποτελέσματα που αφορούν στη διαφοροποίηση των αντιλήψεων των εκπαιδευόμενων ως προς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά τους. Πρόκειται για πολύ σημαντικά ευρήματα, καθώς στις έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σε προγενέστερο χρόνο, δεν πραγματοποιήθηκαν αντίστοιχοι έλεγχοι. Ξεκινώντας από το φύλο, διαπιστώνεται πως υπάρχουν αρκετές διαφοροποιήσεις ως προς τους λόγους που τους ώθησαν στην παρακολούθηση του προγράμματος, ως προς την ικανοποίηση από τις υποδομές, ως προς τη συνολική ικανοποίηση και ως προς την πρόθεση να συστήσουν το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης σε άλλα άτομα. Ειδικότερα, οι γυναίκες παρακινήθηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους άντρες από την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που θα τους βοηθήσουν να αναπτυχθούν σε προσωπικό επίπεδο και οι άντρες ήταν περισσότερο ικανοποιημένοι από τις υποδομές, εξέφρασαν μεγαλύτερο επίπεδο

ικανοποίησης συνολικά και έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να συστήσουν σε κάποιον δικό τους άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης.

Η ηλικία είναι ένα επίσης δημογραφικό χαρακτηριστικό που οδηγεί σε διαφοροποιήσεις στις αντιλήψεις των εκπαιδευόμενων. Πιο αναλυτικά, υπάρχουν διαφοροποιήσεις ως προς τους λόγους που τους ώθησαν να παρακολουθήσουν κάποιο πρόγραμμα, ως προς την ικανοποίηση από τους εκπαιδευτές, ως προς τη συνολική ικανοποίηση που έλαβαν, ως προς την πρόθεση σύστασης και την πρόθεση παρακολούθησης κάποιου προγράμματος σε μελλοντικό χρόνο, από τον ίδιο φορέα. Χαρακτηριστικά, οι εκπαιδευόμενοι ηλικίας έως 29 ετών παρακινούνται σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση τους μεγαλύτερους σε ηλικία εκπαιδευόμενους από την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που θα τους βοηθήσουν να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας. Πρόκειται για ένα ιδιαίτερα φυσιολογικό εύρημα καθώς οι νεότεροι σε ηλικία εκπαιδευόμενοι δεν έχουν τις ίδιες πιθανότητες με τους μεγαλύτερους σε ηλικία, να έχουν διαμορφώσει μια επιτυχημένη καριέρα. Επιπλέον, έγινε εμφανές πως οι εκπαιδευόμενοι ηλικίας έως 29 ετών ήταν περισσότερο ικανοποιημένοι από τους εκπαιδευτές, εξέφρασαν μεγαλύτερο επίπεδο ικανοποίησης συνολικά, είναι πιο πιθανό να συστήσουν σε κάποιον δικό τους άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης και είναι πιο πιθανό να παρακολουθήσουν ξανά κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης.

Ομοίως, το εκπαιδευτικό υπόβαθρο διαφοροποιεί τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων στην έρευνα. Χαρακτηριστικά, διαπιστώθηκε πως οι απόφοιτοι ΑΤΕΙ/ΑΕΙ συμμετείχαν σε κάποιο από τα διαθέσιμα προγράμματα προκειμένου να αποκτήσουν τα απαιτούμενα εφόδια ώστε να μπορέσουν να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας. Ακόμη, οι απόφοιτοι Γυμνασίου/ Λυκείου και οι εκπαιδευόμενοι που είναι απόφοιτοι Ι.Ε.Κ ήταν περισσότερο ικανοποιημένοι από το εκπαιδευτικό υλικό και τους εκπαιδευτές, εξέφρασαν μεγαλύτερο επίπεδο ικανοποίησης συνολικά, είναι πιο πιθανό να συστήσουν σε κάποιον δικό τους άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης και είναι πιο πιθανό να παρακολουθήσουν ξανά κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης.

Η εργασιακή κατάσταση φαίνεται πως διαφοροποιεί μόνο τις αντιλήψεις των εκπαιδευόμενων όσον αφορά στην ικανοποίησή τους. Χαρακτηριστικά, οι μη εργαζόμενοι και οι ιδιωτικοί υπάλληλοι ήταν περισσότερο ικανοποιημένοι από το εκπαιδευτικό υλικό και τους εκπαιδευτές, εξέφρασαν μεγαλύτερο επίπεδο ικανοποίησης συνολικά, είναι πιο πιθανό να συστήσουν σε κάποιον δικό τους άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης και είναι πιο πιθανό να παρακολουθήσουν ξανά κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης.

Από τα παραπάνω στοιχεία, διαπιστώνεται πως οι ανάγκες αλλά και οι αντιλήψεις των εκπαιδευόμενων διαφοροποιούνται σημαντικά ανάλογα με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά τους. Οι άνθρωποι που βρίσκονται πίσω από τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων θα πρέπει να κατανοούν τις διαφορές αυτές και να προχωρούν στη διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών των μελών της ομάδας στόχου, προκειμένου να σχεδιάζουν αποτελεσματικά προγράμματα (Βεργίδης & Καραλής, 2008).

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί πως κάποιοι παράγοντες φαίνεται πως επηρεάζουν σε μεγαλύτερο βαθμό την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από το πρόγραμμα που παρακολούθησαν, σε σχέση με κάποιους άλλους. Ειδικότερα, έγινε αντιληπτό πως υπάρχει σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ του συνολικού επιπέδου ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων με την ικανοποίηση από το εκπαιδευτικό υλικό, με την ικανοποίηση από τους εκπαιδευτές, με την ικανοποίηση από τις υποδομές και με την ικανοποίηση από τα αποτελέσματα των προγραμμάτων. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να προσέξουν σε πολύ μεγάλο βαθμό οι αρμόδιοι του Κέντρου Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης, προκειμένου να μπορούν να παρέχουν ποιοτικές υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις προσδοκίες και στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων, καθώς αυτός πρέπει να είναι ο στόχος τους, αν ενστερνίζονται τη φιλοσοφία της ΔΟΠ (Al-Tarawneh & Mubaslat, 2011; Τσιότρας, 2016).

Ως εκ τούτου, η παρούσα εργασία, οδηγεί σε ευρήματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους αρμόδιους του υπό εξέταση φορέα μη τυπικής εκπαίδευσης, στο πλαίσιο μίας ολοκληρωμένης προσπάθειας παροχής ποιοτικών προγραμμάτων που θα συμβάλλουν στην ικανοποίηση των εκπαιδευτικών αναγκών των εκπαιδευόμενων. Εν κατακλείδι, τα ευρήματα αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση της

ποιότητας του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου που είναι αναγκαίο και στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων (Δάρρα & Παπανθύμιου, 2017; Κόκκος, 2020).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα αναγνωρίστηκε η σημασία και η αξία της εκπαίδευσης ενηλίκων και χρησιμοποιήθηκε αρχικά για την αντιμετώπιση του αναλφαβητισμού των ενηλίκων και έπειτα για την επαγγελματική τους ανάπτυξη. Η εκπαίδευση ενηλίκων από τη δεκαετία του 1980 και έπειτα βρίσκει πρακτική εφαρμογή και στην Ελλάδα καθώς φορείς που εντάσσονται στο πλαίσιο της τυπικής και της μη τυπικής εκπαίδευσης, σχεδιάζουν και υλοποιούν προγράμματα που απευθύνονται σε ενήλικες και αποσκοπούν στην προσωπική και επαγγελματική τους εξέλιξη, στην ανάπτυξη γνώσεων και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων που συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους.

Τα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων μπορούν να έχουν πραγματικό όφελος για τους εκπαιδευόμενους, για την κοινωνία και την οικονομία μίας χώρας, μόνο αν διακρίνονται για τα ποιοτικά τους χαρακτηριστικά και την ικανότητά τους να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων, οι οποίοι παρουσιάζουν εμφανείς διαφορές με τους μαθητές της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Για τη διασφάλιση της ποιότητας των προγραμμάτων αυτών είναι αναγκαία αφενός η χρησιμοποίηση της φιλοσοφίας της ΔΟΠ και αφετέρου η αξιολόγησή της.

Η αξιολόγηση της ποιότητας των προγραμμάτων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων μπορεί να πραγματοποιηθεί με ποικίλους τρόπους εκ των οποίων ένας από αυτούς είναι η απολογιστική αξιολόγηση που πραγματοποιείται από τους εκπαιδευόμενους. Οι εκπαιδευόμενοι, οι οποίοι γνωρίζουν τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες και έχουν συγκεκριμένες προσδοκίες, παρακολουθώντας ένα πρόγραμμα μπορούν να εκτιμήσουν τον βαθμό στον οποίον ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους και κατά συνέπεια τον βαθμό της ποιότητάς του. Η αξιολόγηση των προγραμμάτων στην εκπαίδευση ενηλίκων στηρίζεται σε αντικείμενα και σε άξονες όπως είναι το εκπαιδευτικό υλικό και τα χαρακτηριστικά του, οι εκπαιδευτές και ο τρόπος προσέγγισης των εκπαιδευομένων, οι υποδομές και οι ανέσεις που παρέχουν και φυσικά τα αποτελέσματα.

Στην παρούσα ερευνητική εργασία έγινε προσπάθεια να διερευνηθεί η ποιότητα των προγραμμάτων που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης, μέσα από την ικανοποίηση των ενηλίκων συμμετεχόντων σε αυτά. Για την επίτευξη του σκοπού της έρευνας, πραγματοποιήθηκε ποσοτική έρευνα με τη χρήση

ερωτηματολογίου που απαντήθηκε από 113 εκπαιδευόμενους στα προγράμματα που προσέφερε ο συγκεκριμένος φορέας μη τυπικής εκπαίδευσης τα τελευταία δύο έτη.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως τα προγράμματα κατάφεραν σε γενικές γραμμές να ανταποκριθούν στις προσδοκίες των εκπαιδευόμενων. Ειδικότερα, εντοπίστηκε μεγάλος βαθμός ικανοποίησης από το εκπαιδευτικό υλικό και από τους εκπαιδευτές. Μέτριος βαθμός ικανοποίησης εντοπίστηκε ως προς τις υποδομές και τα αποτελέσματα των προγραμμάτων, που σημαίνει πως υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης. Ακόμη, παρατηρήθηκε πως τα δημογραφικά χαρακτηριστικά διαφοροποιούν τις αντιλήψεις και την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από διάφορες διαστάσεις των προγραμμάτων. Τέλος, οι παράγοντες που φαίνεται πως επηρεάζουν σε μεγαλύτερο βαθμό τη συνολική ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων είναι το εκπαιδευτικό υλικό, οι εκπαιδευτές, οι υποδομές και τα αποτελέσματα των προγραμμάτων.

Τα αποτελέσματα αυτά είναι ιδιαίτερα χρήσιμα και μπορούν να αξιοποιηθούν σε μεγάλο βαθμό από τους αρμόδιους φορείς του Κέντρου Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης, προκειμένου να βελτιώσουν ακόμη περισσότερο την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου που προσφέρουν και να συνδράμουν ουσιαστικά στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευόμενων. Αν οι αρμόδιοι φορείς επιδιώξουν να προχωρήσουν σε ενέργειες που θα αυξήσουν την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων στις δύο βασικές διαστάσεις που είναι οι υποδομές και τα αποτελέσματα, θα καταφέρουν να παρέχουν πραγματικά ποιοτικά και ανταγωνιστικά προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων.

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν είναι χρήσιμα και για έναν ακόμη λόγο, που αφορά στην κάλυψη του υφιστάμενου ερευνητικού κενού. Όπως παρατηρήθηκε και μέσα από τη βιβλιογραφική επισκόπηση, ο αριθμός των ερευνών που πραγματοποιούνται με στόχο την αξιολόγηση της ποιότητας των προγραμμάτων που παρέχουν τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης των Δήμων είναι ιδιαίτερα περιορισμένος. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την έλλειψη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου αξιολόγησης που επιβάλλεται από τη νομοθεσία, δεν βοηθά στην κατανόηση της πραγματικής ποιότητας των παρεχόμενων προγραμμάτων. Ως εκ τούτου, η συμβολή της συγκεκριμένης ερευνητικής εργασίας είναι πολύ σημαντική και σε ακαδημαϊκό επίπεδο.

Παρόλο που τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζουν αξιοσημείωτο ενδιαφέρον, είναι σαφές πως δεν μπορούν να αξιοποιηθούν από άλλους φορείς στον χώρο της μη

τυπικής εκπαίδευσης. Πρόκειται για ευρήματα που αφορούν σε έναν μόλις φορέα, το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης. Για να μπορέσει να δημιουργηθεί ένα πιο ευρύ πλαίσιο αναφορικά με την ποιότητα που παρέχουν οι μη τυπικοί φορείς εκπαίδευσης, όσον αφορά στα προγράμματα ενηλίκων, απαιτείται η διεξαγωγή περισσότερων ερευνών.

Συνεπώς, προτείνεται η διεξαγωγή περισσότερων ερευνών που θα εξετάζουν την ποιότητα των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων μέσα από την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων που παρακολουθούν ανάλογα προγράμματα σε διάφορες περιοχές της χώρας και όχι μόνο σε μία Περιφερειακή Ενότητα. Ακόμη, προτείνεται η διεξαγωγή ερευνών που θα εξετάζουν την ποιότητα των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων που προσφέρουν τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης των Δήμων της χώρας, μέσα από την οπτική των εκπαιδευτών. Φυσικά, θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν και έρευνες που πέρα από τον δείκτη ποιότητας, της ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων και των εκπαιδευτών, θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν πιο τεχνικά εργαλεία, τα οποία θα επιλεχθούν έπειτα από παρατήρηση των προβλημάτων και των αδυναμιών που δίνονται.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

- Al-Tarawneh, A. & Mubaslat, M.M. (2011). The Implementation of Total Quality Management (TQM) On the Higher Educational Sector in Jordan. *International Journal of Industrial Marketing*, 1(1), 1-10.
- Apuke, O.D. (2017). Quantitative Research Methods a Synopsis Approach. *Arabian Journal of Business and Management Review*, 6(10), 40-47.
- Boeren, E., Nicaise, I., & Baert, H. (2012). 'Adult learners' satisfaction and its relation to characteristics of the individual and the educational institution. *Pedagogies*, 7(2), 132-149.
- Bunglowala, A. & Asthana, N. (2016). A Total Quality Management Approach in Teaching and Learning Process. *International Journal of Management*, 7(5), 223-227.
- Soleh-Uz-Zaman, A. & Amjalin, U. (2016). Implementing Total Quality Management in Education: Compatibility and Challenges. *Open Journal of Social Sciences*, 4, 207-217.

Ελληνόγλωσση

- Αθανασοπούλου Σ.-Ε., & Παπαδούρης Π. (2020). Διερεύνηση εφαρμογής της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας στην προσχολική εκπαίδευση: το παράδειγμα των Βρεφονηπιακών και Παιδικών Σταθμών. *Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*, 13(1), 1–35. <https://doi.org/10.12681/jret.22276>
- Αλεξανδράκης, Δ., & Αλεξανδράκης, Ζ. (2018). Διερεύνηση της πρόθεσης συμμετοχής των ατόμων της Τρίτης Ηλικίας σε εκπαιδευτικά προγράμματα στις ΤΠΕ μέσω της αξιοποίησης του Μοντέλου Τεχνολογικής Αποδοχής 2. *Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος»*, 6(1), 65-85.
- Αλεξανδροπούλου, Δ., Καρανικόλα, Ζ., & Παναγιωτόπουλος, Γ. (2021). Η επικοινωνία στην εκπαίδευση ενηλίκων: η περίπτωση των ΙΕΚ. *International Journal of Educational Innovation*, 3(2), 53-64.

- Απέργη, Ο. (2019). Αιτίες εγκατάλειψης προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων. Μία μελέτη περίπτωσης. *Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος»*, 7(3), 90-109.
- Βεργίδης, Δ., & Καραλής, Α. (2008). *Εισαγωγή στην εκπαίδευση ενηλίκων. Σχεδιασμός, οργάνωση και αξιολόγηση προγραμμάτων*. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Βεργίδης, Δ. (2008). *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Η εξέλιξη της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Ελλάδα και η Κοινωνικοοικονομική Λειτουργία της*. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Bryman, A. (2017). *Μέθοδοι κοινωνικής έρευνας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Creswell, J.W. (2011). *Η έρευνα στην εκπαίδευση. Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και της ποιοτικής έρευνας*. Αθήνα: Ίων/ Έλλην.
- Δάρρα, Μ., & Παπανθύμου, Α. (2017). Η εφαρμογή της προσέγγισης της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση: η περίπτωση των ηλεκτρονικών διοικητικών υπηρεσιών. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9, 36-61.
- Διγώνης, Σ., & Τασούδης, Π. (2021). Διά Βίου Εκπαίδευση επαγγελματιών υγείας με στόχο τη διατήρηση και εμπάθυνση των γνώσεων του ανθρώπινου δυναμικού. *Περιεγχειρητική Νοσηλευτική*, 10(1), 11-18.
- Θεοδωρακοπούλου, Θ. (2018). Συγκριτική Θεώρηση των Κινήτρων Συμμετοχής των Ενηλίκων Μεταναστών στα Προγράμματα της Διά Βίου Μάθησης. Στα πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Επιστημονικού Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Ελλάδα-Ευρώπη 2020: Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα, Νέες Τεχνολογίες, Καινοτομία και Οικονομία», Λαμία 28-30 Σεπτεμβρίου 2018. Λαμία: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Ιωακειμίδου, Β., Αϊδινόπουλος, Β., & Λιοναράκης, Α. (2019). Διοίκηση Ολικής Ποιότητας στην Ανοικτή εξ Αποστάσεως Τριτοβάθμια Εκπαίδευση: τάσεις και προοπτικές. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 10, 211-225.
- Jarvis, P. (2004). *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση. Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο

- Καραλής, Θ. (2018). *Κίνητρα και εμπόδια για τη συμμετοχή των ενηλίκων στη Διά Βίου Εκπαίδευση*. Αθήνα: ΙΝΕ ΓΣΕΕ.
- Κόκκος, Α. (2005). *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το πεδίο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κόκκος, Α. (2020). *Η ανάγκη ανασυγκρότησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων*. Αθήνα: ΔιαΝΕΟσις.
- Κουτζεκλίδου, Β., & Λιοναράκης, Α. (2019). Οι ανάγκες ομάδας έγκλειστων εκπαιδευόμενων ενηλίκων σε κοινωνικό και γνωστικό επίπεδο. *10th International Conference in Open & Distance Learning - November 2019, Athens, Greece – PROCEEDINGS*, 24-37.
- Μαρίτσας, Α. (2019). Χρήση του μοντέλου CIPP για την αξιολόγηση των προγραμμάτων των Κέντρων Διά Βίου Μάθησης: Η περίπτωση του δήμου Πύργου. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 10, 179-192.
- Μπουρδάκη, Ε., & Δεληγιάννης, Δ. (2019). Κίνητρα συμμετοχής των ευπαθών κοινωνικά ομάδων στην εκπαίδευση ενηλίκων: Απόψεις εκπαιδευτών των Μεταβατικών Σχολείων του ΚΕΘΕΑ και του Σχολείου 18 ΑΝΩ. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 9, 515-524.
- Παπαϊωάννου, Β., & Ανάγνου, Ε. (2016). Ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων κρατουμένων. Μία μελέτη περίπτωσης. *Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος»*, 4(2), 41-60.
- Πατσός, Χ. (2015). Βασικές αρχές και μέθοδοι διερεύνησης των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών από τους Σχολικούς Συμβούλους Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. *Έρκυνα, Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών– Επιστημονικών Θεμάτων*, 7, 36-51.
- Ρεντίφης, Γ. (2018). Οι ιστορικές εξελίξεις της Διά Βίου Μάθησης στην Ελλάδα: Κατάσταση και προοπτική στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Στα πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Επιστημονικού Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Ελλάδα-Ευρώπη 2020: Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα, Νέες Τεχνολογίες, Καινοτομία και Οικονομία», Λαμία 28-30 Σεπτεμβρίου 2018. Λαμία: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Rogers, A. (1999). *Η εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

- Σακκούλης, Δ., Ασημάκη, Α., & Βεργίδης, Δ. (2017). Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: ζητήματα ορισμού και τυπολογίας. Η ελληνική εμπειρία και οι διεθνείς τάσεις. *Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος»*, 5(1), 104-126.
- Σταμπούλης, Μ., Βαλκάνος, Ε., & Βλάχου, Δ. (2017). Αξιολογική προσέγγιση της αξιοποίησης των αυτοχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης από εργαζόμενους και άνεργους. *Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος»*, 5(2), 53-76.
- Τζιαφαλιά, Ε. (2016). *Απόψεις εκπαιδευόμενων και εκπαιδευτών σχετικά με την αποτελεσματικότητα των Προγραμμάτων Νέων Τεχνολογιών στο Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Καρδίτσας*. Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Εργασία. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Τσάτσου-Νικολούλη, Σ. (2020). Δημιουργική Γραφή κι Εκπαίδευση Ενηλίκων: Η περίπτωση του ερευνητικού/ παρεμβατικού προγράμματος «Δημιουργική Γραφή κι Ενίσχυση Δεξιοτήτων Κοινωνικής Μάθησης» του ΠΑ.ΜΑΚ. *EducatioNext*, 4, 65-71.
- Τσιότρας, Γ. (2016). *Διοίκηση Ολικής Ποιότητας*. Λευκωσία: Broken Hill.
- Φραγκούλης, Ι., & Χριστόπουλος, Κ. (2014). Διερεύνηση των απόψεων εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής σε σχέση με την αξιοποίηση της βιωματικής μάθησης και των ενεργητικών εκπαιδευτικών τεχνικών στο πλαίσιο συμμετοχής τους σε επιμορφωτικά προγράμματα. *Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος»*, 2(3), 9-27.
- Χαρακόπουλος, Χ., & Τσιλιμένη, Τ. (2020). Ο ρόλος, η χρησιμότητα και η αξιολόγηση της εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα. *Εκπαιδευτική Αξιολόγηση*, 5, 156-164.
- Χολέβας, Ν. & Σιαφαρίκα, Ε. (2015). Τεχνικές, επικοινωνιακή διεργασία και φάσεις ανάπτυξης ομάδας εκπαιδευόμενων σε ένα πρόγραμμα κατάρτισης ενηλίκων στη μεθοδολογία των προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων – Αξιολόγηση του προγράμματος με τη χρήση της πλατφόρμας Wiki. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 8, 126-139.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αγαπητέ-ή εκπαιδευόμενε-η,

Ονομάζομαι Τοκατλίδης Θεοφάνης και στο πλαίσιο της φοίτησής μου στο Διατμηματικό Πρόγραμμα Σπουδών στη Δημόσια Διοίκηση (Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος, Τμήμα Κατερίνης) εκπονώ την παρούσα έρευνα που έχει ως στόχο να διερευνήσει την ικανοποίηση των εκπαιδευόμενων από τα προγράμματα που προσφέρει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης. Υπό το πρίσμα αυτό, η συμμετοχή σας είναι πολύτιμη και αναγκαία, χωρίς όμως να είναι υποχρεωτική καθώς παίρνετε μέρος σε αυτή μόνο αν το επιθυμείτε. Επίσης, πρόκειται για μία έρευνα που διασφαλίζει την ανωνυμία σας και σας επιτρέπει να την εγκαταλείψετε ακόμη και αν δεν την ολοκληρώσετε. Οι απαντήσεις σας θα χρησιμοποιηθούν με απολύτως εμπιστευτικό τρόπο. Ο χρόνος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου εκτιμάται στα 10 λεπτά.

Ευχαριστώ για τον χρόνο σας.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1. Φύλο

<i>Άντρας</i>	
<i>Γυναίκα</i>	

2. Ηλικία

<i>Έως 29 ετών</i>	
<i>30 έως 39 ετών</i>	
<i>40 έως 49 ετών</i>	
<i>50 έως 59 ετών</i>	
<i>60 ετών και άνω</i>	

3. Εκπαιδευτικό υπόβαθρο

<i>Δημοτικό</i>	
<i>Γυμνάσιο</i>	
<i>Λύκειο</i>	
<i>ΙΕΚ</i>	
<i>ΑΤΕΙ</i>	
<i>ΑΕΙ</i>	
<i>Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών</i>	
<i>Διδακτορικός τίτλος σπουδών</i>	

4. Επαγγελματική κατάσταση

<i>Οικιακά</i>	
<i>Άνεργος-η</i>	
<i>Συνταξιούχος</i>	
<i>Φοιτητής-τρια, Σπουδαστής/στρια</i>	
<i>Ιδιωτικός υπάλληλος</i>	
<i>Δημόσιος υπάλληλος</i>	
<i>Ελεύθερος επαγγελματίας</i>	

5. Εθνικότητα

.....

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΕΙΤΑΙ

6. Τίτλος προγράμματος που παρακολούθησατε;

Ηλεκτρονικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Social media).	
Αγωγή Υγείας – Πρώτες Βοήθειες.	
Αγγλικά για τον τουρισμό (A2).	
Ιταλικά για τον τουρισμό (A1-A2).	
Διαμόρφωση και διακόσμηση εσωτερικών χώρων.	
Εναλλακτικές μορφές τουρισμού: οικολογικός, οινολογικός, γαστρονομικός τουρισμός.	
Συμβουλευτική σε εξειδικευμένα θέματα (σχολικός εκφοβισμός, διαδίκτυο, πρόληψη εξαρτήσεων, διατροφή κλπ.).	

7. Ακαδημαϊκό έτος παρακολούθησης του προγράμματος;

2020-2021	
2021-2022	

8. Για ποιους από τους παρακάτω λόγους και σε ποιο βαθμό, αποφασίσατε να παρακολουθήσετε το συγκεκριμένο πρόγραμμα; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

	1	2	3	4	5
<i>Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να γίνω πιο ανταγωνιστικός-ή στην αγορά εργασίας</i>					
<i>Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να αναπτυχθώ σε προσωπικό επίπεδο</i>					
<i>Για να αποκτήσω γνώσεις και δεξιότητες που θα με βοηθήσουν να διευκολύνω την καθημερινότητά μου</i>					
<i>Για να «γεμίσω» με εποικοδομητικό τρόπο τον ελεύθερό μου χρόνο</i>					
<i>Για να βελτιώσω τη θέση μου στην κοινωνία</i>					
<i>Για να κερδίσω τον σεβασμό της οικογένειας και του κοινωνικού μου περιβάλλοντος</i>					

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

9. Πόσο ικανοποιημένος-η είστε από το έντυπο υλικό που χρησιμοποιήσατε κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης του προγράμματος; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

1	2	3	4	5

10. Πόσο ικανοποιημένος-η είστε από το ψηφιακό υλικό που χρησιμοποιήσατε κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης του προγράμματος; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

1	2	3	4	5

11. Πόσο ικανοποιημένος-η είστε από το πρόσθετο υλικό που σας δόθηκε κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης του προγράμματος; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

1	2	3	4	5

12. Σε ποιο βαθμό το εκπαιδευτικό υλικό ανταποκρίνεται στο πρόγραμμα που παρακολουθήσατε; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

1	2	3	4	5

13. Σε ποιο βαθμό η γλώσσα που χρησιμοποιείται στο εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος που παρακολουθήσατε, είναι κατανοητή; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

1	2	3	4	5

14. Σε ποιο βαθμό το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος που παρακολουθήσατε, σας βοηθά να κατανοήσετε τη διάλεξη των εκπαιδευτών; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

1	2	3	4	5

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ

15. Σε ποιο βαθμό είστε ικανοποιημένος-η από τις ακόλουθες διαστάσεις που αφορούν στους εκπαιδευτές; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

	1	2	3	4	5
<i>Επίπεδο γνώσεων</i>					
<i>Επικοινωνιακές δεξιότητες</i>					
<i>Χρήση κατανοητής γλώσσας</i>					
<i>Ικανότητες επίλυσης αποριών</i>					
<i>Ικανότητες επίλυσης τεχνικών προβλημάτων</i>					
<i>Δεξιότητες χρήσης των νέων τεχνολογιών</i>					
<i>Ικανότητες διαχείρισης προβλημάτων μεταξύ των εκπαιδευόμενων</i>					

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

16. Σε ποιον βαθμό είστε ικανοποιημένος-η από τις ακόλουθες διαστάσεις που αφορούν στις υποδομές; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

	1	2	3	4	5
<i>Ευκολία πρόσβασης</i>					
<i>Ευκολία στάθμευσης</i>					
<i>Καθαριότητα αιθουσών</i>					
<i>Καθαριότητα τουαλετών και λοιπών χώρων</i>					
<i>Εξοπλισμός θρανίων, γραφείων, καρεκλών, πινάκων κ.τ.λ.</i>					
<i>Τεχνολογικός εξοπλισμός</i>					
<i>Σύνδεση στο διαδίκτυο</i>					
<i>Φωτισμός στις αίθουσες</i>					
<i>Φωτισμός στους κοινόχρηστους χώρους</i>					
<i>Θερμοκρασία στις αίθουσες</i>					
<i>Θερμοκρασία στους κοινόχρηστους χώρους</i>					

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

17. Σε ποιον βαθμό το πρόγραμμα που παρακολουθήσατε ανταποκρίνεται στις εκπαιδευτικές σας ανάγκες; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

1	2	3	4	5

18. Σε ποιον βαθμό το πρόγραμμα που παρακολουθήσατε σας βοηθά να αυξήσετε την ανταγωνιστικότητά σας στην αγορά εργασίας; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>

19. Σε ποιον βαθμό το πρόγραμμα που παρακολουθήσατε σας βοηθά να αναπτυχθείτε σε προσωπικό επίπεδο; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>

20. Σε ποιον βαθμό το πρόγραμμα που παρακολουθήσατε σας βοηθά να κερδίσετε την εκτίμηση της οικογένειας και του κοινωνικού σας περιβάλλοντος; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ

21. Σε ποιο βαθμό είστε συνολικά ικανοποιημένος-η από το πρόγραμμα που παρακολουθήσατε; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>

22. Θα συστήνατε σε κάποιον δικό σας άνθρωπο να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>

23. Θα παρακολουθούσατε ξανά κάποιο πρόγραμμα που οργανώνει το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης του Δήμου Κατερίνης; (1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ).

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>